revija

VARNOST

4/2018

Ministrstvo za notranje zadeve
Republike Slovenije
Letnik LXVI
ISSN 2232-318X

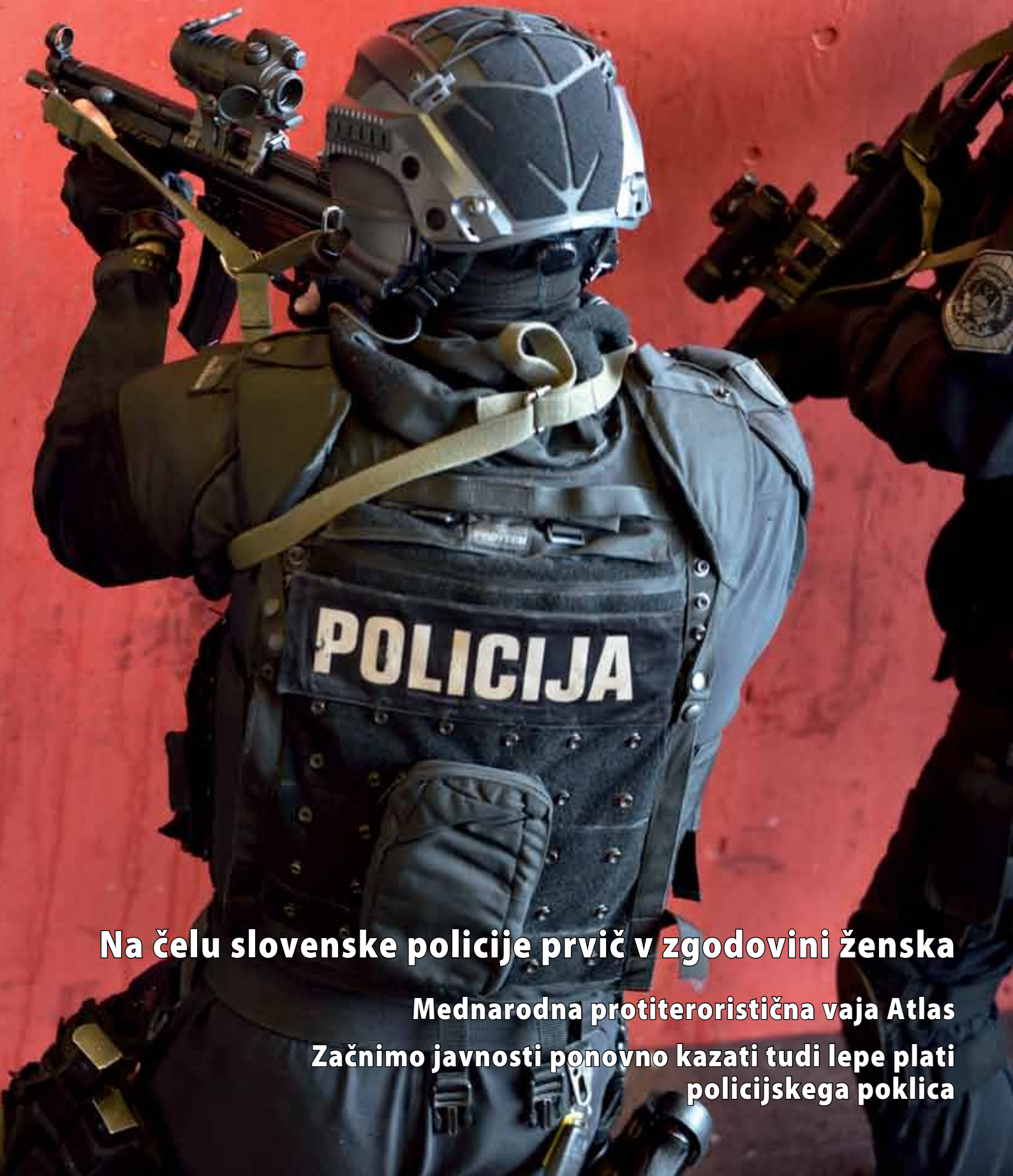

Na čelu slovenske policije prvič v zgodovini ženska

Mednarodna protiteroristična vaja Atlas

Začnimo javnosti ponovno kazati tudi lepe plati policijskega poklica

KAZALO

AKTUALNO

4 Pogovor z novim ministrom za notranje zadeve Boštjanom Poklukarjem
6 Pogovor z novo generalno direktorico policije mag. Tatjano Bobnar
9 Pogovor z novim direktorjem Uprave kriminalistične policije mag. Boštjanom Lindavom
13 Začnimo javnosti ponovno kazati tudi lepe plati policijskega poklica
18 Droni bodo pri operativnem policijskem delu vsestransko uporabni
23 Ob ustanovitvi policijskega dobrodelnega društva Modra družina: Če bi vsak zaposleni v policiji prispeval le en evro na mesec ...
26 Policijski maskoti Leon in Pika. Srečanje z njima se pomni

NOVICE

30 Na F3ŽO smo policisti starejšim svetovali o samozaščitnem ravnanju
30 Na Pikinem festivalu tudi naša najbolj priljubljena policistka Pika
31 Z novimi terenskimi vozili bodo lahko policisti marsikje še učinkovitejši
32 Podpisan sporazum o sodelovanju med Policijo in motorističnim klubom
32 Ko tragični statistiki dodamo imena in obraze, je sprejemljiva le še vizija nič
33 Sprejmi trezno odločitev!
34 Policijska konjenica bogatejša za še enega lipicanca
34 Dvanajst pogumnih in srčnih posameznikov prejelo medalje za hrabrost in požrtvovalnost
35 Policijski orkester navdušil na koncertu z Vladom Kreslinom in na božično-novoletnem koncertu z Majo Keuc

STROKOVNI PRISPEVKI

36 Dr. Bojan Geršak in Marko Plantan: Ugotavljanje premoženjske koristi s finančno preiskavo
40 Izr. prof. dr. Sebastjan Kristovič: Permisivna vzgoja – glavni krivec za nasilje med mladimi

IZOBRAŽEVANJE

44 Usposabljanje novih policistov spoterjev
49 Praktično urjenje policijske taktike – od postroja in čiščenja orožja do orientacije, postopkov v prometu, intervencije pri ropu in poleta s helikopterjem
51 Za nami je že osmi posvet o problematiki zlorab otrok na internetu
54 Usposabljanje za identifikacijo žrtev ob množičnih nesrečah
56 Selekcijsko usposabljanje novih kandidatov za pripadnike Specialne enote

MEDNARODNO SODELOVANJE

59 Slovenski specialci na skupni protiteroristični vaji pod okriljem Europola
63 Za delo na mednarodnih civilnih misijah pripravljenih 13 policistk in policistov
65 EMMA, mednarodna akcija preprečevanja pranja denarja

ŠPORT

66 Slovenski policisti tudi v jadranju najboljši na svetu!
70 Pogovor z Mariem Sajkom, tretjim najhitrejšim policistom na kolesu v Evropi

ZANIMIVO

73 Ilka Štuhec: »Petarde? Naj se raje iskri od veselja!«

6 Na mesto generalne direktorice policije imenovana mag. Tatjana Bobnar

9 Mag. Boštjan Lindav: »Delo kriminalistov v digitalni družbi postaja čedalje zahtevnejše.«

Vse najboljše, Leon in Pika!

13

Skupaj povabimo mlade v svoje vrste!

Kaj vse obsega urjenje policijske taktike?

49

56

Kandidati za pripadnike Specialne enote – mnogo jih obupa, ostanejo le najboljši!

UVODNIK

Ali se zavedate, kako zelo na naše življenje in delo vplivajo ponavljajoči se življenjski krogi? Dnevni, mesečni, letni ... Če se osredotočimo samo na službo, je neizogibno, da prav v teh okvirih načrtujemo delo, ocenjujemo tveganja, merimo učinkovitost in preverjamo doseganje zastavljenih ciljev.

Vzporedno s tem štetjem se za zaposlene na notranjem ministrstvu in v policiji začenja novo obdobje tudi z vsakokratnim vodstvom, ki na novo ovrednoti preteklo delo in v želji po čim bolje opravljenem delu na novo določi programe in prednostne naloge. Sleherno vodstvo prinaša s seboj novo energijo, s katero obarva obdobje svojega delovanja, s celotnim načinom delovanja pa posredno vpliva tudi na druge zaposlene. In kaj prinaša novo vodstvo? Vabimo vas, da preberete odgovore novega ministra za notranje zadeve Boštjana Poklukarja in na novo imenovane generalne direktorice policije mag. Tatjane Bobnar. Prvič v zgodovini naš organ vodi ženska, zato se sprašujemo, ali je stereotipno pričakovati, da bo vodenje drugačno, morda mehkejše.

Decembra, ko se končuje letni krog našega gregorijanskega koledarja, običajno še intenzivneje končujemo projekte in vrednotimo opravljene naloge. Tempo življenja je postal bliskovit, narekuje pa ga razgibano družbeno dogajanje. Ker še vedno prevladuje družbeno sprejeta vrednota biti vsesplošno uspešen, ga v želji biti najboljši dodatno pospešujemo mi sami. V tej večni dirki življenja, od kroga do kroga znotraj časovne spirale, se kaj hitro pripeti, da se zaradi vseh obveznosti odtujimo od samih sebe in drugih, zato je včasih treba zaustaviti korak, pogledati vase in se ozreti tudi naokoli. Morda pa kdo ne zmore tega vrtiljaka in potrebuje našo pomoč? Ste pripravljeni videti? Ste pripravljeni pomagati? Prisluhnite pobudi Modre družine, o kateri pišemo in ki nas vabi k (so)delovanju.

Da bi vas spokojnost božično-novoletnih praznikov napolnila z novo energijo in vas mehko popeljala v novo leto, vam želim vse dobro!

Mag. Vesna Drole
vodja Sektorja za odnose z javnostmi Policije

VARNOST 4/2018, oktober–december ISSN 2232-318X

Pripravil: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Lektorirala: mag. Nataša Podhraški, SPLIKD MNZ
Fotografija na naslovnici: Europol
Oblikovanje naslovnice: Matjaž Mitrovič, SUPG MNZ
Tehnično oblikovanje: Mirsada Dželadini, SUPG MNZ
Naslov: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU, Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana
Spletna naslova: www.mnz.gov.si, www.policija.si
Telefon: 01/428 57 45, **e-naslov:** varnost@policija.si

Slovenska policija policija_si MNZ RS Policija police_slovenia

Pogovor z novim ministrom za notranje zadeve Boštjanom Poklukarjem

»V svojem mandatu sem si zadal tri ključne cilje«

Gospod minister, vodenje Ministrstva za notranje zadeve ste prevzeli pred slabimi tremi meseci. Kakšni so vaši prvi vtisi?

Prvi vtisi so zelo pozitivni. Voditi tako veliko ministrstvo, kot je Ministrstvo za notranje zadeve, je tudi zame velik izziv. V času, odkar zasedam funkcijo ministra za notranje zadeve, sem spoznal, da se ministrstvo lahko pohvali s strokovnimi sodelavci, ki svoje delo opravljajo kakovostno, zato ne dvomim, da bomo s sodelovanjem kos izzivom, ki nas še čakajo.

Verjamemo, da ob nastopu funkcije ni bilo veliko časa za uvajanje, saj gre za zahtevno ministrstvo, na katerem se vsakodnevno sprejemajo pomembne odločitve. Kateri so bili vaši prvi koraki oziroma s čim ste se najprej spopadli?

Kot sem napovedal že ob svoji predstavitvi v državnem zboru, sem se najprej osredotočil na migracije. Ob prevzemu funkcije sem takoj obiskal občine Črnomelj, Ilirska Bistrica in Brežice. Tam sem se s predstavniki političnih strank, lokalnih skupnosti in župani pogovoril o trenutnem stanju na področju migracij, ki pomembno vplivajo tudi na življenje prebivalcev teh občin.

Katere dolgoročnejše cilje ste si zadali v svojem mandatu?

Zadal sem si tri ključne cilje. Prvi cilj je obvladovanje migracij. Vsi se zavedamo, da je Ministrstvo za notranje zadeve kot del sistema nacionalne varnosti od leta 2015, ko se je Slovenija začela srečevati z migracijsko krizo, odgovorno za notranjo varnost v državi in prvo, ki mora skrbeti za obvladovanje migracij. Nenazadnje je naše ministrstvo pristojno za migracijsko politiko v naši državi. Drugi cilj je, da se opremljanje v policiji izvaja v skladu z Resolucijo o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025. V tem duhu si želimo stabilno financiranje in gospodarsko rast – vsaj takšno, kot je bila doslej. Tretji cilj je modernizacija in digitalizacija upravnega dela Ministrstva za notranje zadeve, Policije in Inšpektorata za notranje zadeve. Glede tega je treba še veliko postoriti.

Ne smemo pozabiti na predsedovanje Slovenije Svetu EU v letu 2021.

Tega projekta smo se lotili takoj. Ena mojih prvih odločitev je bila, da se oblikuje organizacijska ekipa, ki bo skrbela za vsebinski in logistični del predsedovanja, v kabinetu pa bomo skrbeli za njegov strateški del.

Če povzamemo, pred nami je zahtevno obdobje, ki bo tudi od zaposlenih zahtevalo veliko osredotočenost.

Vsekakor. Na Ministrstvu za notranje zadeve se vsakodnevno srečujemo z različnimi izzivi, ki zahtevajo dober pregled in učinkovito vodenje resorja. Po drugi strani se spopadamo tudi z izzivi modernizacije in spremenjenega varnostnega okolja, upoštevajoč navedeno pa je treba voditi naš resor. Zaposleni v upravnem delu Ministrstva za notranje zadeve, na

Policiji in Inšpektoratu za notranje zadeve se morajo temu prilagajati.

Prihaja praznično obdobje, tudi zelo pomemben državni praznik – dan samostojnosti in enotnosti. Kako vi doživljate državo in njeno zgodovino?

Do slovenske države čutim izjemno veliko spoštovanje in to se nenazadnje vidi pri mojem delu na Ministrstvu za notranje zadeve. Prav spoštovanje države je eno od mojih ključnih vodil in državotvornost resorja me k temu še dodatno zavezuje. Zadovoljen sem, da enake vrednote delijo tudi moji sodelavci in sodelavke. To izredno cenim.

December je čas praznovanj, veselja in dobrih želja. Ob tej priložnosti bi svojim sodelavkam in sodelavcem zaželel vesele božične praznike, v prihajajočem letu 2019 pa obilo sreče, zdravja in zadovoljstva na delovnem mestu, v družini in med prijatelji.

Gospod minister, najlepša hvala za pogovor.

Besedilo: Služba za odnose z javnostmi MNZ
Foto: SOJ MNZ, Nebojša Tejić/STA

Ključne izzive, s katerimi se srečuje notranje ministrstvo, je Boštjan Poklukar s sodelavci predstavil tudi predsedniku Vlade RS Marjanu Šarcu ob njegovem obisku na ministrstvu 21. novembra 2018.

Pogovor z novo generalno direktorico policije mag. Tatjano Bobnar

»S svojim znanjem, izkušnjami in trdno odločenostjo bom še naprej gradila zaupanje v policijo in v to vlagala vso svojo energijo«

11. decembra 2018 je Vlada RS za novo generalno direktorico policije imenovala mag. Tatjano Bobnar. Prvič v zgodovini slovenske policije je tako ta položaj zasedla ženska in to je redkost tudi v drugih državah po svetu. Bobnarjeva je pred tem opravljala naloge namestnice pri kar štirih generalnih direktorjih policije, zato je bila aktivno vključena v večino ključnih zakonskih, vsebinskih in organizacijskih sprememb, ki jih je policija doživela v zadnjih desetih letih.

Spoštovana generalna direktorica policije, iskrene čestitke za imenovanje! Morda za začetek lahkotnejše vprašanje. Česa boste pri svoji novi funkciji potrebovali največ: modrosti, potrpežljivosti ali preudarnosti?

Potrebovala bom vse troje in še kaj, kot velja tudi za druge funkcije in delovna mesta. (Nasmeh.) Ljudje nas po teh merilih pravzaprav presojajo. Smo dovolj modri, da sprejemamo dobro premišljene, strokovne in zakonite odločitve? Smo dovolj odprti in potrpežljivi, da slišimo tudi drugačna mnenja in jih, če je mogoče, upoštevamo? Smo dovolj močni in preudarni, da sprejemamo tudi neprijetne ukrepe in za tem trdno stojimo ter se po potrebi opravičimo? Veliko veščin je potrebnih za uspešno vodenje tako številčne ustanove, ki je tesno povezana z življenjem ljudi.

Ključne smernice policijskega dela so že dolgoročno zastavljene. Med drugim ste tudi soavtorica Resolucije o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 – »Kakovostna policija za varnost Slovenijo«. Kateri so tisti ključni varnostni izzivi, ki jim bomo v policiji v naslednjih letih namenjali največ pozornosti?

Kot ste omenili, resolucija odraža tudi mojo vsebinsko opredelitev vizije prednostnih nalog našega organa v prihodnjem mandatnem obdobju. Ključne aktivnosti in varnostni izzivi po posameznih področjih dela policije v naslednjih letih so in bodo – poleg preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, vzdrževanja javnega reda, zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja ter zagotavljanja varnosti v cestnem prometu – povezani z aktualnim globalnim dogajanjem, tj. nadzorom državne meje in izvajanjem predpisov o tujcih, schengensko evalvacijo leta 2019, predsedovanjem Svetu EU leta 2021 in uveljavitvijo odločbe arbitražnega sodišča glede meje na morju.

Slovensko javnost v zadnjih letih ideološko precej razdvaja vprašanje migracij. V javnem diskurzu lahko zaživi marsikatera ideja, v vsakodnevnem življenju pa ima policija konkretno zakonsko dolžnost in pristojnost skrbeti za varnost ljudi, ohranjati red in mir v državi ter varovati državne meje, obenem pa tudi poskrbeti za pravice tujcev z vidika mednarodne zaščite in človekovih pravic. To je ena težjih nalog v zadnjem obdobju, kajne?

Ja, res je precejšen izziv. Migracije zaznamujejo naš današnji in jutrišnji

vsakdan. Za naloge varovanja meja potrebujemo ustrezne kadrovske, logistične in tehnične vire. Da smo lahko učinkoviti, moramo sproti prilagajati kontingentni načrt dela policije, tudi z uporabo tehničnega varovanja meja.

Prej ali slej bo treba jasno povedati, da je za učinkovito pomoč ljudem, ki resnično potrebujejo mednarodno zaščito, potrebno dvoje: poskrbeti za prekinitev množične zlorabe tega istega instituta in prilagoditi zakonodajo o mednarodni zaščiti.

Strinjam se z javno zapisano mislijo filozofa Roka Svetliča, ki je izpostavil, da je pomembno zavedanje, da je azil izraz najgloblje humanosti neke družbe in da je zaprositi zanj v slogu *poskusiti ni greh* skrajno zavržno dejanje. Tisti, ki so do azila zares upravičeni, namreč zaradi preobremenjenosti pristojnih organov do njega sploh ne pridejo.

Policijski vsakdan v globalni družbi je tudi na področju preiskovanja kriminala čedalje zahtevnejši in zahteva boljšo organiziranost in vpetost v mednarodno okolje. Ali morda zahteva še kaj drugega?

Pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj načrtujem ustrezno organizacijsko-kadrovsko prilagoditev in zagotovitev finančnih sredstev za posodabljanje obstoječe in nabavo nove opreme. Zelo pomembno se mi zdi skrbeti za ustrezno izpopolnjevanje strokovnjakov na področju digitalne forenzike. Pri preiskovanju gospodarske kriminalitete želim spodbujati večdisciplinarno sodelovanje na sistemski in operativni ravni tudi z ustanavljanjem skupnih preiskovalnih skupin, kadar je to potrebno. Glede preiskovanja kaznivih dejanj v kibernetskem prostoru pa bo naša pozornost namenjena predlogom spremembe kazenske procesne zakonodaje ter ureditve kriminalistično-obveščevalne dejavnosti. Glede preiskovanja kaznivih dejanj, povezanih z internetom, moramo z ustreznimi pooblastili zmanjšati razdaljo, ki je nastala med kriminalci ter organi odkrivanja in pregona.

Na organizacijskem področju podpiram tudi delo delovne skupine za proučitev potrebnega preoblikovanja Nacionalnega preiskovalnega urada z namenom še učinkovitejšega dela. S sodelavci imamo jasne cilje in izgovori v smislu, da nekaj ni mogoče, nas v naši vztrajnosti še podžgejo, da dobimo lastnosti poštne znamke, ki se trdno drži podlage, dokler ne pride na cilj.

Novi generalni direktorici policije je ob imenovanju med prvimi čestitala načelnica Generalštaba Slovenske vojske Alenka Ermenc, ki je bila na ta položaj imenovana novembra 2018. Slovenija ima tako prvič v zgodovini na vodilnem položaju dveh obrambno-varnostnih ustanov ženski. To dejstvo je pritegnilo precejšnjo pozornost domače, pa tudi svetovne javnosti. O tem so namreč poročali vsi največji tuji mediji.

Pri prometni varnosti so trendi že nekaj časa pozitivni, a policija je zavezana viziji 0,0, do tja pa je še dolga pot. Kje še vidite možnost izboljšav?

Pri zagotavljanju varnosti v cestnem prometu podpiram vzpostavitev sekcijskega merjenja hitrosti na avtocestah in 24-urne prisotnosti policistov v Nacionalnem centru za upravljanje prometa, pa tudi kadrovsko popolnitev postaj prometne policije. Naše delo zagotovo lahko tudi poenostavimo – z vpeljavo nekaterih novih metodologij dela s tehnično opremo, uporabo skenerjev za oglede prometnih nesreč, uporabo brezpilotnih zrakoplovov tudi na tem področju dela in poenostavitvijo prekrškovnih postopkov.

Verjamem, da smo lahko zares uspešni le v sodelovanju, skupaj z lokalnimi skupnostmi in civilno družbo. Varnost – ne le na cestah, ampak tudi sicer – združuje številne deležnike in prav vse je treba povezati.

Misel »Sodelovanje je ključ do uspeha« zveni kot kliše, a se v praksi vedno znova potrjuje. Sinergija moči in odprtost za sodelovanje praviloma vedno prinašata dobre rezultate.

Policijsko delo v skupnosti je temelj vsega policijskega dela in sem ga vedno zagovarjala. Nosilec policijskega dela v skupnosti je vsak policist, z mano na čelu. In temelj policijskega dela v skupnosti sta ustrezna, spoštljiva komunikacija in pravičnost. Tudi v prihodnje si bom prizadevala za povečanje števila mobilnih policijskih postaj, predvsem pa za krepitev delovanja varnostnih sosvetov in izboljšanje ozaveščenosti za nujno porazdelitev odgovornosti med različnimi družbenimi akterji varnosti.

Mag. Tatjana Bobnar je ob imenovanju na mesto generalne direktorice policije 12. decembra 2018 na slovesnem, že tradicionalnem sprejemu vodstvenih delavcev policije ob koncu leta slovesno prejela tudi znak generalnega direktorja policije.

Pričakovanja do naših zaposlenih so visoka. Tako javnost kot tudi vodstvo od slehernega izmed nas pričakuje, da bo nesporen lik moralne avtoritete in odličen, visoko motiviran delavec. Kako nameravate poskrbeti predvsem za slednje, tj. za motivacijo zaposlenih?

Ena izmed izredno pomembnih aktivnosti, ki jih z vso odgovornostjo in znanjem nameravam izpeljati v prihodnjem obdobju, je vzpostavitev kariernega sistema po posameznih podsistemih, sočasno s kadrovskim popolnjevanjem posameznih enot. Zaradi porušenih razmerij med posameznimi delovnimi mesti se zdaj srečujemo s tem, da za nekatera zahtevna delovna mesta v policiji skoraj ni zanimanja. To želim popraviti in s sodelavci intezivno pripravljamo končno gradivo.

V zadnjem mesecu smo že začeli različne aktivnosti za postopno izboljševanje zanimanja kandidatov na javnih razpisih za zaposlitev v policiji na delovnih mestih policist in policist NDM. Oblikovali smo delovno skupino, ki bo pripravila model učinkovite promocije poklica policista na državni in lokalni ravni.

Odločno podpiram prizadevanja sindikatov za čim boljše vrednotenje dela policistov in tudi sama si bom prizadevala za to. Vsak dan na terenu spremljamo zgodbe posameznih policistk in policistov in vidimo, kako zelo so obremenjeni. Zato brez pomislekov zagovarjam trditev, da je poklic policista edinstven, tako z vidika širokega znanja, ki ga od policistov pričakujemo za strokovno neoporečno opravljanje nalog, kot tudi z vidika fizične in psihične izpostavljenosti, neredko celo življenjske ogroženosti. Tudi zato so moja vrata bila in bodo odprta vsem, ki si bodo prizadevali za ustrezno vrednotenje tega zahtevnega poklica in krepitev tega poslanstva. Moje pričakovanje in zahteva, ki sem jo stavkajočim jasno predstavila, pa je, da se varnost v Sloveniji tudi med stavko ne sme poslabšati in da moramo biti vsi skupaj vedno spoštljivi do policijske uniforme, ki jo s ponosom nosimo.

Rezultati ankete javnega mnenja o delovanju policije, ki smo jo v organu pravkar izvedli, bodo najbrž izhodišče za morebitne spremembe v prihodnosti. Rezultati lanske ankete so bili zelo spodbudni – ali tudi letos lahko upamo na najboljše?

Zaupanje ljudi v delo policije je tesno povezano z učinkovitostjo našega dela. Zaupanje v javnosti si gradimo tudi z odprtim in iskrenim dialogom v želji, da nas ljudje sprejemajo kot zaupanja vredno ustanovo, na katero se vedno lahko zanesejo. Ni veliko ustanov v državi, ki imajo omogočenih toliko komunikacijskih poti z državljani kot policija (od osebnih stikov na policijskih postajah in drugje, telefonskih in elektronskih linij, po katerih lahko pošiljajo svoja vprašanja, do interneta in družbenih omrežij, kot so Facebook, Twitter, Instagram, YouTube itd.), in pogosto se ljudje presenečeno in hvaležno odzovejo na naše pojasnilo, ki jih doseže v dnevu ali dveh. Tak sistem komuniciranja smo gradili skoraj celotno zadnje desetletje in osebno se bom zavzemala za to, da bomo v prihodnje še utrdili status odprte ustanove, ki ima posluh za ljudi. Krepitev zaupanja je namreč bistveno za delo policije in to je cilj, h kateremu bomo stremeli pri slehernem policijskem opravilu.

Pogosteje ko se bomo v naši modri družini dokazali kot strokovni, zakoniti in moralni steber družbe, ki je sposoben kljubovati različnim pritiskom današnjega vsakdana, močnejša bosta avtoriteta in obraz demokratičnosti našega organa. Pri gradnji te podobe sem pripravljena vlagati vse svoje znanje, izkušnje in energijo.

Najlepša hvala za pogovor. Želim vam veliko uspeha pri delu!

Besedilo: mag. Vesna Drole, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Foto: Aleš Završek, NFL GPU

Pogovor z novim direktorjem Uprave kriminalistične policije mag. Boštjanom Lindavom

»Poklic kriminalista bo tudi čez 20 let eden najprivlačnejših poklicev«

Mag. Boštjan Lindav je novi direktor Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi. Na delovnem mestu je nasledil nekdanjega direktorja mag. Branka Japlja, ki je 26. septembra 2018 začel delati v Beogradu kot kratkoročni izvedenec v projektu tesnega medinstitucionalnega sodelovanja. Boštjan Lindav je iskriv sogovornik, zahteven in dosleden vodja ter dober sodelavec. Tako ga opisujejo tisti, ki ga dobro poznajo. O tem, kako on vidi delo kriminalistov, kakšni so njegovi cilji in cilji kriminalistične policije ter kako se je lotil novih izzivov, smo se pogovarjali z njim dva meseca po tem, ko je prevzel vodenje Uprave kriminalistične policije.

Ena najodmevnejših zgodb preteklih tednov je rešitev zapletene krizne situacije v Nigeriji, v kateri je bil ugrabljen slovenski pomorščak. Nekateri so ocenjevali, da slovenska kriminalistična policija ne more aktivno sodelovati pri preiskavi tako oddaljenega primera. Realnost je bila povsem drugačna, kajne?

Primer ugrabitve slovenskega pomorščaka in s tem povezana krizna situacija sta bila za slovensko kriminalistično policijo v mnogo pogledih ognjeni krst. Prvič smo se srečali s tako zapleteno krizno situacijo, ki zahteva specifičen pristop. V primeru je bilo oškodovanih več državljanov različnih držav, kraj storitve kaznivega dejanja je bil na drugi strani zemeljske oble, sama situacija pa je trajala zelo dolgo. Kljub vsem naštetim dejavnikom so se posebno usposobljeni pogajalci kriminalistične policije že na samem začetku aktivno vključili v reševanje nastale situacije in v sodelovanju s SOVO, Ministrstvom za zunanje zadeve in policijami drugih držav pripomogli k njeni rešitvi. Konkretni primer je bil za kriminalistično policijo dragocena izkušnja, na podlagi katere bomo v sodelovanju z drugimi organi, ki so vpleteni v reševanje takih situacij, izoblikovali ustrezne postopke za morebitne prihodnje primere doma ali v tujini. Za aktivno, predvsem pa izjemno strokovno sodelovanje je kriminalistična policija prejela tudi pisno zahvalo švicarskih sodelavcev in pomorščakovih svojcev.

Kriminalist ste že od leta 1997 in to delo poznate tako na ravni policijske uprave kot tudi na državni ravni. V kako dobri kondiciji je slovenska kriminalistična policija?

Kriminalistke in kriminalisti, ki so zaposleni v kriminalistični policiji, svoje delo opravljajo predano, strokovno in zakonito. To nenazadnje dokazuje tudi relativno visoka stopnja preiskanosti najhujših oblik kriminalitete.

V zadnjih letih nam je s črpanjem evropskih sredstev iz sklada za varnost notranjih meja uspelo kupiti sodobno tehnično opremo in vozila, ki jih zaposleni potrebujejo za učinkovito opravljanje svojega dela. S temi sredstvi smo zaposlene napotili na različna specialistična usposabljanja, da so pridobili znanje za preiskovanje najzahtevnejših oblik finančne kriminalitete, organizirali pa smo tudi več mednarodnih delavnic in usposabljanj za preiskovanje različnih kaznivih dejanj. Danes se kriminalistična policija srečuje s pomanjkanjem ustreznega kadra, s katerim bi lahko nadomestili sodelavce, ki se upokojujejo, in tiste, ki odhajajo v bolje plačane službe v gospodarstvu.

Pri veliki količini najrazličnejših nalog in pooblastil, ki jih izvaja kriminalistična policija, občasno pride tudi do strokovnih napak. Pomembno se mi zdi, da ima policija izdelan ustrezen nadzorstveni sistem, ki takšne napake odkrije in odpravi. Tudi takrat, ko nas nanje opozorijo tretje osebe, izvedemo ustrezne ukrepe za izboljšanje dela na posameznem področju.

V Sloveniji je v primerjavi s tujino visoka stopnja preiskanosti kaznivih dejanj. Kako ocenjujete stanje na področju najhujših oblik kriminalitete in kako znotraj t. i. bagatelne kriminalitete, ki največkrat prizadene navadne ljudi?

Stanje na področju preiskav najhujših oblik kriminalitete je dobro, saj so prav ta kazniva dejanja temelj dela kriminalistične policije. Kadar pride do takih primerov, združimo vse strokovno znanje, ki ga po potrebi iščemo tudi pri drugih ustanovah. Za preiskovanje tovrstnih kaznivih dejanj uporabljamo tudi prikrite preiskovalne ukrepe, s katerimi lahko pridobimo zelo kakovostno dokazno gradivo, to pa je ključno pri preiskovanju kriminalitete. Na področju bagatelne kriminalitete je stanje nekoliko slabše. To lahko pripišemo dejstvu, da je pri tovrstnih kaznivih dejanjih, zaradi odsotnosti kakovostnih sledi, pogosto težko dokazovati povezanost konkretnega osumljenca s kaznivim dejanjem. Kljub temu si upam trditi, da tako kriminalisti kot tudi policisti pri preiskavah tovrstnih kaznivih dejanj delajo enako zavzeto.

Ne glede na dobre rezultate sem prepričan, da obstajajo načini za dodatno izboljšanje učinkovitosti dela kriminalistične policije.

Slovenija je varna država – tudi po zaslugi kakovostno izpeljanih in uspešno končanih kriminalističnih preiskav. Kje smo v primerjavi z drugimi evropskimi državami in kako v tujini gledajo na naše delo?

Kriminaliteta, predvsem v hujših oblikah, je vse bolj globalna in kriminalistična policija v večini zahtevnejših preiskav tako ali drugače sodeluje s tujimi policijami (z izmenjavo podatkov prek Interpola ali Europola, na operativnih sestankih ali znotraj skupnih preiskovalnih skupin). Naša kriminalistična policija se lahko brez sramu postavi ob bok kateri koli tuji. Res je, da imajo nekatere tuje policije mnogo več kadra, sredstev in v nekaterih primerih tudi pooblastil, vendar pa slovenska kriminalistična policija velja za zanesljivega partnerja, ki svoje delo opravi strokovno in profesionalno, ne glede na dan v tednu ali uro v dnevu.

Izpostavim lahko, da so slovenski kriminalisti s svojim strokovnim znanjem pomagali Zveznemu preiskovalnemu uradu (FBI) in Tajni službi ZDA (US Secret Service) pri uspešni preiskavi napada s škodljivo računalniško kodo na ozemlju ZDA. Trenutno z več državami intenzivno sodelujejo pri preiskavi vdora v računalniški sistem podjetja z območja Slovenije, pri čemer vsi priznavajo, da imajo naši kriminalisti strokovno znanje, usposobljenost in opremo ter so povsem primerljivi s tujimi policijami.

S slednjimi zelo intenzivno sodelujemo tudi pri preiskovanju organizirane kriminalitete, znotraj katere letno končamo približno 20 mednarodnih preiskav, vse pogosteje pa mednarodno sodelujemo tudi pri preiskovanju gospodarske in splošne kriminalitete.

Eden odmevnejših primerov preteklega leta je nedvomno preiskava telefonskih goljufij, ki so jih izvajali tuji državljani. V tej preiskavi so slovenski kriminalisti sodelovali s kriminalisti iz več držav, pri tem pa jim je z uporabo nekaterih metod uspelo dokazati, da so storilci, ki so opravljali telefonske klice, dejansko žrtve kaznivih dejanj, kar je bistveno spremenilo pogled na tovrstna kazniva dejanja v vsej Evropi.

V letu 2018 je bila končana tudi dlje časa trajajoča kriminalistična preiskava s področja mednarodne trgovine s prepovedanimi drogami in orožjem, v kateri so preiskovalci Nacionalnega preiskovalnega urada sodelovali z Ameriškim uradom za boj proti drogam (DEA) ter špansko in hrvaško policijo.

Vsi ti primeri in številne druge uspešno končane kriminalistične preiskave dokazujejo, da je slovenska kriminalistična policija sodobna organizacija z veliko strokovnega znanja, ki je povsem primerljivo z znanjem policij v najrazvitejših državah.

Specializirane preiskovalne enote, strokovnjaki z različnih področij dela, nenazadnje Nacionalni preiskovalni urad, vse to, tudi v sodelovanju z Nacionalnim forenzičnim laboratorijem in drugimi policijskimi enotami, je verjetno ključ do dobrih rezultatov dela.

Za zagotavljanje visoke stopnje varnosti v Sloveniji, vključno z dobro preiskanostjo najhujših kaznivih dejanj, smo seveda zaslužni vsi policisti. Pri tem je ključno sodelovanje na vseh ravneh policijske organizacije, od policista z najkrajšim stažem v policijskih vrstah do sodelavcev tik pred upokojitvijo, ne glede na mesto, ki ga zasedajo v policiji. Predvsem pri velikih varnostnih izzivih in preiskavah najhujših kaznivih dejanj se pokaže, da znamo strniti vrste in delati z roko v roki.

Danes je delo kriminalistov precej drugačno kot v preteklosti. Kako družbeni in predvsem tehnološki razvoj vplivata na varnostne izzive, s katerimi se srečujete?

Danes živimo v digitalni družbi, kar lahko vidimo na vsakem koraku. Izreden tehnološki razvoj nam je v marsičem olajšal življenje, hkrati pa so sodobne tehnologije in digitalizacija prinesle tudi spremembe pri delovanju storilcev, ki kibernetski prostor in digitalna orodja uporabljajo za izvajanje kaznivih

dejanj. Sodobne tehnološke rešitve zagotavljajo precejšnjo anonimnost – kriptiranje sporočil in govora; pojavljajo se nove in nove aplikacije, ki tako kot nam tudi storilcem kaznivih dejanj močno olajšujejo delovanje. V zadnjih letih ugotavljamo, da se velik del kriminalitete seli v kibernetski prostor, v različna zaprta družbena omrežja, klepetalnice in temni splet, uporaba kriptirane komunikacije pa je praktično vsakodnevna. Vse to vpliva na učinkovitost kriminalistične policije, ki svoje delo izredno težko opravlja, če nima ustreznih orodij in pooblastil. Ravno to so razlogi, da ob vsaki spremembi kazenske procesne zakonodaje poudarjamo nujnost opredelitve novih pooblastil ali posodobitve že zapisanih, saj bomo sicer vse težje opravljali svoje delo.

Katere spremembe v zakonodaji bi bile trenutno najbolj potrebne?

Ocenjujem, da so nujne spremembe kazenske procesne zakonodaje, v kateri bi morali opredeliti pooblastila, ki bi omogočala prestrezanje komunikacije pri viru, saj jo le tako lahko prestrežemo, še preden se spremeni v kodiran zapis. Vsekakor bi bilo nujno opredeliti tudi aktivnosti policije na družbenih omrežjih in na splošno na svetovnem spletu. Menim, da si ne smemo privoščiti uvedbi IMSI-lovilca podobne situacije – slednjo namreč že vrsto let poskušamo pravno urediti, pa nam to zaradi različnih nasprotovanj ne uspe. V kriminalistični policiji se zavedamo, da z izvajanjem pooblastil posegamo v pravice in svoboščine posameznika, zato želimo, da so ti posegi pravno dopustni, torej opredeljeni v procesni zakonodaji in seveda tudi ustrezno sodno nadzirani. Hkrati od družbe pričakujemo razumevanje, da lahko policija zagotavlja visoko stopnjo varnosti in preiskanosti kaznivih dejanj samo z uporabo ustreznih pooblastil.

V posameznih delih bi bila nujna tudi dopolnitev kazenske materialne zakonodaje, saj je eden od zadnjih obravnavanih in medijsko izpostavljenih primerov pokazal, da v njej ni urejeno ustanavljanje paravojaških skupin, pri čemer je pomembno dejstvo, da je tudi drugod v Evropi zaznan trend povečanja ustanavljanja takšnih skupin, predvsem na področju ekstremizma.

Če se dotakneva predkazenskega postopka: kako lahko danes kriminalist preiskuje in uspešno rešuje kazniva dejanja ob obilici zakonodajnih določil, vedno višjih pravnih standardih in zagrizenih odvetnikih?

Preiskovanje kaznivih dejanj je ob vseh dejstvih, ki ste jih navedli, izredno težko. Dokazni standardi, potrebni za izvajanje posameznih pooblastil, so v Sloveniji med najvišjimi v evropskem prostoru, zato jih je v nekaterih primerih praktično nemogoče doseči.

Ko pa tak primer iz takšnih ali drugačnih razlogov pridobi medijsko pozornost, so seveda pričakovanja javnosti velika. Javnost namreč pogosto noče razumeti, da policija brez preverjenih in preverljivih dokazov ne sme izvesti nekega preiskovalnega postopka. Za kriminaliste so te okoliščine nov izziv, zato iščemo nove metode in taktike dela, nadgrajujemo svoje strokovno delo in vztrajno zbiramo dokaze.

Kako zahtevno delo imajo danes kriminalisti, da sploh lahko utemeljijo pobude za pridobitev dovoljenj za izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov ali hišne preiskave?

Doseganje posameznih dokaznih standardov, konkretno, utemeljenih razlogov za sum, je čedalje težje. Državni tožilci in preiskovalni sodniki pri podajanju pobud in predlogov policije zahtevajo neprimerno več zbranih preverjenih in preverljivih dokazov kot v preteklosti, kar je za kriminaliste seveda poseben izziv. Kriminaliteta se spreminja, storilci pa uporabljajo visokotehnološka orodja, so vse previdnejši in se kaznivih dejanj pogosto lotevajo načrtno, kar pomeni tudi

manj sledi na kraju dejanja, s katerimi bi storilca lahko povezali s kaznivim dejanjem. Storilci vse pogosteje sestavljajo zaprte homogene skupine, ki komunicirajo le med seboj, zato policija vse težje pride do začetnih informacij, ki bi nakazale smer preiskave. Kljub vsem naštetim težavam rezultati dela kriminalistične policije dokazujejo, da delamo dobro.

Kriminalisti pri obravnavi javno izpostavljenih oseb občasno doživljajo različne pritiske. Ali so v zadnjem času bolj ogroženi, kot so bili denimo pred desetimi leti?

Neposredna ogroženost kriminalistov z napadi ali grožnjami za napade že dlje časa ostaja na približno enaki, relativno nizki ravni. Občutek ogroženosti je zelo subjektiven in kriminalisti ga zaradi narave svojega dela dojemajo drugače. Dodaten razlog za nizko ogroženost kriminalistov je nedvomno to, da ima policija dobro izdelan sistem varovanja ogroženih delavcev. Zavedamo se, da so naši policisti in kriminalisti največ, kar imamo, zato za preprečevanje njihove ogroženosti vedno zagotovimo ustrezna sredstva. Policisti bodo svoje delo opravljali dobro in predano samo, če bomo v lastni organizaciji poskrbeli zanje ob morebitni ogroženosti zaradi opravljanja tega dela.

Bolj skrb vzbujajoče se mi zdijo osebne diskreditacije kriminalistov. Slednji so zaradi svojega dela vse pogosteje tarče različnih anonimnih pisanj, neutemeljenih kazenskih ovadb in objav fotografij v javnosti. In vendar imamo tudi za take primere dober odgovor, saj kriminalistom, ki so ovadeni zaradi izvajanja nalog, ki so jih opravili strokovno in zakonito, nudimo brezplačno pravno pomoč.

Niso redki očitki, da preiskave vodite pristransko in iz političnih razlogov. Kako zagotavljate profesionalnost preiskav in njihovo nepristransko vodenje, ne glede na to, koga preiskujete?

Kriminalistična policija mora pri svojem delu upoštevati ustavo in zakone, etični kodeks in vrsto podzakonskih predpisov, katerih temeljno vodilo je načelo enakosti pred zakonom. To v kriminalistični policiji nadvse spoštujemo in smo na to tudi ponosni, čeprav bi si mnogi izven policijskih vrst želeli, da bi bilo prav nasprotno. Pripadnost neki politični strukturi je osebna okoliščina posameznika, ki v kriminalističnih preiskavah nikoli nima nobene vloge. Obenem drži, da politični predstavniki delo kriminalistične policije javno razlagajo tako, kot jim ustreza tisti trenutek.

Kako ocenjujete sodelovanje policije in tožilstva in kako sodelovanje policije in drugih državnih organov? Javnost bi verjetno bolje razumela naše skupno delovanje, če bi se večkrat skupaj pojavili v javnosti.

Policija in državno tožilstvo že po družbeni funkciji morata sodelovati, saj policija kazniva dejanja preiskuje, državno tožilstvo pa jih preganja – in to lahko uspešno počne samo z dobrim sodelovanjem s policijo. Osebno menim, da je sodelovanje obeh organov zelo dobro tako na operativni kot tudi na strateški ravni. Občasno se sicer naša mnenja krešejo, vendar pa jih v strokovnem dialogu uspešno usklajujemo. V zadnjih letih vse pogosteje organiziramo tudi skupna usposabljanja, na katerih prihaja do izboljšanja sodelovanja ter izmenjave mnenj in znanja, kar je nedvomno dobra praksa. Tudi sodelovanje z drugimi državnimi organi je relativno dobro, z nekaterimi, kot so npr. FURS, Računsko sodišče in Urad RS za preprečevanje pranja denarja, pa skoraj vsakodnevno in na visoki ravni.

Kakšna je vaša vizija – kje vidite kriminalistično policijo v prihodnjih petih, desetih ali 20 letih?

V prihodnosti bomo zaradi družbenih in tehnoloških sprememb nedvomno mnogo več prisotni v kibernetskem prostoru, zbirali in zavarovali bomo digitalne dokaze, vse več pa bo tudi mednarodnega sodelovanja, saj tako kot svet postaja globalna tudi kriminaliteta. Hkrati sem prepričan, da bo neki del kriminalističnega dela še vedno povezan s klasičnim zbiranjem dokazov, opravljanjem ogledov krajev kaznivih dejanj in iskanjem ter zavarovanjem sledi na kraju. Nedvomno bomo v prihodnje pri tem uporabljali nove, bolj izpopolnjene metode, ki bodo omogočale učinkovitejše dokazovanje v kazenskem postopku. Vse te spremembe bodo seveda zahtevale novo znanje, zato menim, da bomo morali v usposabljanja vlagati še več truda.

Prepričan sem tudi, da bo prav zaradi vsega tega poklic kriminalista tudi čez 20 let še vedno eden izmed najzanimivejših in najprivlačnejših poklicev.

Besedilo: Drago Menegalija, Sektor za odnose z javnostmi, SGDP GPU
Foto: mag. Nina Djordjević in Brigita Petric, SOJ SGDP GPU, ter arhiv Policije

Promocija zaposlovanja v policiji

Začnimo javnosti ponovno kazati tudi lepe plati policijskega poklica

V zadnjih letih smo v javnosti z namenom ureditve razmer pogosto prikazovali temne podobe policijskega vsakdanjika, vse tisto, kar so negativnega povzročili gospodarska kriza, dolgoletno zategovanje pasu in nerazumevanje pomena varnosti. Kar nekaj težav je že odpravljenih. Pravzaprav nas zdaj najbolj muči kadrovsko pomanjkanje, zato je čas, da javnosti pokažemo tudi lepe plati našega poklica, ki jih ni malo.

Število zaposlenih od leta 2007 do 30. 11. 2018

Pomanjkanje policistov

V policiji je bilo na dan 30. oktobra 2018 zaposlenih 8.162 uslužbencev, in sicer:

- skoraj 5.500 uniformiranih policistov,
- dobrih 1.700 neuniformiranih policistov (kriminalisti, policisti CVZ, OKC ipd.) in
- dobrih 1.000 strokovno-tehničnih delavcev.

Vseh sistemiziranih delovnih mest v policiji je 10.459. Glede na optimalno zasedenost primanjkuje 2.300 oseb, seveda pa policija zaradi omejenega kadrovskega načrta in denarnih sredstev toliko ljudi ne more zaposliti.

S trendom negativne fluktuacije kadra se organ srečuje že od leta 2007. Največji odliv kadra se je zgodil leta 2010 kot posledica reorganizacije

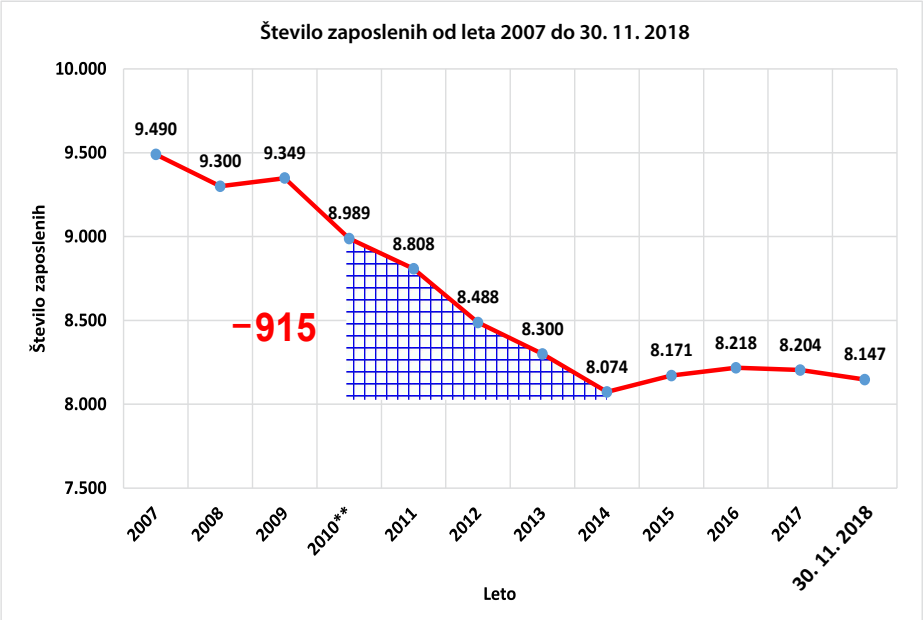

Policije in upravnega dela Ministrstva za notranje zadeve ter leta 2012, 2013 in 2014 kot posledica upokojevanja. Ob navedenem je treba upoštevati, da je v policiji letno povprečno okoli 117 prenehanj delovnega razmerja zaradi drugih vzrokov (sporazumne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, smrt ipd.).

V obdobju od leta 2007 do 2017 se je število zaposlenih zmanjšalo za več kot 1.300, in sicer z 9.490 na 8.162. Največje zmanjšanje števila zaposlenih se je zgodilo v letih od 2010 do 2014, ko je zaradi upokojitev in prepovedi zaposlovanja nastala razlika več kot 900 delovnih mest.

Posledično se viša tudi povprečna starost zaposlenih. Leta 2007 je ta znašala 36 let, do leta 2017 pa se je dvignila na 42 let. Tudi to vpliva na kakovost izvajanja nalog policije.

S problematiko pomanjkanja kadra se srečujemo na vseh treh ravneh (tako na Generalni policijski upravi kot tudi na regionalni in lokalni ravni).

V enotah Generalne policijske uprave se zasedenost giblje v razponu od 50 do 89 odstotkov.

Enota	Sistemizacija	Zasedba	Odstotek zasedenosti
Vodstvo GPU	8	4	50,00
Služba generalnega direktorja policije	132	108	81,82
Uprava uniformirane policije	231	182	78,79
Uprava kriminalistične policije	336	297	88,39
Nacionalni forenzični laboratorij	76	68	89,47
Uprava za policijske specialnosti	495	397	80,20
Policijska akademija	412	338	82,04
Urad za informatiko in telekomunikacije	172	147	85,47
Skupaj GPU	**1.862**	**1.541**	**82,76**

Vir: Centralna kadrovska evidenca (MFerac), 30. oktober 2018

Na policijskih upravah se zasedenost giblje v razponu od 70 do 82 odstotkov.

Enota	Sistemizacija	Zasedba	Odstotek zasedenosti
PU Celje	1.162	898	77,28
PU Koper	1.262	893	70,76
PU Kranj	582	470	80,76
PU Ljubljana	1.912	1.556	81,38
PU Maribor	1.440	1.083	75,21
PU Murska Sobota	638	521	81,66
PU Nova Gorica	371	288	77,63
PU Novo mesto	1.230	912	74,15
Skupaj PU	**8.597**	**6.621**	**77,02**

Vir: Centralna kadrovska evidenca (MFerac), 30. oktober 2018

Glede na obremenjenost policistov (zasedba glede na razrez kadrovskega načrta) trenutno najbolj primanjkuje zaposlenih na PU Kranj, PU Ljubljana, PU Nova Gorica in PU Celje.

Enota	Kadrovski načrt	Zasedba	Odstotek zasedenosti
PU Celje	957	898	93,83
PU Koper	914	893	97,70
PU Kranj	508	470	92,52
PU Ljubljana	1.680	1.556	92,62
PU Maribor	1.112	1.083	97,39
PU Murska Sobota	502	521	103,78
PU Nova Gorica	310	288	92,90
PU Novo mesto	961	912	94,90
Skupaj PU	**6.944**	**6.621**	**95,35**

Vir: Centralna kadrovska evidenca (MFerac), 30. oktober 2018

Trenutno se na policijskih upravah zasedenost glede na sistemizacijo giblje v razponu od 71 do 82 odstotkov. Najmanj zasedene so PU Koper, PU Novo mesto in PU Maribor.

Pozitivna gospodarska rast, ki je prisotna v zadnjih letih, običajno prav tako povzroči več sporazumnih odpovedi pogodb o zaposlitvi oziroma zmanjšanje zanimanja za ta poklic pri mladih, saj se ponujajo različne karierne priložnosti v drugih organizacijah in dejavnostih, v katerih zaposleni niso izpostavljeni takšnim tveganjem kot pri opravljanju nalog policije in so jim ponujeni boljši finančni in drugi pogoji dela.

Imenovanje delovne skupine za promocijo zaposlovanja

Zmanjšanje zanimanja mladih za zaposlovanje v policiji v zadnjih letih je naše strokovne službe spodbudilo, da so na začetku leta 2018 organizirale dva strokovna posveta na temo sprejemnih postopkov za zaposlitev kandidatov za policiste in kandidatov za pomožne policiste. Udeleženci so se strinjali, da je treba nameniti večji poudarek promociji zaposlovanja v policiji. S tem namenom je bila oblikovana delovna skupina za promocijo zaposlovanja v policiji (v ožji in širši sestavi).

Osnovni namen te skupine je pripraviti program oziroma načrte promocije za različne razpise in ekipe po policijskih upravah usposobiti, da razpršeno po lokalnih okoljih, a enotno in samostojno izvajajo promocijo poklica policista.

Tako želimo zagotoviti stalen dotok tolikšnega števila kakovostnih kandidatov, kolikor jih letno lahko usposobimo (tj. najmanj 150 kandidatov za policiste, najmanj 100 kandidatov za nadzornike državne meje in najmanj 50 kandidatov za pomožne policiste za eno izvedbo usposabljanja (dve usposabljanji letno)).

Promocijske aktivnosti

Za promocijo poklica policista smo v policiji okrepili komuniciranje po družbenih omrežjih (vsaka policijska uprava na svoji FB-strani), posebno pozornost smo med drugim namenili izdelavi slikovnega gradiva in videogradiva ter vsebinski in tehnični prenovi spletnih strani, preučujemo pa tudi druge možne ukrepe, ki jih bomo sprejeli za povečanje zaposlovanja, npr. možnost, da

kandidati opravijo vozniški izpit v okviru šolanja, sprememba nekaterih zakonskih pogojev za sprejem v policijo (dvojno državljanstvo, tetovaže idr.), spremembe v stanovanjski politiki ipd.

Sejmi, na katerih sodelujemo že vrsto let, so že sami po sebi velika promocija našega poklica, pri tem pa poskrbimo, da je naš nastop vsakič prilagojen ciljnemu občinstvu.

Mednarodni sejem SOBRA, ki je potekal od 20. do 23. septembra 2018, smo že izkoristili za promocijo zaposlovanja v policiji. Prav tako smo pripravili več kot deset spletnih objav in tako samo na osrednji FB-strani pri vsaki od njih našteli od 4.500 do 11.000 ogledov, delili pa smo jih tudi na FB-straneh policijskih uprav, kar pomeni, da je bil doseg našega obveščanja še večji. Poleg tega je bil letošnji obisk sejma velik, saj so organizatorji našteli več kot 20.000 obiskovalcev.

Od 1. do 3. oktobra 2018 je v Cankarjevem domu potekal Festival za 3. življenjsko obdobje, na katerem smo predstavljali tudi možnosti za zaposlovanje pomožnih policistov.

Poklic policista smo predstavili še na drugih dogodkih, denimo:

- 17. oktobra na 3. Dnevih nacionalne varnosti, ki so potekali v sodelovanju s Fakulteto za varnostne vede in Fakulteto za družbene vede;
- 14. novembra na Kariernem sejmu Mestne občine Maribor;
- 15. novembra na Srednješolskem sejmu na Osnovni šoli Gradec v Litiji;
- 18. novembra na spremljajočem dogodku pred rokometno tekmo pred dvorano Zlatorog v Celju;
- 20. novembra na Tržnici poklicev na Osnovi šoli Polhov Gradec;
- 21. novembra na Gimnaziji Vič v Ljubljani dijakom enega razreda;
- 23. in 24. novembra na Kariernem sejmu v Kočevju v tamkajšnji športni dvorani;
- 29. novembra na Tržnici poklicev na Osnovni šoli Grad;
- 17. decembra na Krožišču višjega in visokošolskega izobraževanja v Šolskem centru Rogaška Slatina;
- 18. decembra na prireditvi Najdistudij.si v športni dvorani ŠIC Ljutomer in
- 19. decembra na Dvojezični srednji šoli Lendava.

Z zaposlovanjem bosta bolj povezana Arena mladih in Informativa, ki bosta potekali 25. in 26. januarja 2019, pripravili pa bomo tudi informativni dan, ki bo 15. in 16. februarja na Policijski akademiji v Tacnu, ter nadaljevali predstavitve poklica na drugih podobnih dogodkih po Sloveniji.

Poleg vsega naštetega ves čas z različnimi oblikami komuniciranja (npr. prispevki na naši spletni strani, v reviji Varnost, na Facebooku in Twitterju) posredno ali neposredno promoviramo poklic policista. Ves čas se namreč trudimo in objavljamo zanimive dogodke, intervjuje, fotografije itd. Čeprav se tega ne razume kot neposredno zbiranje kandidatov, pa vsaka taka komunikacija pritegne pozitivno pozornost in ustvarja poklic zanimiv za mlade, zato se ves čas trudimo in iščemo zanimive vsebine. Policija namreč vsakodnevno zavzema dobršen del medijskega prostora, kar zagotovo vpliva tudi na pozitiven ugled in zaupanje v policijo ter s tem tudi v sam poklic.

Aktivnosti policijskih uprav

Policijske uprave oziroma policijske postaje ves čas izvajajo različne aktivnosti (preventivni dogodki, obiski v osnovnih in srednjih šolah, dnevi odprtih vrat policijskih postaj itd.), s katerimi predstavljajo in promovirajo poklic policista. Prav ta neposredni stik občanov s policisti in policijsko uniformo v neformalnih, sproščenih okoliščinah ustvarja pri ljudeh pozitivno izkušnjo s policijo, kar vpliva na njen ugled in hkrati motivira za izbiro tega poklica.

To spoznanje bo vodilo delovno skupino pri oblikovanju programov za predstavitev poklica po policijskih upravah.

Pridobivanje informacij o učinkovitih praksah promocije zaposlovanja v policiji

9. oktobra 2018 smo se udeležili mednarodne konference o promociji zaposlovanja v policiji, ki je potekala v Körmendu na Madžarskem, in se seznanili z avstrijskimi, madžarskimi in hrvaškimi dobrimi praksami; nekatere od njih bomo uvedli tudi pri nas. Pomembna je predvsem izkušnja,

Informativni dan na Policijski akademiji je vsako leto zelo dobro obiskan. Zanimanja za poklic je veliko, kljub temu pa število prijav na razpise upada.

da dobro promocijo programa izobraževanja za poklic policista lahko zelo učinkovito izvajajo kandidati za policiste s svojo pozitivno zgodbo.

Tudi druge evropske policije zaznavajo, da se v zadnjih letih zanimanje za poklic policista zmanjšuje in da je zato treba okrepiti aktivnosti za pospeševanje zaposlovanja na podlagi strateškega, celostnega pristopa policijskih organizacij.

Karierni sistem

V policiji smo leta 2016 ustanovili delovno skupino za karierni sistem s posameznimi podskupinami. Njihova naloga je priprava izhodišč kariernega sistema organa (določitev kariernih delovnih mest v policiji ter priprava načina izbora kadra in potrebnih kompetenc za zasedbo delovnih mest). Pri tem izhajamo iz nekaterih preprosto ugotovljivih dejstev, ki neposredno ali posredno vplivajo na slabšo učinkovitost in uspešnost policijskega dela:

- vpliv posameznih pomembnih dogodkov v zgodovini samostojne države – sprememba družbenega sistema in s tem tudi sprememba nekaterih vrednot;
- krize in odzivanje družbe nanje (finančna, gospodarska ipd.);
- organizacijski ukrepi v policiji, ki so vplivali na razvoj kadra in organizacije kot celote (sprememba izobraževalnega sistema za poklic policista, opuščanje mentorstva, različne reorganizacije, ki niso bile podprte z ustreznimi kadrovskimi rešitvami, opuščanje nadomeščanja daljših odsotnosti in s tem zanemarjanje vloge posameznika v organizaciji);
- obstoječi javnouslužbenski sistem kot pozicijski karierni sistem z vsemi svojimi podsistemi je porušil tradicionalni (klasični) policijski karierni sistem (postopno napredovanje oziroma logično zaporedje policijske poti);
- nemotiviranost policistov za zasedbo zahtevnejših in vodstvenih delovnih mest, saj ta praviloma ne prinašajo finančne spodbude, ampak, ravno nasprotno, pogosto pomenijo nazadovanje pri plači;
- takšne razmere pogosto vplivajo na oblikovanje slabih medosebnih odnosov.

Delovna skupina za pripravo izhodišč kariernega sistema v policiji je pri svojem delu upoštevala sodobne trende in trenutno ureditev kariernega sistema.

Karierni sistem policije med drugim vključuje tudi podsistem kadrovanja in podsistem identifikacije, ocenjevanja in razvijanja potencialov za vodenje. Tudi načela kariernega sistema (načelo preglednosti, načelo enakih možnosti, motivacijsko načelo in načelo strokovnega razvoja) upoštevajo načela modernega upravljanja človeških virov. Določbe o napredovanju, prerazporejanju, kadrovanju iz drugih kadrovskih virov ter karierni poti za vodilna in vodstvena delovna mesta so konceptualni okvir za praktično uvedbo konkretnih praks v skladu s predstavljenimi sodobnimi trendi kadrovanja in menedžmenta talentov v policijskih organizacijah.

Trenutno poteka raziskava z naslovom Izbirni postopki vodstvenega kadra, katere namen je proučiti in opisati teoretične in praktične modele, primerjalne ureditve, dobre prakse, pravne podlage ter trenutno ureditev področja izbirnih postopkov vodstvenega kadra v policiji.

Skupaj povabimo mlade v svoje vrste

Če povzamemo, policija si tako s sistemskimi ukrepi za zagotovitev čim boljših pogojev za delo znotraj ustanove kot tudi z različnimi promocijskimi aktivnostmi v javnosti v zadnjem obdobju zelo prizadeva za izboljšanje zanimanja za poklic policista med mladimi.

Omenjeni sistemski ukrepi so nujni (tudi za izboljšanje zadovoljstva zaposlenih) in so obenem podlaga sprememb na bolje. Ne smemo pa pozabiti, da so naša najprepričljivejša promocija besede in dejanja slehernega od nas, ki pripadamo policiji. Vsi smo promotorji poklica policista, zato skupaj povabimo mlade v naše vrste!

Besedilo: mag. Vesna Drole, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Foto: arhiv Policije

Poziv zaposlenim

Na družbenih omrežjih so trenutno zelo aktualni kratki filmi, ki pri naših sledilcih dosegajo veliko gledanost. V policiji so številna za mlade in tudi za splošno javnost zelo zanimiva in vznemirljiva področja dela, zato smo tiste zaposlene, ki imajo znanje za pripravo videovsebin, povabili k sodelovanju.

Ali se vam zdi, da lahko tudi vi prispevate k temu, da bi bil poklic policista zanimivejši za mlade? Posnemite kratek videoposnetek – že minuta in pol zadošča, da pokažete lepoto, akcijo in izzive svoje službe. Prikažete lahko zanimivo vajo, negovanje službenih živali, pristen stik z ljudmi in njihovo hvaležnost, ker jim pomagate … Možnosti je veliko.

Posnetke pošljite na elektronski naslov mediji@policija.si (lahko tudi prek aplikacije WeTransfer). Za več informacij pokličite Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU na 01 428 57 45.

Projekt uvajanja brezpilotnih zrakoplovov v policijo

Droni bodo pri operativnem policijskem delu vsestransko uporabni

V Resoluciji o dolgoročnem razvoju policije do leta 2025 je zapisana zaveza policije, da bo z razvojem in uporabo novih tehnologij in tehničnih sredstev izboljšala kakovost svojega dela, s tem pa bo naredila pomembne korake naprej v sodobnem svetu. Naposled je tako napočil čas, da poleg FB-profilov policijskih uprav, sledenja po Twitterju in uporabe Signala v policijsko delo vključimo uporabo brezpilotnih zrakoplovov. Ker poimenovanje *brezpilotni zrakoplov* nikakor ne gre v uho, pogosteje slišimo besedo dron, včasih pa tudi multikopter.

Droni se v policiji niso začeli uporabljati nenadoma in nenačrtovano. Z možnostmi njihove uporabe smo se namreč v okviru svojih nalog ukvarjali v vseh vejah policije. V kriminalistični dejavnosti smo prepoznavali njihovo uporabnost pri ogledih krajev kaznivih dejanj, na oddelku za informatiko in telekomunikacije so preizkušali dodano vrednost pogleda iz zraka pri pregledovanju oddajnikov in dislociranih objektov, s povečanjem mednarodnega sodelovanja pa so se pojavile še druge zamisli, kako uporabiti drone pri policijskem delu.

V delovni skupini najprej pregledali temeljno zakonsko podlago

Seveda je zanosu, kako je vse odlično in uporabno, sledil trenutek pristanka v policijski realnosti. Kot državna ustanova, katere delovanje je urejeno z zakoni in podzakonskimi akti, ki določajo in tudi omejujejo policijsko delo, smo se znašli pred vrati policije z dronom pod pazduho in željo, da vstopimo. Da bi se to zgodilo, so se v policiji vse te pobude združile v delovno skupino, ki je od leta 2013 do leta 2016 sledila tehnološkemu napredku pri razvoju brezpilotnih zrakoplovov in tehnologiji prenosa slike in komunikacije, hkrati pa je še pomembneje začrtala smernice v razvoju uporabe te tehnologije v policiji in seveda naredila pregled predpisov, ki jih je treba spremeniti, da bodo policijski droni poleteli uradno in zakonito. Opravljeno je bilo pomembno delo in z njim so se postavili temelji za začetek uvajanja dronov v operativno policijsko delo.

V Upravi za policijske specialnosti proučujemo praktične rešitve za uporabo dronov

Za nadaljevanje in razvoj temeljne zamisli glede uporabe brezpilotnih zrakoplovov pri policijskem delu je bilo določeno, da Uprava za policijske specialnosti na operativni ravni preuči, pregleda in pripravi vse potrebno za vzpostavitev delujočega sistema uporabe brezpilotnih zrakoplovov v policiji. Pripravljena sta bila načrt in obseg potrebnih aktivnosti, ki bodo privedle do uspešnega vključevanja *pogleda iz zraka* v dnevne policijske aktivnosti.

Z namenom, da se zajame čim širši krog potencialnih uporabnikov in seveda pridobi kar največ informacij o uporabi dronov pri različnih policijskih nalogah doma in v tujini, je bila ustanovljena nova delovna skupina, ki sledi pripravljenemu načrtu in ga dopolnjuje z izkušnjami s svojih delovnih področij. Člani delovne skupine so iz vseh vej in ravni policijske organizacije, kar je tudi zagotovilo, da se obdelujejo realni podatki in sveže zamisli. Tako se tudi stalno sledi osnovnemu namenu, tj. zagotoviti uporabne rešitve ter zanje primerno tehniko in načine dela.

Zakaj drona še ni v vsakem patruljnem vozilu?

Vprašanje glede uporabe dronov pri opravljanju nalog policije je zelo zanimivo. Povsem drugače je namreč, če kdor koli izmed nas stopi v tehnično trgovino in si kupi dron za uporabo v prostem času, kot pa če enak dron uporabi policist pri svojem delu.

Letenje z brezpilotnimi zrakoplovi vseh vrst (droni, leteča krila in letala) se uvršča v letalsko dejavnost, zato mora uporabnik spoštovati predpise in načine dela, ki veljajo v letalstvu. Ker je v policiji treba upoštevati tudi zahteve predpisov, ki urejajo policijsko delo, je bil kot najustreznejši način dela prepoznan pilotski projekt, razdeljen na različne faze. Te obsegajo potrebne spremembe sistemizacije in tipizacije materialnih sredstev, nabavo tehničnih sredstev, ureditev normativnih dokumentov, ki določajo možnosti

Uporabo dronov smo umestili tudi v temeljno policijsko zakonodajo, tj. v Zakon o nalogah in pooblastilih policije in Pravilnik o policijskih pooblastilih.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr. in 10/17)

114.a člen
(način uporabe tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov zaradi opravljanja policijskih nalog)

(1) Tehnična sredstva, ki jih na podlagi tega ali drugega zakona zaradi zbiranja podatkov pri opravljanju policijskih nalog uporabljajo policisti, se smejo uporabljati neposredno ali iz vozila, plovila, zrakoplova (tudi brezpilotnega), zgradb ali drugih objektov.

(2) Policisti smejo zaradi zbiranja podatkov brezpilotne zrakoplove uporabljati:
- pri iskanju oseb (43. člen tega zakona),
- zaradi varne izvedbe postopkov (peti odstavek 91. člena tega zakona),
- za dokazovanje kaznivih dejanj in prekrškov in identificiranje kršiteljev oziroma storilcev (prvi odstavek 113. člena tega zakona),
- za spremljanje zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil in spremljanje javnih zbiranj (114. člen tega zakona),
- zaradi preprečevanja in odkrivanja nezakonitih prehodov čez državno mejo v skladu z 8. in 9. členom Zakona o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo in 15/13 – ZNPPol),
- pri izvedbi prikritih preiskovalnih ukrepov iz 149.a in 155.a člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 8/16 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: Zakon o kazenskem postopku), če tako določa zakon, ki ureja kazenski postopek,
- pri opravljanju ogleda iz 245. člen Zakona o kazenskem postopku, 120. člen Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US) in 111. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo) in
- pri varovanju oseb in objektov, določenih v predpisu iz 103. člena tega zakona.

(3) Policisti pri uporabi brezpilotnih zrakoplovov upoštevajo splošne pogoje, ki so predpisani za njihovo letenje. Izjemoma, če je to nujno za izvedbo policijske naloge, so dopustna odstopanja od teh pogojev, če se z uporabo brezpilotnega zrakoplova ne ogroža varnost življenja, zdravje ali premoženje ljudi zaradi udarca ali izgube nadzora nad sistemom brezpilotnega zrakoplova ali če se ne ogroža ali moti varnost v zračnem prometu.

Pravilnik o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/14 in 59/17)

55.b člen
(uporaba brezpilotnih zrakoplovov)

(1) Predpis, ki ureja sisteme brezpilotnih zrakoplovov, se ne uporablja za usposabljanje in podporne dejavnosti (pregled antenskih stolpov zaradi preverjanja delovanja zvez) za izvajanje nalog in policijskih pooblastil, za katera smejo policisti v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije, uporabljati brezpilotne zrakoplove.

(2) Policisti pri uporabi brezpilotnih zrakoplovov iz prejšnjega odstavka upoštevajo splošne pogoje, ki so predpisani za njihovo letenje. Če je treba pregledati antenske stolpe zaradi preverjanja delovanja zvez in če se usposabljanje izvaja v okoliših policijskih objektov, na drugih območjih pa, če gre za neposeljena območja oziroma območja, kjer ni objektov, namenjenih bivanju ljudi, so dopustna odstopanja od teh pogojev, če se z uporabo brezpilotnega zrakoplova ne ogroža varnost življenja, zdravje ali premoženje ljudi zaradi udarca ali izgube nadzora nad sistemom brezpilotnega zrakoplova ali če se ne ogroža ali moti varnost v zračnem prometu.

uporabe v policiji, oblikovanje operativnega priročnika s standardnimi postopki izvajanja nalog in na koncu še program usposabljanja za izvajanje teh nalog. Pilotski projekt in časovnica sta bila potrjena na ožjem

Pilotski projekt obsega več faz in načrtovanih aktivnosti.

Št.	Naloga	Izvajalec	Termin
1.	**Odločba za izvedbo pilotskega projekta v okviru individualnih oblik usposabljanja**	PA GPU	Izvedeno
2.	**Urejena tipizacija materialnih sredstev in meril za dodeljevanje tehničnih sredstev:** – urejena tipizacija brezpilotnih zrakoplovov – urejena merila za dodeljevanje brezpilotnih zrakoplovov – urejena merila za dodeljevanje tehničnih sredstev za dodelitev vozil ob povečanih potrebah opravljanja nalog	UPS GPU	Izvedeno
3.	**Nabava potrebnih tehničnih sredstev:** – nabava je omejena na nujno potrebno opremo za izvedbo pilotskega projekta (brezpilotni zrakoplovi, računalniški program za 3D-modeliranje in zmogljiva delovna postaja) – nabava sredstev s področja UIT (strežniki in požarna pregrada) in končno število brezpilotnih zrakoplovov se izvede po evalvaciji pilotskega projekta – izvede se nabava sredstev za obrambo pred brezpilotnimi zrakoplovi (t. i. protidronske puške)	UPS GPU – delovna skupina Služba za javna naročila in nabavo MNZ	Izvedeno
4.	**Oblikovanje pravilnika o letenju policijskih brezpilotnih zrakoplovov**	UPS GPU – delovna skupina LPE UPS GPU – posvetovalna vloga Javna agencija za civilno letalstvo – posvetovalna vloga Kontrola zračnega prometa – posvetovalna vloga Ministrstvo za infrastrukturo – posvetovalna vloga Slovenska vojska, kontrola zračnega prostora – posvetovalna vloga	1–3 meseci
5.	**Oblikovanje tehničnih zahtev za delovanje sistema:** – evidenca letenja – spremljanje stanja zrakoplovov – programi vzdrževanja – spremljanje stanja baterij	UPS GPU – delovna skupina	3–4 meseci
6.	**Operativni priročnik za izvajanje letenja pri operativnih nalogah:** – oblikovanje besedila in operativnih zahtev, – preizkušanje zahtevanih minimumov in dodajanje spoznanj iz izvedenih preizkusov na primeru 3D-modeliranja ob ogledih krajev prometnih nesreč in kaznivih dejanj na prostem	UPS GPU – delovna skupina LPE UPS GPU – posvetovalna vloga	3–8 mesecev
7.	**Oblikovanje programa usposabljanja:** – združitev zahtev, ki jih posamezne naloge zahtevajo, v modularne sklope – opredelitev modulov glede na zahtevnost dela in opredelitev prehoda med moduli – določitev obsega vsebin iz pravil letenja brezpilotnih zrakoplovov in poznavanja vremena, letalske zakonodaje, pravil v zraku in letalske komunikacije	UPS GPU – delovna skupina Javna agencija za civilno letalstvo – posvetovalna vloga LPE UPS GPU – za izvedbo teoretičnega dela CIU PA GPU – posvetovalna vloga	8–12 mesecev
8.	**Končno poročilo:** – opis poteka izvedenih aktivnosti in evalvacija opravljenega dela Priloga: – pravilnik o letenju policijskih brezpilotnih zrakoplovov, pripravljen za obravnavo na kolegiju ministra za notranje zadeve – operativni priročnik, pripravljen za podpis generalnega direktorja policije – program usposabljanja, pripravljen za obravnavo pri Programskem svetu PA	UPS GPU – delovna skupina	Konec projekta

Predstavitev pilotskega projekta vodstvu Policije in Ministrstva za notranje zadeve v Gotenici 6. decembra

in širšem kolegiju generalnega direktorja policije, vse načrtovane aktivnosti pa trenutno potekajo v skladu s predvidenim.

Kakšni bodo policijski droni?

Ker gre za novo tehnologijo, ki se zelo hitro razvija, smo se v delovni skupini, upoštevajoč izkušnje iz tujine, odločili, da policija za izvedbo pilotskega projekta nabavi drone, ki so na voljo v prosti prodaji.

Po opravljeni analizi tržišča in opreme, ki jo uporabljajo številne evropske policije (na Hrvaškem, Poljskem, Finskem, Švedskem, v Avstriji, Veliki Britaniji, Franciji, Španiji ipd.), smo se odločili za nakup opreme kitajskega proizvajalca DJI. Slabšalni prizvok, ki ga imajo navadno kitajski izdelki, v tem primeru ni upravičen. Gre namreč za proizvajalca, ki trenutno dosega več kot 80-odstotni svetovni tržni delež in ponuja svoje rešitve tako na ravni komercialnih dronov za široko potrošnjo kot tudi na ravni profesionalnih dronov za različna snemanja iz zraka in preglede območij z različnimi vrstami kamer.

Z namenom pridobitve najboljše opreme za najboljšo ceno je bil pripravljen javni razpis, pri katerem so bile upoštevane zahteve, ki izhajajo iz potreb policijskega dela in odstopajo od splošne ponudbe proizvajalca. Gre za posebne zahteve po dodatnih propelerjih, več baterijah in različnih polnilcih pri vsakem posameznem dronu. Osnovno vodilo je bilo tudi, da mora biti oprema pospravljena tako, da je vsak posamezen dron skupaj z vso pripadajočo opremo v robustnem plastičnem kovčku, ki omogoča prevažanje z vozilom.

Glede na to, da je namen pilotskega projekta preizkus opreme pri opravljanju policijskih nalog, smo z izvedbo javnega razpisa kupili 24 dronov različnih velikosti – najmanjše drone DJI Tello, namenjene pretežno za letenje v prostoru, zložljive drone Mavic 2 Zoom in Mavic Air, osnovni dron za polprofesionalno rabo Phantom 4 Pro in dva največja drona Matrice M210, opremljena z videokamero in termografsko kamero.

Namen uporabe je raznolik, odvisen pa je seveda od zmogljivosti drona in kamere, ki je na njem. Droni v policiji so prepoznani zlasti kot sredstvo za opazovanje ter video- in fotodokumentiranje. Največja omejitev pri tem je čas letenja; ta ni daljši od 30 minut, v slabših vremenskih razmerah in z dvema kamerama pa se lahko skrajša tudi na manj kot 15 minut.

Zato je osnovno vodilo, da naj bodo droni uporabljeni tam, kjer policistom pri opravljanju nalog pomembno pomaga pogled iz zraka. Samo dogajanje, ki ga opazujemo, naj poteka na območju s polmerom enega kilometra, pri čemer je pomembno tudi, da zadostuje ogledovanje v časovnih odsekih po 20 minut. Tem zahtevam so prilagojeni tudi kompleti opreme.

Množica policijskih nalog, pri katerih si bodo policisti lahko pomagali z dronom

Osnovna dejavnost, pri kateri je predvidena uporaba drona, je torej opazovanje težko dostopnih predelov ali mest, na katerih bi izpostavljanje policistov nevarnostim, ki so jim priča, pomenilo nepotrebno tveganje (pregled strehe na objektu, strmih sten in notranjosti objekta, v katerem se opravlja prijetje oboroženega storilca, sledenje aktivnosti službenega psa pri izvajanju pooblastil ipd.).

Dron bo izjemno uporaben tudi kot orodje za pridobitev slikovnega gradiva pri opravljanju ogledov kaznivih

dejanj na prostem oziroma za situacijsko umeščanje objektov na krajih, kjer je prišlo do hujših kaznivih dejanj, in pri opravljanju ogledov prometnih nesreč in prekrškov.

Zadnja pomembna dejavnost, pri kateri je predvidena uporaba dronov, sega na področje splošnih policijskih nalog, saj je dron v omejenem obsegu s posameznimi prilagoditvami mogoče uporabiti tudi pri nadzoru javnih prireditev, iskanju pogrešanih oseb in nadzoru državne meje.

DJI Phantom 4 Pro 2.0, opremljen z videokamero

Posebno poglavje sta vzdrževanje dronov in logistična podpora

Uporaba dronov je res raznolika – prenašanje tovora ali sporočil, osvetljevanje iz zraka in še mnogo drugih možnosti –, vendar je kljub temu treba upoštevati, da uporaba katere koli tehnike vključuje tudi logistični del, ki ni zanemarljiv.

Najpomembnejši del je skrb za stalno tehnično brezhibnost dronov, stanje baterij in stalno posodobljeno programsko opremo, ki omogoča letenje in upravljanje. Vsak element sistema ima svoje baterije in svojo programsko opremo, zato je redno treba posodabljati programsko opremo drona, pa tudi programsko opremo ročnih komand in tabličnega računalnika ali prikazovalnika. Pri velikih profesionalnih dronih je treba posodabljati tudi programsko opremo vsake posamezne kamere, ki je pritrjena na dron.

Uporabi drona sledi obdelava pridobljenih podatkov in vodenje predpisanih evidenc posnetkov v skladu z zahtevami in smernicami informacijske pooblaščenke.

Drone bodo lahko upravljali samo za to usposobljeni policisti

Za primerno uporabo dronov so nujno potrebni tudi usposobljeni policisti, ki jih bodo upravljali. Brez njih namreč ne delujejo. Upravljavci dronov so torej ključni element delujoče organizacije in morajo biti tako usposobljeni, da lahko izvedejo nalogo z dronom. Letenje zahteva ogromno vaje in stalno ohranjanje letalne kondicije, kar na začetku pomeni vsakodnevno izvajanje obveznih vaj, v nadaljevanju pa tedenske vaje in glede na količino letenja tudi obdobne preizkuse usposobljenosti, posebna usposabljanja in še dodatno trenažno letenje za najzahtevnejše operacije, kot so dela ponoči, izven vidnega polja oziroma na območjih, kjer bi izreden dogodek ali strmoglavljenje lahko povzročilo večjo škodo.

Ker so zahteve zagotavljanja varnosti v letalstvu zelo visoke, je obvezen trenažni proces vedno evidentiran. Potrebna je namreč stalna evidenca letenja in usposobljenosti upravljavcev, zelo pomembno pa je tudi, da se dron ne dojema kot čarobna palčka, ki bo rešila vse težave, ampak le kot orodje, ki bo dobra dopolnitev obstoječih praks in načinov dela policije.

DJI Matrice 210, opremljen z videokamero in termografsko kamero

Letenje med pticami in opazovanje iz zraka pa seveda ne daje le zadovoljstva, ampak postavlja tudi zahteve, ki jih ni mogoče prezreti: to sta obvezno šolanje in, še pomembneje, obvezno vzdrževanje letalne kondicije, kar pomeni vsaj eno uro letenja na teden, pri zahtevnih operacijah pa eno uro letenja na dan. Le tako lahko zagotovimo, da smo storili vse, kar je v naši moči, za zmanjšanje tveganja pri zračnih operacijah z droni za državljane Republike Slovenije in njihovo lastnino ter za nas same.

Leteti z dronom v policiji je res precej drugače kot leteti z dronom na domačem dvorišču.

Besedilo: Uroš Marjetič, Uprava za policijske specialnosti GPU
Foto: Uroš Marjetič, UPS GPU, mag. Vesna Drole, SOJ SGDP GPU

Ob ustanovitvi policijskega dobrodelnega društva Modra družina

Če bi vsak zaposleni v policiji prispeval le en evro na mesec …

Bilo je že pred leti, vendar se mi je zasidralo globoko v spominu. Z očetom sva po avtocesti potovala od Maribora proti Ljubljani in med vožnjo mi je pripovedoval o svojem poznanstvu z nekdaj uspešnim vratarjem slovenske rokometne reprezentance. Ta mu je nekoč strastno razlagal: »Svojim otrokom ves čas dopovedujem, da je življenje tekma, v kateri si moraš prizadevati, da si ves čas na vrhu. Tako postaneš zmagovalec.« O tem pripovedujem, ker je to nerazdružno povezano s poanto, ki jo želi izraziti ta zapis.

Etimološki pregled besede *strast* pokaže, da ta izvira iz trpljenja. Že to je dovolj povedno, toda to je šele obrobna zgodba, ki se na poanto osrednje zgodbe, ki jo opisujem, na prvi pogled navezuje le po naključju.

Večna tekma poraja sebične in osamljene posameznike

Resnična nevarnost v uvodu zapisanega prepričanja je, da se izteče v stanje, ki ga je politični filozof Thomas Hobbes v delu Leviathan, izdanem leta 1651, metaforično opisal kot človek človeku volk, kar pomeni vojno vseh proti vsem. Danes, toliko let pozneje, si znotraj postavljenih temeljev civilizacijskih standardov 21. stoletja ni mogoče zlahka predstavljati, da bi bila vojna vseh proti vsem izvedljiva v dobesednem pomenu. Logika takega stanja še zmeraj deluje, vendar je zakonitost njenega delovanja bolj zakrita. Življenje kot tekma, v kateri človek ves čas tekmuje samo zato, da bi bil zmagovalec, temelji na ustvarjanju novih in novih zalog sebičnosti v človekovi notranjosti.

Morda takšno delovanje iz človeka res napravi zmagovalca, vendar ga življenje slej kot prej nagradi s trenutkom, ko se zave, da je osamljeni zmagovalec. Osamljenost pa je za človeka, ki je najprej družbeno in družabno bitje, stanje, ki zmore zrelativizirati vse kategorije, s katerimi človek dojema samega sebe, tudi zmago. Spoznanje o tem je grenko in za človeka nikdar ne pride brez trpljenja. Tako smo spet pri etimološkem izvoru besede strast z začetka te zgodbe. Zmago namreč lahko opredeli šele poraz, ker sama po sebi ne more obstajati. To je dialektična logika delovanja sveta.

Prevladujoča ekonomska doktrina ne služi več človeku, ampak obratno

Tekmovalnost kot kategorija, ki je naše vodilo v sobivanju z drugimi, je neposredno nasprotje neki drugi kategoriji, ki se imenuje solidarnost. Pomenljivo je, da se je tekmovalnost v škodo solidarnosti kot temeljni koncept, po katerem posameznik dojema samega sebe v odnosu do drugega posameznika, znotraj razvoja zahodnih družb začela uveljavljati v osemdesetih letih prejšnjega stoletja in je do danes doživela nesluten razmah. Je namreč kot veter v jadrih, ki poganja neko ekonomsko doktrino, ta pa ne služi človeku, temveč človek služi njej, in to pogosto v temeljnem

in očitnem nasprotju s človeškim dostojanstvom.

Nezadovoljni ljudje so najboljši potrošniki

Tekmovalnost je načrtni produkt neoliberalne ekonomske doktrine. Ker je ideologija prava šele takrat, ko jo živimo, ne da bi se je zavedali, vstopajo vzvodi, po katerih deluje konkretna ekonomska doktrina, v naša življenja prikrito in so zato težko prepoznavni, človeka pa nazadnje spremenijo v potrošnika. Da bi nam manipulativni vzvodi take logike postali jasnejši, si jih ponazorimo z mislijo iz knjige 2999 SIT, ki jo je napisal Frédéric Beigbeder, nekdaj uspešen oblikovalec strategij trženja. Beigbeder je logiko delovanja trženja pojasnil takole: namen je ustvariti nesrečnega, nezadovoljnega človeka, ker srečni ljudje ne kupujejo. Zagovorniki te ekonomske doktrine v njen bran navajajo zdaj že ponarodelo frazo o nevidni roki trga, ki so jo prevzeli iz Bogastva narodov, prvega učbenika politične ekonomije, ki ga je leta 1776 napisal Škot Adam Smith. Toda če si boste vzeli čas in prebrali to obsežno in kompleksno delo, boste spoznali, da je Smithu šlo za nekaj povsem drugega. Smith je namreč avtor številnih misli, ki človeka napeljujejo k človečnosti. Tukaj povzemam samo eno: čutiti mnogo za druge in malo zase; obrzdati lastno sebičnost in biti dobrohoten do drugih. Šele to oblikuje popolnost človeške narave.

Lahko se pretvarjaš, da te drugi ne zadevajo …

Tekmovati z drugim in v škodo drugega je mogoče, a to je mnogo lažje, če o tistem drugem nič ne vemo in si ga predstavljamo kot nekoga ali nekaj, s čimer nimamo kaj opraviti. Policisti lahko logiko tega pojava na delu opazimo v primerih, ko na podlagi pisnih odredb raznih državnih organov po stanovanjskih blokih opravljamo poizvedbe o iskanih osebah. Vrata nam odpirajo začudeni obrazi, ki iskreno brskajo po spominu, vendar v njem ne najdejo povezav s tistim, kar nas zanima, pri tem pa se pogosto opravičujejo, da se držijo zase.

Prav to je logika, ki jo narekuje ekonomska doktrina, po kateri deluje sodobni svet: ko posameznik pride domov, zapre vrata svojega malega sveta in se pretvarja, kakor da ga vse tisto, kar se dogaja zunaj, ne zadeva. V trenutku, ko si drugega predstavljamo kot nam podobnega, postanejo njegove stiske in bolečine vsaj deloma tudi naše. S tem, ko si jih znamo predstavljati, se vzpostavi skupna zavest.

Solidarnost je opredeljena tudi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, in sicer kot »pripravljenost za medsebojno pomoč, sodelovanje« in kot »zavest skupnosti, medsebojne povezanosti posameznikov zlasti v družbenem življenju«, medtem ko načelo solidarnosti »temelji na soodvisnosti posameznika od skupnosti in skupnosti od posameznika.«

Medsebojna pomoč je osnovni pogoj za varno opravljanje policijskega dela

Policisti, kot posebna družbena skupina, smo pri opravljanju del in nalog, s katerimi se vsakodnevno srečujemo, še posebno občutljivi za obstoj in pomanjkanje solidarnosti. Uspešno opravljanje tega poklica je mogoče samo, če se vsi, ki v njem sodelujemo, zavedamo, da je posameznik sam zase malo ali nič. Značilnost nalog, ki jih opravljamo, njihova občutljivost in morebitna nevarnost, s katero se srečujemo, pri zagotavljanju najvišjih standardov lastne varnosti zahtevajo pomoč drugega.

Z vsem, kar imamo, tudi v eksistencialnem smislu, varujemo življenje ljudi in njihovo premoženje. Pri tem smo neposredno odvisni drug od drugega – od tistega, ki v varnostnem trikotniku stoji levo ali desno od nas. Soodvisnost policistov je v našem poklicu pomembno povezana s težo in nevarnostjo nalog, ki jih opravljamo, pri čemer ravno ta povezava ne dopušča nobenega dvoma: pripravljenost za medsebojno pomoč in sodelovanje mora biti prava, mišljena in občutena, če lastne varnosti nočemo prepustiti naključju oziroma če jo želimo s tem, ko z opravljanjem službenih nalog povezana tveganja omejimo na najmanjši delež neobvladljivega, pregnati iz okoliščin, v katerih vlada srečno naključje.

Policistu preprosto mora biti mar za sočloveka in njegovo stisko

Medsebojna povezanost lahko deluje samo takrat, ko je ponotranjena. Da bi lahko bila takšna, ne smem biti pomemben samo jaz, ampak mi mora biti mar še za drugega, tistega, od katerega sem odvisen, ki me dopolnjuje in ki vame vstopa od zunaj. Če mi gre samo zase, s tem ogrožam tudi samega sebe. Tega se moramo zavedati vsi. V trenutku, ko začutimo, da nam je mar za drugega, za tistega, ki v varnostnem trikotniku stoji desno ali levo od nas, to postane občutek, ki se ga je nemogoče znebiti, ko v službeni garderobi odložimo uniformo.

Grški filozof Platon je nekoč dejal, da je vse znanje sveta samo spominjanje, Salomon pa je to misel nadgradil z dodatkom, da je vsa novost samo pozaba. To, kar sta oba hotela povedati, je, da so ob vsej nepregledni množici ljudi, ki so živeli in živijo na tem planetu, vsi občutki in doživetja že doživeti in preživeti. Enako je tudi s stiskami. Vse mogoče stiske so že bile doživete in preživete. Ljudje so jih že premagali. Za uspešno plovbo čez visoke valove stisk pa je ključno naše občutenje, da v lesenem čolniču nismo sami.

Z ustanovitvijo društva prehajamo od besed k dejanjem

Socialne in ekonomske stiske zaposlenih v policiji so del realnosti, v kateri živimo. Dejstvo je, da je eno govoriti o solidarnosti, povsem drugo pa uresničevati idejo solidarnosti. V želji, da bi prešli od besed k dejanjem in omenjene stiske pomagali reševati in lajšati, smo konec novembra ustanovili dobrodelno društvo Modra družina.

Društvo je subjekt zasebnega prava, ki z namenom organizirati in izvajati dobrodelne aktivnosti za lajšanje in reševanje socialnih in ekonomskih stisk zaposlenih v policiji nagovarja vse zaposlene v policiji, da se s pisnim soglasjem v korist društva vsak mesec prostovoljno odpovedo enemu ali petim evrom.

Kdor bo pisno soglašal z odtegljajem v izbrani vrednosti, bo lahko postal član društva, pri čemer bodo zanj veljale v statutu društva določene pravice in dolžnosti (med drugim pravica do tega, da je voljen v organe društva, in pravica do dajanja pobud za delovanje društva). Če pa ne bo želel postati član društva, bo lahko postal njegov podpornik.

Tako pristopna izjava kot soglasje sta objavljena na intranetu policije in ju zaposleni lahko že izpolnijo in pošljejo na sedež društva (Dobrodelno društvo Modra družina, Ljubljanska cesta 12, 3000 Celje) ali po e-pošti (modra.druzina@policija.si).

Če bi drug drugemu bolje prisluhnili, bi lahko ustvarili lepšo realnost

Kot član delovne skupine za psihološko pomoč in podporo v policiji se redno srečujem s stiskami zaposlenih. Prav lastne življenjske izkušnje, skovane iz prepleta osebnih zgodb in stisk na eni ter 15-letnega dela v policijski patrulji na drugi strani, so me naučile, da je ena izmed zmot, ki jih nekritično sprejemamo, prepričanje o lastni samozadostnosti.

Druga zmota je prepričanje, da je realnost, v kateri živimo, za nas nespremenljiva in da v njej sicer sodelujemo, vendar je ne oblikujemo. Resnica je nasprotna. S tem, ko v neki realnosti sodelujemo, jo tudi oblikujemo in vzdržujemo. Šele z delovanjem, ki luknja za nas nesprejemljivo realnost, vzpostavljamo možnost za nastanek nove, nam prijaznejše realnosti.

Ko obe zmoti resnično dojamemo kot zmoti, se prejšnjim zmotam nasprotno prepričanje preobrazi v potrebo po pomoči drugemu. Ko pomagamo drugemu, z medsebojno pomočjo in sodelovanjem obujamo solidarnost, s tem pa kot vezivno tkivo v družbi ali družbenem podsistemu oblikujemo vrednote, ki vzpostavljajo drugačno, človeku prijaznejšo realnost.

Nismo samo Moč in Sila iz Ajshilovega Vklenjenega Prometeja, ki sta Prometeja na koncu sveta pribili na veliko skalo, temveč v sebi slišimo tudi Hefajstov glas, ki Moč in Silo poziva k sočutju. In sočutje, kadar je pravo, ne sodi, ne obsoja in ne moralizira. Sočutje samo po sebi je, se rodi in obstaja, pri tem pa dejavno napotuje k pomoči.

Dodeljevanje finančne pomoči bo moralo biti transparentno

Upravni odbor društva bo sestavljen iz petih članov društva, od katerih bodo trije (predsednik društva, tajnik in blagajnik) izvoljeni na zboru članov društva (najvišjem organu društva), preostala člana upravnega odbora pa bosta predstavnika policije. Odbor se bo sestajal vsaj enkrat mesečno, predvidoma dopisno, da bi imelo društvo kolikor je mogoče majhne administrativne stroške. V skladu s transparentnim, jasnim in domišljenim pravilnikom o dodeljevanju pomoči se bodo prejeta finančna sredstva namenjala tistim, ki se bodo znašli v socialni in ekonomski stiski, s čimer bo izpolnjen temeljni namen društva.

Društvo bo imelo tudi nadzorni odbor in disciplinsko komisijo. Oproščeno bo plačila davkov, pri banki odprt transakcijski račun pa bo prost manipulativnih stroškov vodenja. Vsak član ali podpornik društva bo imel dostop do spletne aplikacije, v kateri bo lahko, ob zagotovljenih merilih, ki bodo varovala osebne podatke in dostojanstvo prejemnika pomoči, spremljal tekoče finančno poslovanje društva.

Pisec teh vrstic je k ustanovnim listinam, potrebnim za registracijo društva, dodal pisno zavezo, da sam ne bo nikdar na društvo naslovil vloge za pomoč, v statutu društva pa je določeno, da bodo vsi člani organov društva svoje delo opravljali prostovoljno in zanj ne bodo prejemali nobenega plačila.

Projekt Modra družina podprlo tudi vodstvo policije

Vrh slovenske policije, ki so ga na predstavitvenem sestanku zastopali takrat še vršilka dolžnosti generalnega direktorja policije mag. Tatjana Bobnar, namestnik generalnega direktorja policije Jože Senica, vodja Službe generalnega direktorja policije Tomaž Pečjak, vodja Sektorja za odnose z javnostmi mag. Vesna Drole in zaposlena v tem sektorju mag. Nina Djordjević, je izrazil veliko pripravljenost za sodelovanje v projektu. To se je izkazalo pri pripravi končne podobe statuta in v pripravljenosti policije, da z društvom podpiše sporazum o medsebojnem sodelovanju, s čimer bo v okviru svojega prispevka znatno pripomogla k lažjemu poslovanju društva. Projekt dobrodelnega društva Modra družina je tako postal projekt vseh nas, zaposlenih v policiji.

S simboličnimi zneski posameznikov do resnično konkretne pomoči celotne organizacije

Ideja temelji na preprostem dejstvu, da en evro ni veliko, večje število kovancev te vrednosti pa je lahko velika pomoč. Tudi en sam policist ne more veliko storiti, medtem ko veliko število policistov pomeni moč, silo in sočutje. S tem bomo vsem zaposlenim v policiji, ki se bodo znašli v stiski, jasno sporočili, da niso sami, temveč del nečesa, kar je večje od njih samih, in to je ključno za človeka in njegovo zadovoljstvo. Poleg tega taka dejavnost deluje povezovalno in krepi kolektivni duh, zaradi česar bomo imeli korist vsi, ki delujemo v policiji, sistem sam in na koncu še družba. Krepitev kolektivnega duha je namreč povezana z uspešnim opravljanjem naših nalog.

Besedilo: Gregor Zalokar, PP Celje
Foto: SOJ SGDP GPU

Osnutek logotipa društva prikazuje odprto dlan kot simbol pomoči. Polovica je zasenčena, temna kot simbol stiske. Ptica, simbol kolektivnosti, povezovalnosti in solidarnosti, ki napotuje k dvigu duha, vzleta proti svetlobi, ker pomoč, ki jo želimo nuditi, človeku v stiski jasni obzorja.

Policijski maskoti sta praznovali 1. rojstni dan

Leon in Pika. Srečanje z njima se pomni

Vedno radostna policist in policistka sta Leon in Pika. Vse, kar *povesta*, naredita s svojo mogočno pojavo, umirjenim gibanjem in mehkimi potezami. Družita se z najmlajšimi, tudi z mladostniki, veseli pa so ju pravzaprav vsi v bližini. Lahko bi rekli, da imata od vsega policijskega dela najlepše opravilo: kar naenkrat se pojavita na kakšni prireditvi in razveselita prisotne. Vsak zase ali v paru skupaj s svojimi sodelavci opravljata preventivno delo policije in glede na odzive jima gre odlično. Leon in Pika sta namreč maskoti policije.

Ideja o nabavi policijske maskote je zorela kar nekaj let

V policiji smo o svoji maskoti začeli intenzivno razmišljati leta 2010. Izhajali smo iz našega delovnega zvezka za učence 5. razreda osnovne šole in lika policista Leona na njegovi naslovnici. Oblikovalec lutk nam je potrdil, da je takšno podobo zares mogoče oblikovati, in pridobili smo tudi že prvo ponudbo za oblikovanje našega novega pomočnika. Maskoto smo tako v dveh izvodih nameravali nabaviti v naslednjem letu. Žal je zelo kmalu zatem prišlo do velikega zmanjšanja razpoložljivih finančnih sredstev (tudi sredstev za promocijo in preventivno delovanje policije), zato sta ideja in želja morali počakati.

Nekako sočasno se je maskota, policist Leon, vendarle pojavila, in sicer na območju Policijske uprave Murska Sobota. Policist Dean Kelenc s Policijske postaje Lendava je bil takrat in je še danes član Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu na Občini Lendava. Dal je pobudo za omenjeno maskoto, Svet pa jo je sprejel in maskoto pri lokalnem lutkarju tudi nabavil. Tako je nastal velik plišasti medved, oblečen kot policist. Poimenovali so ga Leon. Oživil ga je ravno Dean Kelenc, ki zato velja za prvega animatorja prve policijske maskote.

Leon je začel opravljati svoje delo najprej v domačem okolju, nato pa širše po Sloveniji. Zaradi sposojanja – bolje rečeno: dela – po vsej Sloveniji se je maskota po približno štirih letih tako zelo obrabila, da jo je bilo treba umakniti s terena. Ker so jo na Svetu nato poslali v popravilo, se danes ob večjih dogodkih še vedno uporablja, vendar izključno na območju Policijske postaje Lendava.

Novi maskoti sta rezultat našega poglobljenega raziskovanja in temeljitih priprav

Leon in Pika sta med nami leto dni, pot do njiju pa je bila dolga. Zahtevala je ogromno raziskovanja trga in podobnih maskot ter pogovorov s potencialnimi ponudniki in sodelavci v policiji o tem, kaj je mogoče in kaj ne, kaj je primerno za nas, kako bo maskota kar najbolj uporabna, kako prilagoditi policijsko uniformo, kakšno naj bo ime druge maskote, kako urediti vse preostale specifikacije ipd. Z vsem tem in drugim, kar spada zraven, sta se ukvarjali in se še vedno ukvarjata dve enoti, in sicer Sektor za policijska pooblastila in preventivo ter Sektor za odnose z javnostmi. Obe enoti delujeta znotraj Službe generalnega direktorja policije na Generalni policijski upravi.

Po nabavi maskot je sledilo iskanje zaposlenih v policiji, ki bi jih zanimala vloga animatorjev, pri tem pa je bila zaradi velikosti maskote le ena omejitev, tj. višina animatorja. Spomladi letos smo na podlagi predlogov pripravili izbor 25 policistov in drugih uslužbencev policije, ki sodelujejo pri animaciji. Ti so z vseh policijskih uprav (največ jih prihaja s policijske uprave Ljubljana in Maribor), razen s policijske uprave Koper in Nova Gorica, ki se za takšno dopolnitev preventivnih in promocijskih aktivnosti še nista odločili. Na ravni Generalne policijske uprave ni nobenega animatorja, zato na dogodkih, ki jih organizirajo te enote, po dogovoru pomagajo policijske uprave (največkrat je to Policijska uprava Ljubljana, na območju katere je tudi največ dogodkov).

Usposabljanje animatorjev in posebna pravila, ki veljajo za maskote

Preden so animatorji resnično začeli svoje delo, so imeli usposabljanje, na katerem je sodelovala tudi predstavnica izdelovalca maskot. Usposabljanja so se poleg animatorjev

Da bi maskoti lahko čim dlje uporabljali, je z njima treba skrbno ravnati. Leon in Pika sta osnovno sredstvo Sektorja za policijska pooblastila in preventivo ter Sektorja za odnose z javnostmi. Ti enoti tudi zbirata potrebe po maskoti/maskotah in skrbita za pregled nad dodeljevanjem. Zaprosila po eni ali obeh maskotah zato enote naslovijo na obe službi. Kontaktni osebi sta Marija Mikulan in Brigita Petric. Na morebitno časovno sovpadanje uporabe maskot opozarjamo sproti, enako pa velja za njihov prevzem in vrnitev na mesto hrambe.

udeležili inšpektorji, ki skrbijo za preventivno dejavnost na policijskih upravah, in predstavniki za odnose z javnostmi po policijskih upravah. Vsi hkrati so bili seznanjeni s strokovnimi standardi za animacijo maskot, sprejemljivimi načini animacije za različne ciljne skupine, fizičnimi omejitvami, dodeljevanjem maskot v uporabo ter prenosom informacij o oblačenju in hrambi. Ta dan so tudi vsi videli maskoti in se imeli možnost prvič spremeniti vanju.

Kot je navadno pri vsaki spremembi ali novosti, so tudi uporabo maskot sprva spremljale številne pripombe in vprašanja. A projekt je zaživel, prejema veliko pozitivnih odzivov in se sproti dopolnjuje, pri tem pa je seveda veliko odvisno od sodelovanja in razumevanja posameznikov.

Dodeljevanje, prevzemanje in vračanje maskot

Pripravili smo nekaj splošnih navodil, ki jih je treba upoštevati pri dodeljevanju, prevzemanju in vračanju maskot ter ravnanju z njimi. Prejele so jih vse enote, z zaprosilom, da jih dosledno upoštevajo in da po vsaki uporabi standarde dopolnijo z lastnimi ugotovitvami in izkušnjami. Tako bomo

Kdo so animatorji policijske maskote

Milka Knez s Policijske postaje Velenje, Policijska uprava Celje
Kristjan Urek s Policijske postaje Laško, Policijska uprava Celje

Jasmina Gorenčič s Policijske postaje Škofja Loka, Policijska uprava Kranj
Aleš Paplar s Policijske postaje Radovljica, Policijska uprava Kranj

Suzana Bajuk iz Službe za operativno podporo, Policijska uprava Ljubljana
Tomislav Gönc s Postaje prometne policije Ljubljana, Policijska uprava Ljubljana
Gorazd Kahne s Policijske postaje Ribnica, Policijska uprava Ljubljana
Bojan Narič s Policijske postaje Logatec, Policijska uprava Ljubljana
Samo Ogorelec s Postaje prometne policije Ljubljana, Policijska uprava Ljubljana
Saša Stepan iz Službe za operativno podporo, Policijska uprava Ljubljana
Laura Šenica s Policijske postaje Litija, Policijska uprava Ljubljana
Igor Vraneš s Policijske postaje Ljubljana Bežigrad, Policijska uprava Ljubljana

Anita Arzenšek iz Službe za operativno podporo, Policijska uprava Maribor
Leon Casar s Policijske postaje Gorišnica, Policijska uprava Maribor
Janja Granfola s Policijske postaje Maribor II, Policijska uprava Maribor
Patricija Hanžekovič s Policijske postaje Maribor II, Policijska uprava Maribor
Suzana Koderman s Postaje mejne policije Zavrč, Policijska uprava Maribor
Marko Rahle s Policijske postaje Maribor I, Policijska uprava Maribor
Mitja Šajn s Policijske postaje Podlehnik, Policijska uprava Maribor
Roman Tobias s Policijske postaje Maribor II, Policijska uprava Maribor

Vesna Gradiščaj s Policijske postaje Murska Sobota, Policijska uprava Murska Sobota
Simon Pertoci iz Sektorja uniformirane policije, Policijska uprava Murska Sobota
Tomaž Trajbarič s Policijske postaje Murska Sobota, Policijska uprava Murska Sobota

Jure Puhek s Policijske postaje Trebnje, Policijska uprava Novo mesto
Stanislava Zupanc iz Službe za operativno podporo, Policijska uprava Novo mesto

Policijska medvedja kosmatinca sta bila v prvem letu uporabljena na 58 dogodkih

Maskoti sta bili interno preizkušeni ob prevzemu konec novembra 2017. Preizkus sta opravili kar osebi, ki sta poskrbeli za njuno nabavo, in sicer Marko Podlesnik iz Sektorja za policijska pooblastila in preventivo ter Brigita Petric iz Sektorja za odnose z javnostmi. Maskoti sta bili prvič javno predstavljeni januarja 2018 na sejemsko-izobraževalni prireditvi Arena mladih, februarja pa sta že sledili ponovitvi, in sicer na informativnem dnevu policije ter prireditvi Glasbena mladina s Policijskim orkestrom, vse v Ljubljani. Prva animatorja v javnosti sta bila Gorazd Kahne in Laura Šenica. Od takrat pa do konca letošnjega novembra sta bili maskoti uporabljeni – posamično ali v paru – na 58 dogodkih, ki so večinoma potekali na območju policijskih uprav Ljubljana in Celje; po pogostnosti uporabe sledijo policijske uprave Kranj, Maribor in Novo mesto. Maskoti sta se najpogosteje uporabljali na dogodkih, kot so obiski in prireditve v vrtcih in šolah, različni festivali in prireditve ter udeležbe na sejmih ipd.

delili prakso in s tem predstavitev policije v javnosti samo še izboljšali.

Namen je, da maskoti čim več krožita po Sloveniji za preventivne in promocijske dogodke, ki jih policija organizira oziroma na njih sodeluje, uporabljata pa se tudi tam, kjer je to smiselno.

Navodila za uporabo maskote in ravnanje z njo

Pri uporabi maskot je nujno treba upoštevati posamezne omejitve. Ena izmed njih je vročina – uporaba je zato v poletnih mesecih odsvetovana. Zaradi ustrezne higiene in podaljšanja roka uporabnosti maskot je izredno pomembno tudi, da se ti neposredno po uporabi ustrezno posušita (najbolje je, da sta obešeni na stojalo); v izogib povzročanju škode in neodobrenega preizkušanja in uporabe je treba pred uporabo in po njej zagotoviti ustrezno hrambo, ki ni dostopna vsakomur. Čas animacije je zaradi hidracije animatorja največ 30–40 minut naenkrat. Pravilo je tudi, da maskota ne govori. Ker je vidno polje animatorja zelo omejeno, je gibanje po prostoru mogoče le ob spremstvu. To je nekaj ključnih pravil.

Maskoti sta postali tako iskani, da ju je bilo treba zaradi uporabe že popravljati, predvsem pa očistiti. Opažamo zlasti, da sta občasno tako zaželeni, da moramo ravnati po načelu kdor prvi pride, prej melje. Povedano drugače: na žalost smo morali že marsikatero zaprosilo zavrniti, ker hkratna udeležba na več lokacijah ni bila mogoča. Tako si že intenzivno prizadevamo za nabavo njunih dvojnikov.

Besedilo: Brigita Petric, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Foto: arhiv Policije

Kako sta maskoti dobili svoje ime

Moški lik, Leon, je ohranil ime prejšnje maskote, tako pa se imenuje tudi lik iz našega delovnega zvezka za učence 5. razreda osnovne šole. Ime za ženski lik, Pika, pa so na podlagi naše pobude in sodelovanja inšpektorjev za preventivo s policijskih uprav z glasovanjem izbrali otroci iz prvih in petih razredov osnovne šole širom po Sloveniji, ki so se množično odzvali na naš natečaj. Med drugimi predlogi, ki niso dobili toliko glasov kot Pika, so bila imena Ana, Metka, Patricija, Mojca, Polona ali Polonca, Marjanca, Milena in Majda.

NA F3ŽO SMO POLICISTI STAREJŠIM SVETOVALI O SAMOZAŠČITNEM RAVNANJU

Letos je Festival za tretje življenjsko obdobje praznoval polnoletnost, postal pa je tudi največji dogodek za starejše v Evropi. S številnimi predavanji, delavnicami in drugimi vsebinami poskuša izboljšati kakovost in varnost življenja starejših ter prispevati k strpnemu sožitju vseh generacij. Že več kot desetletje na njem vsako jesen sodelujemo tudi policisti. Obiskovalcem vseh starosti svetujemo, kako je treba ravnati, da zavarujejo svojo lastnino in se izognejo nevarnim situacijam, ki lahko nastanejo denimo pri dvigu gotovine na bankomatu, med potovanjem s sredstvi javnega prevoza, ob obiskih neznancev na domu ipd. O prometni varnosti se lahko posvetujejo s prometnim policistom, obenem pa se lahko seznanijo z različnimi zanimivimi področji policijskega dela. Tudi na tokratnem festivalu, ki je potekal od 1. do 3. oktobra, se je na razstavnem prostoru policije trlo obiskovalcev.

NA PIKINEM FESTIVALU TUDI NAŠA NAJBOLJ PRILJUBLJENA POLICISTKA PIKA

Velenjski policisti so se v zadnjih septembrskih dneh udeležili največjega in najprepoznavnejšega družinskega festivala v Sloveniji, ki ga v enem tednu obišče več kot 100.000 obiskovalcev. Na Pikini policijski postaji so policisti najmlajšim prikazali, kako vešči so pri delu policijski psi, predstavili pa so tudi svojo opremo in vozila. Namen sodelovanja policistov na festivalu je bil tudi tokrat preventiven. Letos je bilo za policiste, ki že vrsto let sodelujejo v tem obširnem projektu, delo sicer nekoliko lažje, saj jim je na prizorišču ves čas pomagala tudi maskota policije. To ni bila Pika Nogavička, ampak njena soimenjakinja, naša priljubljena medvedja policistka Pika, ki je s svojo nagajivostjo in dobro voljo privabila marsikateri nasmeh na obraz obiskovalcev. Ti so v vrsti čakali, da bi se lahko z njo fotografirali.

Z NOVIMI TERENSKIMI VOZILI BODO LAHKO POLICISTI MARSIKJE ŠE UČINKOVITEJŠI

Konec oktobra je policija prejela 21 novih terenskih vozil. Gre za belo-modro-rumena vozila Seat Ateca. Policisti vseh osmih policijskih uprav so jih že začeli uporabljati za delo na zahtevnejših voznih območjih, med drugim so jim v pomoč tudi pri nadzoru državne meje. Mobilnost, hiter prihod na kraj policijske naloge in varnost so namreč izjemno pomembni za učinkovito delo policistov, k temu pa bodo lahko prispevala prav nova vozila. Od leta 2014 do 2017 smo za policijo nabavili skoraj 1.000 vozil in jih 350 najeli, tako da vozni park policije zdaj obsega skupno 2.605 vozil (osebna civilna in patruljna, intervencijska, kombinirana, terenska, tovorna in dostavna vozila ter motorna kolesa). Konec leta 2016 je bila povprečna starost vseh vozil 7,4 leta, z novimi nakupi pa se je najbolj znižala povprečna starost osebnih patruljnih vozil, in sicer s 6,7 na 3,2 leta v letošnjem letu.

PODPISAN SPORAZUM O SODELOVANJU MED POLICIJO IN MOTORISTIČNIM KLUBOM

Policija je 8. novembra podpisala sporazum o sodelovanju med Policijo in Motorističnim klubom Blue Knights, LE MC Slovenia I. Klub je neprofitno društvo, katerega člani so aktivni in upokojeni policisti in policistke, ki so ljubitelji vožnje z motocikli. Sporazum je bil sklenjen zaradi ureditve medsebojnih razmerij. Policija in motoristični klub sta se dogovorila, da bosta sodelovala pri razvijanju in promoviranju ideje o varni vožnji z motornimi kolesi ter se povezovala v preventivnih in humanitarnih akcijah in pri sodelovanju z domačimi, tujimi in mednarodnimi organizacijami z enakim ciljem.

KO TRAGIČNI STATISTIKI DODAMO IMENA IN OBRAZE, JE SPREJEMLJIVA LE ŠE VIZIJA NIČ

Ob svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč 15. novembra smo skupaj s predstavniki drugih ustanov in verskih skupnosti ob osrednjem spomeniku žrtvam prometnih nesreč na Novih Žalah v Ljubljani položili spominski venec. Namen praznovanja tega dneva je opozarjati na nesmisel in razsežnost tragedij, ki se vsako leto zgodijo na naših cestah. Žrtve namreč niso samo umrli. Skoraj 800 je vsako leto takih, ki so hudo poškodovani. Prizadeti so tudi svojci, ki jim huda nesreča bližnjih za vedno spremeni življenje.

Slovenske ceste so lani vzele 104 življenja. To je sicer najmanj, odkar v Sloveniji spremljamo število nesreč, a kot je dejala mag. Tatjana Bobnar, »je človeško življenje preveč dragoceno, da bi z doseženim lahko bili zadovoljni.« Po njenem mnenju je največji nesmisel prav to, da vizije nič še nismo dosegli. Večino nesreč bi namreč bilo mogoče preprečiti, in to že samo s spremembo vozniških navad – toda hitrost in alkohol sta pri nas žal še vedno najpogostejša vzroka prometnih nesreč.

SPREJMI TREZNO ODLOČITEV!

Vse preveč ljudi še zmeraj vozi pod vplivom alkohola. To je opazno zlasti novembra, okoli martinovega, in med decembrskimi prazniki. Alkohol je kot sekundarni vzrok prisoten kar pri tretjini smrtnih prometnih nesreč, zato policisti martinovanje vsako leto pospremimo z mnogo nasveti in opozorili voznikom, naj vozijo trezni, pa tudi s poostrenimi nadzori njihovega psihofizičnega stanja. Na takšnih aktivnostih temelji nacionalna preventivna akcija, letos poimenovana Alkohol, droge in druge psihoaktivne snovi v prometu, pri kateri sodelujejo tudi številne druge pristojne ustanove, vodi pa jo Javna agencija RS za varnost prometa. Letošnja akcija je potekala od 5. do 11. novembra, v tem času pa smo policisti po vsej državi odredili 11.100 alkotestov, od katerih je bilo 292 pozitivnih. Začasno je bilo odvzetih 250 vozniških dovoljenj in pridržanih osem voznikov.

Policijske uprave so na svojih območjih izvedle številne preventivne aktivnosti. Nekatere so se povezale z vrtci in šolami, druge z občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, mladinskimi centri idr. Policistom PP Dolenjske Toplice (PU Novo mesto) so na primer malčki iz vrtca Vavta vas pomagali pri ustavljanju voznikov in tisti z rezultatom 0,0 so si za nagrado prislužili njihovo risbico (na fotografiji).

Podobno so tudi policisti PP Šentjur (PU Celje) skupaj z otroki v Občini Dobje ozaveščali o problematiki alkohola v prometu. Novogoriški policisti so prav tako opravljali preizkuse alkoholiziranosti in ob tem opozarjali goste po lokalih. Tistim, ki so uživali alkoholne pijače, so svetovali, naj ne sedejo za volan, ampak naj raje izberejo drug, varnejši način prevoza domov.

POLICIJSKA KONJENICA BOGATEJŠA ZA ŠE ENEGA LIPICANCA

Kobilarna Lipica je 28. novembra slovenski policiji v skladu s sporazumom o medsebojnem sodelovanju predala plemenitega lipicanskega konja. To je že peti konj iz Lipice, ki se je v zadnjih letih pridružil policijski konjenici. Svoje naloge bo opravljal na Postaji konjeniške policije Ljubljana, kjer službuje že 12 konj. Beli lipicanec z nenavadnim imenom 735 Siglavy Allegra XLVI je star pet let, osnovno ujahan, predvsem pa miren in zanesljiv, kar je vsekakor potrebno za zahtevno delo v policijskih vrstah. Po enomesečni preizkusni dobi na ljubljanski postaji ga v prihodnjih mesecih čaka še usposabljanje, nato pa bo vključen v vse operativne, promocijske in protokolarne naloge policije, pri katerih se lipicanci vselej dobro izkažejo. Ti najpogosteje pomagajo pri vzdrževanju javnega reda in miru, zelo učinkoviti pa so tudi pri iskanju oseb, pregledovanju težko dostopnih in težko prehodnih terenov ter nadzoru mestnih parkov.

DVANAJST POGUMNIH IN SRČNIH POSAMEZNIKOV PREJELO MEDALJE ZA HRABROST IN POŽRTVOVALNOST

S podelitvijo medalj za hrabrost in požrtvovalnost se v policiji dvakrat letno zahvalimo pogumnim in srčnim posameznikom, ki so se v kritičnih situacijah še posebno izkazali in v nevarnosti priskočili na pomoč ter naredili vse, da bi rešili tuje življenje, čeprav so bili pri tem marsikdaj ogroženi tudi sami. Na zadnji, decembrski podelitvi so priznanja za svoja izjemna dejanja prejeli trije občani, osem policistov in ena policistka. Ta dejanja so bila: preprečitev samomora, zaustavitev oboroženega vlomilca, pomoč otroku, ki ni več kazal znakov življenja, reševanje zaradi zastrupitve z ogljikovim monoksidom, evakuacija iz goreče hiše, prijetje vlomilca in uspešna obramba pred napadom preostalih storilcev, opozarjanje drugih voznikov na možnost naleta ter reševanje utapljajočega se občana iz narasle reke.

Tokratni prejemniki medalj za požrtvovalnost so bili: policista Miran Čučej in Primož Šrok (PPP Maribor), policist Slađan Dragić (SENP UUP), policista Valerija Verhovnik in Boštjan Kulovec (PP Novo mesto), občana Alojz Lah in Jože Župec (območje PU Novo mesto), policista Dejan Kardoš in Roman Čarni (PP Lendava), policist Gregor Mustafa (PP Rogaška Slatina) in občan Dejan Kovačević (območje PU Novo mesto).

Medaljo za hrabrost je prejel policist Dražen Papec (PPIU Kranj).

POLICIJSKI ORKESTER NAVDUŠIL NA KONCERTU Z VLADOM KRESLINOM IN NA BOŽIČNO-NOVOLETNEM KONCERTU Z MAJO KEUC

V Slovenski filharmoniji smo 22. novembra lahko prisluhnili prav posebnemu koncertu Policijskega orkestra. Koncert v organizaciji Ministrstva za zdravje je bil namreč nagrada za vzorne voznike, ki so sodelovali v preventivni akciji Slovenija piha 0,0 in si s trezno vožnjo prislužili vstopnice. Poseben pa je bil tudi gost, znani slovenski kantavtor Vlado Kreslin, ki je s svojimi pesmimi Tista črna kitara, Vse se da, Z Goričkega v Piran in drugimi ogrel občinstvo. Kot se je izkazalo, sta lahko pihalna godba in prekmurski melos nadvse všečna kombinacija.

Dvorano Slovenske filharmonije je 19. decembra ponovno napolnil tudi že tradicionalni božično-novoletni koncert Policijskega orkestra, ki ob tej priložnosti k sodelovanju vsakič povabi katerega od priznanih domačih solistov. Tokratna gostja je bila mlada in nadarjena soul pevka Maja Keuc, ki jo je slovenska javnost prvič spoznala v oddaji Slovenija ima talent, v zadnjih letih pa je poslušalce prepričala s številnimi nastopi, ustvarjalnimi projekti in mednarodno odmevnimi singli. Maji in Policijskemu orkestru je z vrhunsko izvedbo nekaterih večnih uspešnic uspelo pričarati pravo božično vzdušje!

Dr. Bojan Geršak, UKP GPU

Ugotavljanje premoženjske koristi s finančno preiskavo

Marko Plantan, SKP PU Ljubljana

Gospodarska in socialna funkcija lastnine sta opredeljeni v 67. členu Ustave Republike Slovenije in sta ogroženi takrat, ko storilec kaznivega dejanja in druge osebe lahko razpolagajo s premoženjsko koristjo, ki je nastala s kaznivim dejanjem ali zaradi njega. Država si tako z izvajanjem finančnih preiskav oziroma z odvzemom premoženjske koristi prizadeva za dosego legitimnega cilja, saj lastninsko pravico oziroma pravico do zasebne lastnine storilcev kaznivih dejanj, kot je opredeljena v 33. členu Ustave Republike Slovenije, omejuje z namenom varstva splošne gospodarske in socialne funkcije.

V Republiki Sloveniji poznamo tri vrste finančnih preiskav (v nadaljnjem besedilu: FP), ki se razlikujejo po obsegu, pravni podlagi in organu, ki preiskavo izvaja. Tako poznamo FP po določilih Kazenskega zakonika (v nadaljnjem besedilu: KZ-1) v povezavi z Zakonom o kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZKP). Njihovo izvajanje je v pristojnosti policije, imenujemo pa jih tudi integrirane finančne preiskave. Druga vrsta FP je v pristojnosti Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS), izvajajo pa se po določilih Zakona o finančni upravi (v nadaljnjem besedilu: ZFU[1]). Pri teh FP policija praviloma ne sodeluje, saj gre za primere, ko so bili kršeni predpisi o obdavčevanju ali drugi predpisi iz pristojnosti FURS. Tretja vrsta FP pa je opredeljena v Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (v nadaljnjem besedilu: ZOPNI[2]). Te FP se izvajajo v okviru finančne preiskovalne skupine (FPS), katere ustanovitev odredi in vodi pristojni državni tožilec. V teh FP policija praviloma sodeluje, ni pa obvezno. FP po ZOPNI so opredeljene kot civilni ukrep in ločene od kazenskega pregona.

V članku se bomo opredelili do integriranih finančnih preiskav po določilih KZ-1 v povezavi z ZKP.

V prvem odstavku 74. člena KZ-1 je opredeljeno, da »nihče ne more obdržati premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega«. Izrecno je opredeljen tudi namen instituta odvzema premoženjske koristi, in sicer da se poskuša vzpostaviti premoženjsko stanje, kakršno je bilo pred kaznivim dejanjem.

[1] ZFU, UL RS, št. 25/14, podrobneje glej 100. člen ZFU.

[2] ZOPNI, UL RS, št. 91/11 in 25/14.

Način odvzema premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, je opredeljen v 75. členu KZ-1. H koristim spadajo denar, dragocenosti in vsaka druga premoženjska korist. V navedenem členu je zapisano tudi, da se v primerih, ko ni mogoče odvzeti premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, lahko odvzame drugo temu ustrezajoče premoženje. Če denimo storilcu ali drugemu prejemniku ni mogoče odvzeti premoženjske koristi ali temu ustrezajočega premoženja, mu lahko sodišče naloži plačilo v denarju, ki ustreza premoženjski koristi. Navedena določba tako loči primarni in sekundarni odvzem premoženjske koristi. Primarni odvzem se nanaša na storilca kaznivega dejanja ali drugega prejemnika take koristi, h kateri spadajo denar, dragocenosti in vsaka druga premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem. Sekundarni odvzem premoženjske koristi je smiseln, ko storilec kaznivega dejanja ali prejemnik takšne koristi ne razpolaga več s premoženjsko koristijo, ki jo je prejel zaradi kaznivega dejanja. V takšnih primerih se predlaga odvzem nadomestnega premoženja (vozila, plovila, premičnine, nepremičnine ipd.), pri čemer je treba slediti sorazmerju z višino pridobljene premoženjske koristi.

Izpostaviti je treba še 77. člen KZ-1, ki opredeljuje odvzem premoženjske koristi pravni osebi, če je bila s kaznivim dejanjem ali zaradi njega takšna korist zares pridobljena. Pravni osebi se lahko odvzame sekundarno premoženje, ki ustreza premoženjski koristi, pridobljeni s kaznivim dejanjem. Iz navedenega lahko sklepamo, da je tudi pri pravni osebi mogoč primarni in sekundarni odvzem premoženjske koristi, iskanje odgovornosti za kaznivo dejanje, storjeno v korist pravne osebe, pa je podrobneje opredeljeno v 25. členu Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (v nadaljnjem besedilu: ZOPOKD)[3].

Pri izvajanju FP po določilih KZ-1 v povezavi z ZKP je pomembno, da se ugotovi, ali je bila s kaznivim dejanjem pridobljena premoženjska korist, saj je njen odvzem vezan na ugotovitve obstoja kaznivega dejanja. Sodišče ima ob ugotovitvi storitve kaznivega dejanja možnost odvzema premoženjske koristi in vzpostavitve premoženjskega stanja pred kaznivim dejanjem. Premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, se odvzame s sodno odločbo, s katero je bilo ugotovljeno kaznivo dejanje[4]. Pogoj za odvzem premoženjske koristi je torej ugotovitev storitve kaznivega dejanja s sodno odločbo, pri čemer ni nujno, da je storilec ravnal krivdno. Ker ne gre za kazen, krivda ni nujni pogoj za izrek odvzema premoženjske koristi. Tako je premoženjsko korist pod pogoji iz drugega in tretjega odstavka 75. člena KZ-1 mogoče odvzeti tudi tretji osebi.

Država lahko tudi z ukrepi začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi (502.–502.d člen ZKP) zagotovi možnost odvzema premoženjske koristi po končanem kazenskem postopku. Ukrepi začasnega zavarovanja zahtevka za odvzem premoženjske koristi se lahko uporabijo tudi v predkazenskem postopku, če so podani utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, s katerim ali zaradi katerega je bila pridobljena premoženjska korist, ali če je bila taka korist pridobljena za drugega ali prenesena nanj.

Dolžnost organov odkrivanja je med drugim opredeljena tudi v 4. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije (v nadaljnjem besedilu: ZNPPol)[5]. Gre za primere, ko policija v predkazenskem postopku izvaja ukrepe zbiranja dokazov in raziskovanja okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem. Prepoznavanje in opredelitev takega premoženja sta pomembna za morebiten poznejši odvzem in povračilo povzročene škode v kazenskem postopku ali za poplačilo stroškov celotnega kazenskega postopka. Poleg navedenega ima policija pooblastilo za izvajanje finančnih preiskav (opredeljeno v 499. členu ZKP v povezavi s 507. členom ZKP), ki določa zbiranje dokazov in raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi že v predkazenskem postopku, pri čemer lahko sodeluje z drugimi organi.

Policija tako lahko uvede FP v okviru vodenja oziroma poteka konkretnega predkazenskega postopka, če je bila s kaznivim dejanjem povzročena premoženjska korist, in začne aktivnosti za pridobivanje podatkov od različnih državnih organov in drugih oseb, ki bi lahko koristili pri preiskavi konkretnega kaznivega dejanja ali namenu FP.[6]

Policija na podlagi ugotovitev, pridobljenih z izvajanjem FP, v skladu z določili drugega odstavka 502. člena ZKP pristojnemu tožilstvu poda pisno pobudo za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi (v nadaljnjem besedilu: pobuda). Iz njene vsebine mora biti razvidno: (1) premoženje, ki je predmet zavarovanja, (2) utemeljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, s katerim ali zaradi katerega je bila pridobljena premoženjska korist, ali da je bila taka korist pridobljena za drugega ali nanj prenesena, in (3) obstoj nevarnosti[7], da bi osumljenec, sam ali prek drugih oseb, to korist uporabil za nadaljnjo kriminalno dejavnost ali da bi jo skril, odtujil, uničil ali kako drugače razpolagal z njo, tako da bi onemogočil ali precej otežil njen odvzem po končanem kazenskem postopku. Takšno pobudo policija lahko poda: (1) pred vložitvijo kazenske ovadbe, (2) istočasno s kazensko ovadbo ali (3) pa po njeni podaji.

Nihče ne more obdržati premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem.

Zaznava kaznivega dejanja, ki ustvarja premoženjsko korist, se evidentira, hkrati pa se začne integrirana finančna preiskava, ki se uvede in registrira z obrazcem Uvedba finančne preiskave in vnosom v evidenco kaznivih dejanj.[8]

Policija hkrati z zbiranjem dokazov, pridobljenih pri preiskovanju kaznivega dejanja, zbira tudi informacije o posedovanju premoženja, pridobljenega s kaznivim dajanjem, ali premoženja, ki ustreza vrednosti premoženjske koristi in ugotavljanju okoliščin za utemeljevanje zavarovanja tega premoženja. Gre za podatke, ki se nanašajo na vrsto in višino premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali

[3] ZOPOKD, UL RS, št. 98/04.

[4] ZKP, UL RS, št. 32/12, podrobneje glej 503. člen ZKP.

[5] ZNPPol, UL RS, št. 15/13.

[6] ZKP, UL RS, št. 32/12, podrobneje glej drugi odstavek 148. člena ZKP.

[7] Konkretno nevarnost onemogočanja oziroma precej oteženega odvzema koristi (502. člen ZKP) je treba pojasniti in opredeliti s samimi okoliščinami kaznivega dejanja, vrstami nezakonitega pridobivanja premoženja, osebnimi značilnostmi osumljenca, prikazom njegove morebitne kriminalne preteklosti, obsegom in morebitnim prenosom premoženjske koristi ter razpolaganjem z njo po storitvi kaznivega dejanja, obrazložitvijo njenega morebitnega prikrivanja, skrivanja, prenašanja in uporabe v nadaljnjih kriminalnih dejavnostih osumljenca, morebitno spremembo vrste in obsega premoženja ter lažnih zavarovanj – lažne hipoteke in delitev premoženja med partnerjema. V primeru ugotovljenega premoženja v tujini in predlaganega zavarovanja je treba uporabiti tudi zakonske določbe iz 514. in 515. člena ZKP.

[8] ZNPPol, UL RS, št. 15/13, podrobneje glej 123. člen in prvi odstavek 125. člena ZNPPol.

zaradi njega, ter podatke o vrsti in vrednosti premoženja, ki ustreza premoženjski koristi in ga je mogoče odvzeti oziroma predlagati njegov odvzem.

Podatki za finančno preiskavo se lahko pridobivajo z zbiranjem obvestil in podatkov finančnih ustanov, državnih in drugih organov ter agencij, z izvedbo preiskovalnih dejanj in iz drugih virov.

Z zbiranjem obvestil se pridobijo in preverijo podatki o obstoju in obsegu prejemnikovega premoženja, morebitnih prenosih in skrivanju premoženja, morebitnem razhajanju med dejansko višino premoženja in uradnim finančnim stanjem prejemnika, prenosih premoženja (denimo fiktivne razveze zakonskega zveze, delitev premoženja med partnerji in prenos med sorodniki), osebnem stečaju in stečaju družb, ugotovljenem življenjskem slogu, dražjih potovanjih ipd.

Iz podatkov finančnih ustanov, državnih organov in organizacij ter drugih javnih in zasebnih subjektov pridobimo podatke o premoženju, depozitih, stanju denarnih sredstev, finančnih transakcijah v dobro in breme med transakcijskimi računi doma in tujini, dvigih gotovine, najemu sefa v denarnih ustanovah ali varnostnih agencijah, lastništvu vrednostnih papirjev, lastništvu vodnih in zračnih plovil, lastništvu nepremičnega premoženja ipd.

Z izvedbo preiskovalnih ukrepov osebne in hišne preiskave[9] se odkrijejo sledi kaznivega dejanja ali predmetov in se lahko opravi odvzem premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivega dejanja, ali premoženja, ki ustreza višini koristi. Obenem pridobimo vpogled v življenjski slog prejemnika (velikost, lokacija in oprema stanovanja, znesek najemnine ali lizinga, naprave, lastništvo ali uporaba vozil) in podatke o njegovem finančnem poslovanju (transakcijski računi, e-denarnice virtualnih valut, najem sefov, načrti izvedenih transakcij, podatki o posesti premičnega ali nepremičnega premoženja, ki uradno/formalno ni vpisano v korist prejemnika, posest plemenitih kovin, nakita ipd.).

Izvedba preiskovalnega ukrepa iz prvega odstavka 156. člena ZKP[10] je namenjena pridobitvi podatkov, ki bi lahko bili dokaz v kazenskem postopku ali so potrebni za zaseg predmetov, pa tudi ugotavljanju denarnega premoženja in morebitnemu zavarovanju zahtevka za odvzem premoženjske koristi oziroma premoženja v njeni vrednosti.

Z zasegom se lahko zasežejo predmeti, ki izvirajo iz kaznivih dejanj, ali predmeti, katerih vrednost ustreza protivrednosti pridobljene premoženje koristi (denar, nakit, plemenite kovine, vozila, dokumentacija, pogodbe, e-denarnice virtualnih valut ipd.).

[9] ZKP, UL RS, št. 32/12, podrobneje glej 214. in 215. člen ZKP.

[10] ZKP, UL RS, št. 32/12, podrobneje glej 156. člen ZKP.

Podatki FURS izkazujejo uradno premoženjsko stanje osumljenca, prejemnika in imetnika (prihodke). Z izvedbo opisanih ukrepov se lahko preveri usklajenost ali razlika med uradnim in dejanskim obsegom premoženja.

Z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov (v nadaljnjem besedilu: PPU) lahko najneposredneje pridobimo podatke o višini in vrsti koristi, prejemniku, morebitnih prenosih in oblikah skrivanja, hrambi ipd. Zaradi navedenega je v primerih uporabe PPU pri kaznivih dejanjih, ki ustvarjajo premoženjsko korist, obvezna izvedba FP.

Pridobljeni podatki lahko koristijo za ciljno pridobivanje potrebnih podatkov, morebitno razširitev finančne preiskave na druge osebe (prejemnike koristi) in ugotovitev obstoja nevarnosti za zavarovanje.

S tako pridobljenimi podatki se ugotavljajo premoženje, ki ustreza pridobljeni premoženjski koristi, ter način in obseg predlaganega zavarovanja, hkrati iz okoliščin pa tudi obstoj nevarnosti zavarovanja premoženja, ki je v nujnih primerih lahko predlagano že v času predkazenskega postopka, pred podajo kazenske ovadbe, sočasno z njo ali po njej.

Pred podajo pobude za zavarovanje koristi se je o izvedbi ukrepa smiselno dogovoriti z državnim tožilcem, saj slednji odloča o nadaljnjih postopkih – podaja pobude zavarovanja premoženja na pristojno sodišče ali njena zavržba, zaradi česar je zelo pomembno sodelovanje policije in državnega tožilstva, ki je opredeljeno v Uredbi[11]. Iz 23. člena Uredbe izhaja, da mora državni tožilec v treh dneh od prejema pobude odločiti o njej in o tem obvestiti policijo. Če državno tožilstvo sledi policijski pobudi in sodišču predlaga začasno zavarovanje za odvzem premoženjske koristi, začnejo teči roki začasnega zavarovanja. V predkazenskem postopku in po izdaji sklepa o uvedbi preiskave lahko začasno zavarovanje traja tri mesece, po vložitvi obtožnice pa ne sme biti daljše od šestih mesecev. Skupno trajanje začasnega zavarovanja pred uvedbo preiskave oziroma, če ta ni uvedena, pred vložitvijo obtožnice ne sme biti daljše od enega leta. V preiskavi skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme biti daljše od dveh let. Po vložitvi obtožnice do izreka sodbe prvostopenjskega sodišča skupno trajanje začasnega zavarovanja ne sme presegati treh let. Začasno zavarovanje lahko do izvršitve pravnomočne sodne odločbe o odvzemu premoženjske koristi skupno traja največ deset let.

Če ni ugotovljeno premoženje, ki bi ustrezalo zavarovanju, oziroma je ugotovljeno premoženje, ni pa ugotovljen obstoj nevarnosti za zavarovanje, o izvedbi FP s poročilom obvestimo okrožno državno tožilstvo. Po končani finančni preiskavi, katere rezultat je poročilo ali pobuda, se izpolni obrazec Zaključek finančne preiskave za vnos v evidenco kaznivih dejanj.

Sklepne ugotovitve

V članku smo predstavili zakonsko podlago za izvajanje integriranih finančnih preiskav po KZ-1 v povezavi z ZKP. Izpostavili smo smiselnost izvajanja FP, kadar je odvzem premoženjske koristi povezan z ugotovitvami obstoja kaznivega dejanja, ki ustvarja premoženjsko korist. V takšnih primerih lahko sodišče odvzame premoženjsko korist in vzpostavi premoženjsko stanje, kakršno je bilo pred kaznivim dejanjem. Sodišče lahko premoženjsko korist odvzame tudi drugim prejemnikom koristi, ne glede na krivdo storilca.

Policija ima sodelovanju z državnim tožilstvom tudi možnost, da med predkazenskim postopkom začasno zavaruje premoženjsko korist z namenom zagotovitve možnosti njenega odvzema po končanem kazenskem postopku.

V prispevku smo predstavili postopek uvedbe in izvedbe FP zoper prejemnika premoženjske koristi, katere aktivnosti so pomembne za ugotavljanje te koristi z namenom njenega učinkovitejšega odvzema. Navedli smo najpogostejše načine pridobivanja podatkov o prejemniku ali prenosniku premoženjske koristi oziroma imetniku nadomestnega premoženja, ki je lahko namenjeno za odvzem pridobljene koristi. Pri tem smo podrobneje razložili, da policija lahko ugotavlja stanje prejemnika, prenosnika oziroma imetnika, pa tudi vrsto, obseg in vrednost premoženja, ki bi lahko bilo predmet zavarovanja.

Integrirana finančna preiskava se opravlja sočasno s preiskavo kaznivega dejanja, ki ustvarja premoženjsko korist.

Nenazadnje lahko s FP prejemnikov premoženjske koristi v različnih časovnih obdobjih spremljamo obstoj premoženja, njegovo povečanje ali zmanjšanje ter načine skrivanja in prenosa na druge osebe. Poleg ugotovljenega premoženja je za podajo pobude ključno tudi utemeljevanje obstoja nevarnosti, da bo odvzem premoženja po koncu kazenskega postopka onemogočen ali precej otežen zaradi aktivnosti osumljenca ali prenosnikov, na katere ta prenaša premoženje ali ki ga zanj hranijo.

Viri

1. Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97– UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ 90, 97, 99 in 75/16 – UZ70a).
2. Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (Uradni list RS, št. 91/11, 25/14 in 53/18 – odl. US).
3. Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16 – odl. US in 66/17 – ORZKP153,154).
4. Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17).
5. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr. in 10/17).
6. Uredba o sodelovanju državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih državnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter delovanju specializiranih in skupnih preiskovalnih skupin (Uradni list RS, št. 83/10).

Foto: Europol in arhiv Policije

[11] Sodelovanje policije, tožilstva in drugih organov podrobneje ureja Uredba o sodelovanju državnega tožilstva, policije in drugih pristojnih državnih organov in institucij pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj ter delovanju specializiranih in skupnih preiskovalnih skupin (v nadaljnjem besedilu: Uredba).

Permisivna vzgoja – glavni krivec za nasilje med mladimi

Izr. prof. dr.
Sebastjan Kristovič, Alma Mater Europaea

Številni permisivno usmerjeni strokovnjaki so zaradi pomanjkanja vpetosti v prakso naredili usoden razmik med temeljnimi naravnimi razvojnimi značilnostmi otroka in strokovnimi teoretičnimi predpostavkami. Gre za razmejitev, ko teorija ne izhaja več iz prakse, ampak ravno obratno. Pojavila se je namreč težnja, da se teoretična dognanja uveljavijo v praksi, čeprav bi moralo biti nasprotno. To je strokovna antropološka zmota. Predstavniki permisivnega pristopa v vzgoji in izobraževanju dojemajo otroka predvsem kot razumsko bitje, pri čemer so v ospredju otrokove želje in potrebe. Najvidnejši predstavnik in utemeljitelj teorije permisivne vzgoje je Benjamin Spock (1964), ki se je svetovni javnosti že opravičil in priznal zmoto svojih teoretičnih prepričanj. Osnovna hipoteza prispevka je, da je izvor/vzrok povečanega nasilja med otroki in mladostniki zmedenost in problematičnost na strokovnem področju vzgoje in izobraževalnega procesa.

Vzgojna ravnanja na podlagi tovrstnih strokovnih (permisivnih) teoretičnih predpostavk gredo v smeri vse za otroka, kar pomeni: otroku je vedno treba omogočiti izbiro, v nič se ga ne sme siliti (ker lahko ima pozneje zaradi tega travme in nepredelane frustracije), ne smejo se mu postavljati meje, ampak je treba slediti njegovim željam in težnjam, šola in vrtec morata biti po meri otroka (otroku prijazna šola ipd.), o vsem se je treba pogovoriti in vse mu je treba razložiti, da bo razumel in dojel ipd. Pojavlja se izredna zavzetost odraslih, da otroci obiskujejo čim več obšolskih in obvrtčevskih dejavnosti, z utemeljitvijo, da so otroci v zgodnjem obdobju najdojemljivejši in se lahko največ naučijo, a žal se pozablja, da je otrok v zgodnjem obdobju predvsem bitje domišljije, igre, brezskrbnosti, sproščenosti in razigranosti.

V razmerju do otrok se tako pojavljajo prevelika pričakovanja na zavedni in nezavedni ravni in to je zanje prevelik stres. Ta stres se v poznejšem obdobju lahko kaže kot agresivno vedenje, naveličanost, iztrošenost, zdolgočasenost ter pomanjkanje zanimanja in samoiniciativnosti. Danes je veliko otrok prav zaradi tega (in tudi zaradi prevelike uporabe zaslonov) nervoznih, nemirnih, nespečih in razdražljivih (hiperaktivnost).

Številne raziskave (Peter Gray, David Whitebread, Sergio Pellis, Jay Giedd, Manfred Spitzer idr.) potrjujejo, da zgodnje učenje dolgoročno povzroči več škode kot koristi. Ne samo da so ti otroci pozneje čustveno in socialno manj zreli, ampak imajo tudi slabše intelektualne in kognitivne sposobnosti. Posledice so skrb vzbujajoče, ker ne gre samo za površinske vedenjske težave, ampak se zaradi tega v možganih vzpostavijo drugačne povezave – sama struktura živčnih povezav je drugačna kot v primeru spontanosti, igre in domišljije (Spitzer 2012).

Pod pritiski permisivnega pristopa in zaradi pretirane birokratizacije, na podlagi katere je vse treba določiti z uredbami, zakoni in predpisi, sta šola in vrtec izgubila strokovno funkcionalno avtonomijo in integriteto. V praksi se to kaže tako, da so starši pogosto na enem bregu in šola ali vrtec na drugem, pri tem pa ni medsebojne usklajenosti, usmeritve in poenotenja. Otroci to neusklajenost delovanja zelo dobro čutijo in jo mnogokrat tudi izkoriščajo. Šola ali vrtec prelaga odgovornost na starše in obratno. V primeru, da učenec dobi nezadostno oceno (kar je v sodobnem času izredno težko) ali se neprimerno vede, imajo največjo težavo in odgovornost učitelji in starši, čeprav bi moral za slabo oceno ali neprimerno vedenje prevzeti odgovornost otrok. Učitelji in vzgojitelji se velikokrat pritožujejo, da imajo občutek, kot da so v nekakšnem primežu – z ene strani pritiskajo nanje starši, z druge pa ministrstvo z različnimi uredbami, zahtevami in predpisi.

Vzgojno-izobraževalni proces v slovenskem prostoru tako ni več usmerjen v razvijanje otrokove samostojnosti in osebne odgovornosti, kar sta temeljni področji, ki označujeta osebnostno integriteto in pripravljenost na življenje. Zdi se ravno nasprotno, pri čemer se učitelji spreminjajo v državne uradnike, katerih glavna naloga je izpolnjevanje različnih predpisov, uredb, napotkov ipd. Pojavlja se čedalje več otrok s težavami v duševnem zdravju in čedalje več je nasilnega vedenja in (ne)kemične zasvojenosti. Zdi se tudi, da so otroci čedalje manj pripravljeni na življenje in da se čedalje manj veselijo življenja z vsemi izzivi, ki jih prinaša s seboj. Tovrstna kriza se pri mladih med drugim kaže tudi v zdolgočasenosti, brezciljnosti, apatiji, melanholiji, pomanjkanju samoiniciativnosti in navdušenja ipd.

Kriza smisla

Temeljna problematika sodobnega človeka v razviti družbi zahodnega sveta nista pomanjkanje dobrin in spolna prikrajšanost (frustriranost), kot je za svoj čas trdil Freud. Osnovna težava se kaže na bivanjski oziroma eksistencialni ravni – lahko bi dejali, da sodobni človek ima od česa živeti, nima pa več za kaj živeti. Polje svobode, delovanja in odločanja je izredno široko, vendar je ključno vprašanje, kaj bo posameznik z vso to svobodo naredil, za kaj jo bo (u)porabil in za kaj bo porabil svoj čas, moči, talente in um. Vprašanje je torej, za kaj bo porabil svoje življenje.

V ozadju te eksistencialne frustracije je kriza smisla, ki je ena največjih težav današnjega časa. Čedalje več ljudi doživlja notranjo oziroma osebno stisko kot eksistencialno krizo in krizo smisla. Izgubljeni kompas smisla je temeljna težava družbe in posameznika. Zaznava se na vseh ravneh človekovega delovanja in se kaže tako na osebnostni in bivanjski ravni kot tudi na družbeni in medosebni ravni. V logoterapiji (Frankl 1994b) poznamo tri glavne načine izražanja krize smisla:

1. agresija (fizična in/ali psihična) do sebe ali do drugega,
2. depresija (proces depresije poteka v smeri obupa, zadnja stopnja pa je samomor) in

3. zasvojenost (kemična in/ali nekemična – računalnik, telefon, tablica, svetovni splet, igre na srečo, računalniške igre, televizija, spolnost, pornografija, družbena omrežja, odnosi, oblast, moč, grandioznost itn.).

Kriza smisla se kaže tudi v razbolelih partnerskih in družinskih odnosih, zasvojenosti s kariero, službo, močjo, oblastjo, povzpetništvom in prestižem ter v pragmatičnosti, čustveni otopelosti, nevrotičnosti, nesočutju, hlepenju po občudovanju in hvali, egoizmu, želji po hitro dosegljivih ciljih itn.

Frankl ponuja kratko in jedrnato razlago izvora bivanjske praznote: »V nasprotju z živaljo človeku noben nagon ne ukazuje, kaj mora početi, in v nasprotju z včerajšnjim človekom današnjemu človeku nobena tradicija ne narekuje več, kaj naj bi počel. Ker ne ve niti, kaj mora, niti, kaj naj bi počel, človek nekako ne ve več, kaj hoče. In tako hoče početi le tisto, kar počnejo drugi – konformizem! Ali pa počne le tisto, kar hočejo drugi – kar ti drugi hočejo od njega – totalitarizem.« (Frankl 2005a, 109) Pravilno ugotavlja, da se moramo »danes, v času bivanjske prikrajšanosti, bati tega, da bi od človeka zahtevali premalo, ne pa preveč. Saj ne poznamo samo patologije stresa, ampak tudi patologijo razbremenitve.« (Frankl 1994b, 13)

Kaj je človek?

Logoterapija (Frankl 1994b) v svoji antropološki naravnanosti vidi otroka kot telesno, duševno in duhovno bitje. To pomeni, da bi tudi celoten vzgojno-izobraževalni sistem moral delovati tako, da bi zajemal vse tri razsežnosti. Šele v tem primeru lahko govorimo o celostnem pristopu v vzgoji in izobraževanji. V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (2011, 24) sicer obstaja podpoglavje z naslovom Temeljni cilj slovenskega šolskega sistema mora biti celovito doseganje kakovostnega znanja in izobraženosti, vendar pa vsebina zajema le deklarativno, teoretično raven, ne pa konkretne, praktične in izvedbene ravni.

Človek je bitje, ki je v nenehni napetosti oziroma razpetosti med dvema poloma – biti in morati. To dinamiko, ki se uveljavi na polarnem napetostnem polju, Frankl poimenuje noodinamika (kot nasprotje psihodinamiki) (Frankl 1994b, 85). Gre za notranjo napetostno dinamiko med tem, kar bi v nekem trenutku moral narediti (kar je prav, smiselno in moralno), in tem, kar mu v nekem trenutku ugaja (užitek, mirovanje, nedelo, iskanje bližnjic ipd.). Človek je v svoji individualnosti nenehno pred edinstvenimi smisli in vrednotami, na katere se mora odzvati (odzivati) in odgovoriti (odgovarjati). Bivati v polarnem napetostnem polju pa za človeka pomeni tudi neko stopnjo napetosti (pozitiven stres), ki se je je treba po načelu homeostaze izogibati oziroma jo čim bolj zmanjšati. V tem primeru gre dejansko za beg: »Kolikor je beg pred temi zahtevami znamenje bivanja, postane jasno, kako zelo mora psihoterapija delovati proti temu značilno nevrotičnemu eskapizmu in mu ne sme iti na roko, če iz pretiranega strahu pred motenjem homeostaze poskuša obvarovati pacienta vsake napetosti in mu hoče prihraniti soočenje s smislom in vrednotami.« (Frankl 1994b, 85)

Človek je torej svobodno (nedeterminirano) in odgovorno bitje, zato se mora sam odločiti, ali bo neki smisel oziroma vrednoto uresničil ali ne. Vsakršno ravnanje že nasploh pomeni osebno odločitev. Še več, Frankl trdi – kar je v popolnem nasprotju z načelom homeostaze –, da čim manjša »je napetost, ki priteka iz noodinamike, tem bolj je človek ogrožen in v nevarnosti« (Frankl 1994b, 85). To pomeni, da je za bivanjsko varnost nujna napetost med biti in morati, med jazom in idealnim jazom. Pojasniti je treba, da ne gre za kakršno koli napetost. Podobno kot je lahko nevarna prevelika napetost (prevelika pričakovanja, prezgodnje udejstvovanje na različnih obšolskih in obvrtčevskih dejavnostih) in s tem preveliko neskladje med jazom in idealnim

jazom, je nevarna tudi premajhna napetost in s tem preveliko zadovoljstvo. Allport na podlagi izsledkov raziskav Carla Rogersa dokazuje prav to, da preveliko zadovoljstvo kaže na patologijo (Frankl 1994b, 86). Navaja tudi značilen koeficient za normalno sorazmerje med realno in idealno lastno podobo (+0.58).

Glede na povedano bi lahko govorili o vidiku pozitivnega stresa, ki bi ga otroci, predvsem pa mladostniki, morali doživljati. V praksi se to najbolj kaže v zelo velikih pričakovanjih v odnosu do otrok; strokovni lapsus, ki je sledil tej logiki, je ekstremna težnja po iskanju in razglašanju velikega števila posebno nadarjenih otrok, ki to v resnici sploh niso (po uradnih podatkih jih je v Sloveniji več kot 25 odstotkov; če bi bili podatki resnično realni, bi to pomenilo, da je Slovenija država z največjim odstotkom nadarjenih otrok na svetu). V nasprotju z velikimi pričakovanji pa so zahteve do otrok izredno nizke. Nekateri strokovnjaki so šli celo tako daleč, da poskušajo na različne načine utemeljevati in širiti teorije o novih generacijah otrok, ki so na antropološki in zavedni ravni povsem drugačni kot dosedanji otroci – gre za raznovrstne teorije o t. i. indigo (otroci luči, otroci tisočletja, modri) in bisernih otrocih (Lee Carroll, Jan Tober, Nancy Ann Tappe). Tovrstne teorije znanstveno, antropološko in življenjsko ne vzdržijo, praksa pa kaže, so to velikokrat le nesamostojni, nevzgojeni in neodgovorni otroci.

Dandanes se srečujemo z otroki, ki si pri sedmih ali osmih letih še vedno ne znajo zavezati vezalk na čevljih, pri petih letih še vedno ne znajo samostojno jesti, pri dveh letih in več se še dojijo, tudi obdobje uporabe plenic, dud in flašk se je močno podaljšalo ipd. Šola je postala skupen projekt staršev in otroka – starši skupaj z otrokom delajo domačo nalogo, plakate, se učijo ipd. Inštrukcije

se denimo izvajajo že v osnovni šoli. Otrok tako ne more razviti zdrave samopodobe, samospoštovanja in samozavesti. Takšen sistem ustvarja nesamostojne, neodgovorne in notranje prazne otroke. Zaradi nenehnih intervencij staršev se ti ne morejo osamosvojiti; že od otroštva naprej se jim namreč na nezavedni ravni sporoča, da ne zmorejo, da niso sposobni, da se ne verjame vanje, da morajo biti starši povsod in pri vsem prisotni ipd. Starši jih nezavedno preveč navežejo nase (včasih ta čustvena navezava meji na patologijo odnosov) in naredijo odvisne ter čustveno in funkcionalno nesposobne.

Velika nevarnost tovrstnega ravnanja in delovanja je, da se otrok razvija v narcisoidno, individualistično in egoistično osebnost, ki ima v ospredju predvsem lastne želje in potrebe ter svoj jaz (ego), kadar pa njegove egocentrične želje in zahteve niso zadovoljene, pa za njihovo dosego poseže po psihičnem ali fizičnem nasilju.

Eden izmed treh stebrov, na katerih je utemeljena logoterapija, je volja do smisla, ki je dejansko nasprotje volji do moči (Adler) in volji do užitka (Freud). Človekova glavna gonilna sila je prav želja po najdenju smisla oziroma prizadevanje za to. V vsakem posamezniku je vraščena globoka potreba po smislu, kar Frankl imenuje volja do smisla. Bistveno pri razumevanju osebnosti je zmožnost samotranscendence (več v Kristovič 2014), kar predpostavlja, da je človek svobodno in odgovorno bitje. Razvidno je torej, da je duhovna razsežnost tista, zaradi katere šele pridemo do pravilnega razumevanja osebe in osebnosti. Duhovna razsežnost je polje notranje moči, iz katerega človek črpa moč za dvig nad gone, potiske in preostale sile, ki hočejo človeka determinirati in s tem narediti nesvobodnega in neodgovornega. Duhovna razsežnost je nenazadnje prostor, v katerem se udejanjajo svoboda, ustvarjalnost, odgovornost, ideali, intuicija in volja do smisla in v katerem je bolj kot determiniranost oziroma pogojenost v ospredju človekova osebna odločitev. Osnovna motivacija v človekovi duhovni razsežnosti je prav volja do smisla.

Kaj pravzaprav pomeni volja do smisla? Človek je vedno usmerjen k nečemu oziroma nekomu. Je bitje, ki presega samega sebe (samotranscendenca), in prav to je bistvo človeške eksistence. Ravno volja do smisla človeka usmerja na pot zadovoljnega, izpolnjenega in srečnega življenja, prvi pogoj za to pa je usmerjenost k nečemu ali nekomu. Frankl meni, da »tisto, s čimer je človek najgloblje in do konca prežet, ni niti volja do moči niti volja do ugodja, temveč je volja do smisla« (Frankl 2005a, 76). Volja do smisla človeka namerno usmerja v svet nalog, vrednot in različnih možnosti, a je treba razlikovati med gonom in voljo. Pri prvem gre za to, da človeka nekaj žene, pri volji do smisla pa gre za to, da si človek za nekaj prizadeva in ga nekaj privlači.

Pri osebnih odločitvah je vsak človek svoboden, kar pomeni, da je odgovoren za svoja dejanja in odločitve – posledice so osebne zasluge ali krivda. Edinstvenost in posebnost smisla je odkrivanje življenjskih nalog, ki jih življenje daje vsakemu posamezniku. Če ta ne izpolnjuje tega smisla, ki je vedno in v vsakem primeru povezan z neko situacijo in trenutkom, ga to lahko privede do eksistencialne frustracije oziroma krize smisla. Posledica eksistencialne krize je frustrirana volja da smisla; šele takrat začnejo prihajati v ospredje volja do užitka (zasvojenosti), egocentrizem, narcisizem, volja do oblasti in moči ter nasilje, ki je lahko fizično ali psihično. Te motivacije so dejansko odklon od normalne motivacijske usmeritve, ki je volja do smisla. Vse to čedalje bolj vpliva na človekovo delovanje, razmišljanje, odnose, samodoživljanje in prihodnost – gre za patološke oziroma nevrotične motivacije v človekovem delovanju. To pomeni, da je vzrok nasilnega vedenja zgrešena (permisivna) vzgoja in posledično napačen način življenja. Napačna vzgoja se kaže ravno v izgubi življenjskega smisla otrok in mladostnikov, pa tudi v izgubi navdušenja, zdolgočasenosti in tem, da velikokrat ne vedo, kaj bi naredili iz sebe in kakšno vsebino bi dali svojemu življenju. V nasilje se pogosto zatekajo zato, da se tako vsaj nekoliko počutijo žive in v nečem vidijo smisel, pa tudi zato, da vsaj nekomu pripadajo in da jih vsaj nekdo vidi in jim nameni pozornost. Fizična bolečina vedno omili duševno bolečino oziroma bolečino srca.

Razprava in sklep

Če družba želi imeti zadovoljne, zdrave, odgovorne, opolnomočene, čustveno-socialno funkcionalne in moralno ozaveščene posameznike, bi vzgojno-izobraževalni proces nujno moral biti utemeljen na (realnih) celovitih znanstvenih antropoloških dejstvih in razvojnih značilnostih otroka. To pomeni, da bi moral pri svojem izvedbenem procesu upoštevati posebnosti posameznika, ki je telesno, duševno in duhovno bitje. Samo tako bi upravičeno lahko govorili o celostnem pristopu v vzgoji in izobraževanju.

Namesto pretiranega zaščitništva bi otrokom morali dovoliti, da naloge, ki jih zmorejo opraviti sami, zares opravijo sami, obenem pa bi jih morali učiti in vzgajati v odgovorne in samostojne posameznike, ki morajo sprejeti posledice svojih dejanj ali nedejanj.

V duhu vzgoje, ki se dojema kot priprava otroka na življenje, se bo treba znebiti notranje potrebe po nenehnem dogovarjanju, pogovarjanju in prepričevanju. Otroci so postali kljubovalni ravno zato, ker čutijo, da odrasli niso dovolj prepričani o tem, ali bi od njih nekaj zahtevali preprosto zato, ker je tako prav. Namesto tega, da je otrok postal središče družine, bi v središče družinske dinamike morali postaviti partnerski odnos oziroma partnerja, in namesto tega, da so otroci postali prijatelji svojih staršev, bi si starši morali povrniti identiteto starševstva – oče identiteto odgovornega moža in očeta, ki je steber družine in zna poskrbeti zase in za družino, mati pa identiteto čuteče in razumevajoče osebe, ki je v stiku s svojo ženstvenostjo. Namesto tega, da se predšolske otroke vpisuje na raznovrstne dejavnosti in preživljajo

čas pred različnimi zasloni, bi jim morali dovoliti, da so čim več doma v družbi očeta in matere ter v svetu domišljije, pravljic, brezskrbnosti, sproščenosti in igre. Le to jim bo dalo notranjo umirjenost in bivanjsko zasidranost.

Današnji otroci prehitro odrastejo in preidejo v svet odraslosti, tekmovanja, dokazovanja in povzpetništva. Postati moramo varuhi njihovega otroštva. Zavarovati je treba otroštvo in dovoliti, da je otrok lahko otrok in da živi svoje otroštvo. Šola in vrtec, učitelji in vzgojitelji morajo spet postati zaupanja vredne ustanove z lastno avtonomijo in integriteto. Šele v tem ozračju in vzgojno-izobraževalnem procesu bodo otroci postali zadovoljni, odgovorni, moralno-etično ozaveščeni in opolnomočeni posamezniki, ki bodo življenje in svet doživljali kot nekaj lepega in vrednega. Takšni posamezniki tudi ne bodo takoj obupali in se predajali malodušju, brezvoljnosti in nasilju, ko se bodo v življenju srečevali z različnimi negativnimi izkušnjami in neuspehi. Vse to jim bo omogočilo notranjo vztrajnost in duševno trdnost, ki jo mladi danes potrebujejo bolj kot kadar koli prej.

Najboljša preventiva eksistencialne krize in krize smisla je dobra vzgoja, zato Frankl opozarja, da mora biti to vzgoja za odgovornost in da je to njena temeljna naloga (Frankl 2005a, 120). Še vedno smo v času vzgojne usmeritve, ki se ravna po načelu vse za otroka (permisivnost). Ko npr. v šoli za starše vprašamo starše, kaj bi naredili za svoje otroke, je odgovor vedno enak – vse. Ampak ta vse ne izraža samo starševske ljubezni, ki je brezpogojna in brezmejna, ampak izraža vse v dobesednem pomenu. Starši in vzgojno-izobraževalni sistem počnejo tudi stvari, ki bi jih nujno moral narediti otrok. S tem, da naredimo veliko stvari namesto njega in ga obvarujemo vsakršne negativne izkušnje, ga obenem oropamo pomembnih izkušenj, veščin in drž, ki so potrebne za življenje, npr. samozavest, samopodoba, samospoštovanje, vztrajnost, disciplina, delovne navade ipd. Dolgčas in ravnodušnost sta glavni pojavni obliki bivanjske prikrajšanosti (Frankl 1994a, 78), ki sta postali izziv tudi v vzgoji. Po Franklu se »vzgoja ne sme omejevati na prenašanje tradicij in znanja ter biti zadovoljna s tem, ampak mora prečiščevati človekovo zmožnost, da najdeva tiste edinstvene smisle, ki niso prizadeti zaradi krušenja vsesplošnih vrednot« (Frankl 1994a, 78). Ključno vlogo ima posameznikova vest, kar pomeni, da imata tudi vzgoja oziroma oblikovanje vesti pomembno vlogo: »Ta človeška zmožnost, da najdemo smisel, skrit v edinstvenih položajih, je vest. Tako mora vzgoja priskrbeti človeku sredstva za najdevanje smislov. Namesto tega pa vzgoja pogosto še prispeva k bivanjski praznosti.« (Frankl 1994a, 78–79)

Končni cilj vzgoje je, da otroka pripravimo za življenje. Ker se otroci in mladostniki težko spoprimejo z realnostjo življenja in doživljajo občutek notranje praznine, to velikokrat poskušajo zapolniti z različnimi opojnimi substancami in zbežati v neki navidezen svet. Glavna naloga odraslih je tako pripraviti otroke na življenje in jih vzgojiti v samostojne in odgovorne posameznike.

Na podlagi predstavljenega bi morala biti cilj vzgoje in celotnega vzgojno-izobraževalnega procesa celovito delujoča in zadovoljna (v skladu s trenutnimi razvojnimi značilnostmi) oseba. Najkrajša definicija vzgoje je torej, da je vzgoja priprava otroka na življenje. Svet odraslih mora otroku zagotavljati brezpogojno ljubezen, ki se kaže v brezpogojni sprejetosti, skrbi in varnosti, obenem pa mora otroku predstavljati vzor, avtoriteto in ideal. Nova usmeritev vzgojno-izobraževalnega procesa se bo začela takrat, ko bomo ugotovili, da so doslednost, postavljanje meja in primerne zahteve (ne samo pričakovanja) izraz ljubezni do otroka. Cilj nikoli ne sme biti samo izobrazba ali podano znanje, ampak tudi celostno razvita osebnost. Šele opolnomočen, čustveno-socialno delujoč in moralno ozaveščen posameznik bo na eksistencialni ravni zadovoljen s seboj in se bo zavedal odgovornosti za svoje življenje in svet, v katerem živi. Takšen posameznik bo svoje življenje doživljal osmišljeno in izpolnjeno. Prav to pa bi moral biti končni cilj vseh vzgojnih in izobraževalnih prizadevanj. Sklenil bi z mislijo Alberta Einsteina: »Človek, ki ima svoje življenje za nesmiselno, ni samo nesrečen, ampak je komaj sposoben za življenje.«

Viri in literatura

1. Fabry, J. B. 1988. Guideposts to meaning. Discovering What Really Matters. Oakland: New Harbinger Publications.
2. Fizzotti, E. 2007. Il senso come terapia. Fondamenti teorico-clinici della logoterapia di Victor E. Frankl. Milano: FrancoAngeli.
3. Frankl, Viktor E. 1994a. Volja do smisla. Celje: Mohorjeva družba.
4. Frankl, Viktor E. 1994b. Zdravnik in duša. Celje: Mohorjeva družba.
5. Frankl, Viktor E. 2005a. Človek pred vprašanjem o smislu. Ljubljana: Pasadena.
6. Frankl, Viktor E. 2005b. Man´s Search for Ultimate Meaning. London: Random House Group.
7. Kristovič, Sebastjan. 2014. Reševanje krize smisla sodobnega človeka: osnove logoterapije. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba.
8. Krek, Janez in Metljak, Mira (ur.). 2011. Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
9. Scheler, Max. 1998. Položaj človeka v kozmosu. Ljubljana: Nova revija.
10. Spitzer, Manfred. 2012. Digitale Demenz: Wie wir uns und unsere Kinder um den Verstand bringen. München: Droemer.
11. Spock, Benjamin. 1964. Baby and child care. New York: Pocket books.

Foto: Europol in Matjaž Mitrovič, SUPG MNZ

Usposabljanje novih policistov spoterjev

Policijsko delo, usmerjeno v preprečevanje nasilja na športnih prireditvah

Policisti spoterji so tisti policisti, ki hodijo na tekme po službeni dolžnosti. Udeležujejo se zlasti najpomembnejših tekem, običajno tistih iz prve lige, za katere je veliko zanimanja. A da ne bo pomote – bolj kot igro budno opazujejo navijače! Njihova naloga je namreč zagotoviti varnost vseh prisotnih na športni prireditvi. Še pred tekmo morajo pridobiti kakovostne podatke za odločanje o varovanju in preprečevanju morebitnih izgredov. Ti policisti so torej nekakšna vez med policijo, navijaškimi skupinami, športnimi klubi in organizatorji tekem. Spremljanje navijačev in športnih ekip je za slovensko policijo sicer še precejšnja novost, a jo v zadnjih letih pospešeno razvijamo in strokovno nadgrajujemo, tako da se je od svojih začetkov do danes že dobro uveljavila. Pred kratkim smo za pomoč pri varovanju športnih prireditev in za delo z navijači usposobili že drugo generacijo policistov spoterjev in njihovih koordinatorjev.

Začetki navijaštva v športu

Navijaštvo je zlasti v moštvenem športu, najizraziteje v nogometu, pojav, ki že od nekdaj spremlja športna tekmovanja. Navijanje za *našega* športnika oziroma *naš* klub je eden izmed dejavnikov, ki skrbijo za povezanost družbe, in je del identitete naroda, regije ali lokalne skupnosti.

Zelo živ je še spomin na navijaško evforijo, ki jo je lani povzročila slovenska košarkarska reprezentanca s svojimi nastopi na Evropskem prvenstvu v košarki – EuroBasketu. Na tekme prvenstva je z vsako zmago naše reprezentance potovalo več slovenskih navdušencev nad tem športom in ti so 17. septembra 2017 na finalni tekmi, ko so slovenski reprezentanti dvignili pokal prvakov, preplavili športno dvorano v Carigradu. Navijače, ki so jih spremljali tudi slovenski policisti spoterji, smo v slovenski policiji označili kot *nenasilne navijače*, saj je šlo za posameznike in skupine, ki spadajo v kategorijo ljubiteljev športa in še niso bili udeleženi v kakršnem koli incidentu, povezanem z nasiljem na športnih prireditvah.

Žal pa nenasilna skupina navijačev ni edina, ki obiskuje športne prireditve. Predvsem v nogometu je po vsem svetu veliko posameznikov in zlasti organiziranih skupin navijačev, ki se udeležujejo športnih prireditev (tudi) z namenom izvajanja kaznivih ravnanj, celo takšnih z elementi nasilja.

Britanska policija začela huliganstvo sistematično preprečevati že v osemdesetih letih

V evropskem merilu so bila osemdeseta leta prejšnjega stoletja kritična časovna točka, saj so bila ključna za spremembo načina policijskega dela z navijači. V tem obdobju je bilo na evropskih tleh kar

nekaj nogometnih tekem, ki so postale del črne statistike; nekatere med njimi so imele tudi tragične posledice[1]. Vlade evropskih držav, predvsem britanska vlada, so v zakonodaji in organizaciji dela državnih služb uvedle drastične ukrepe za zajezitev nasilja, vse z namenom popolne ustavitve nasilja na nogometnih tekmah (za večji del zahodnoevropskih držav je značilno, da se z nasiljem na športnih prireditvah srečujejo le na nogometnih tekmah, druge vrste športa pa zaradi manjšega zanimanja ne pomenijo znatnih varnostnih tveganj). Pomembno vlogo je morala prevzeti tudi tamkajšnja policija. Posledica teh ukrepov je bila ustanovitev državne enote za preprečevanje huliganstva in lokalnih enot širom po Veliki Britaniji. Spremembe so bile seveda postopne,[2] ob tem pa je bilo treba uvesti še druge oblike policijskega dela, da so policisti najprej ustavili val navijaškega nasilja, nato pa postavili temelje za svoje nadaljnje delo. Dobre prakse britanske policije so v svoje delo prenesle tudi policije drugih držav, med njimi slovenska.

V boj proti nasilju na tekmah tudi z mednarodnimi konvencijami

Mednarodna zakonodaja je v zadnjih letih omogočila lažje in učinkovitejše mednarodno sodelovanje z namenom zagotavljanja varnih športnih dogodkov. Veljati je začela Evropska konvencija o nasilju in nedostojnem obnašanju gledalcev na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah[3], ki jo danes že nadomešča Konvencija Sveta Evrope o integriranem pristopu k varnosti, varovanju in storitvam na nogometnih tekmah in drugih športnih prireditvah[4], sledili pa so ji še sporazumi in resolucije na evropski ravni, ki so omogočili stopnjo varnosti, kakršno poznamo danes.

Začetki dela z navijaškimi skupinami v Sloveniji

Leta 2009 je Policijska uprava Maribor z namenom preprečevanja nasilja na športnih prireditvah ustanovila delovno skupino za delo z navijaško skupino Viole Maribor. Ta organizirana navijaška skupina z mariborskega območja je namreč ena izmed dveh največjih navijaških skupin v Sloveniji. Policisti s pristojne policijske uprave so takrat začeli aktivnosti, ki so že vsebovale elemente spoterstva, saj so pri svojem delu vzpostavljali komunikacijo s pripadniki omenjene skupine in NK Maribor, za katerega člani skupine navijajo. Ta dobra praksa, podprta z mednarodnimi izkušnjami, ki so jih pridobili policisti z drugih policijskih uprav in z Generalne policijske uprave, je sčasoma pripeljala do bolj organizirane oblike dela z navijači na območju celotne države. Tako imamo danes strukturirano

Koordinator policijskih spoterjev Matjaž Adam v novem identifikacijskem telovniku

Policisti spoterji odslej vidnejši

Slovenski policisti spoterji, ki navijače na gostovanja v tujino spremljajo v civilnih oblačilih, bodo odslej opremljeni z novim identifikacijskim telovnikom, kot je določeno v 20. členu Uredbe o uniformi, položajnih oznakah in simbolih policije (Uradni list RS, št. 64/14 in 25/17). Z zagotovitvijo telovnikov bo izpolnjena zahteva v t. i. nogometnem priročniku EU, ki predvideva uporabo takih telovnikov ob gostovanju v tujini, kadar so izpolnjeni taktični pogoji za njihovo uporabo.

[1] Tekmi s tragičnim izidom, ki sta zelo pripomogli k spremembi politik in policijskega dela, sta bili t. i. tragedija na stadionu Heysel, Bruselj, Belgija – finalna nogometna tekma evropskega pokala med Juventusom in klubom Liverpool FC 29. maja 1985 (39 mrtvih in približno 600 poškodovanih) in t. i. tragedija na stadionu Hillsborough, Sheffield, Anglija – polfinalna nogometna tekma angleškega pokala med kluboma Liverpool FC in Notthingham Forest 15. aprila 1989.

[2] Članek *Tackling football violence*, SIRC – Social Issues Research Centre, dostopno na http://www.sirc.org/publik/fvtackle.html.

[3] Uradni list SFRJ-MP, št. 9/1990, Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Sveta Evrope, Ženevskih konvencij in dodatnih protokolov o zaščiti žrtev vojne in mednarodnih sporazumov s področja kontrole oborožitve, za katere so depozitarji tri glavne jedrske sile, Uradni list RS, št. 14/1992, Obvestilo o pridobitvi statusa države pogodbenice v mednarodnih večstranskih pogodbah, str. 16, Uradni list RS, št. 7/1993.

[4] Več v angleškem jeziku na https://www.coe.int/en/web/sport/safety-security-and-service-approach-convention.

obliko policijskega dela, ki se neprestano razvija in dopolnjuje.

Trenutno je v slovenski policiji usposobljenih skoraj 80 policistov spoterjev, ki so pridobili znanje za opravljanje nalog kot policisti spoterji, koordinatorji policistov spoterjev na policijskih upravah ali na Generalni policijski upravi ter predstavniki NFIP Slovenija[5]. Oblika dela z navijači je bila najprej urejena s Pravili policije[6], nato pa še z usmeritvami[7], ki so bile na podlagi pravil in projekta Žoga je za igro[8] pripravljene leta 2014. V veljavi je tudi program usposabljanja[9], na podlagi katerega je bilo do zdaj za opravljanje različnih nalog v spoterstvu v dveh generacijah usposobljenih 78 policistov.

[5] Državna informacijska točka za izmenjavo informacij, povezanih z nogometom in drugimi športnimi prireditvami.

[6] Pravila policije, Ljubljana, 2013, 105. člen – Delo z navijaškimi skupinami.

[7] Usmeritve za delo policije z navijači – spoterstvo, dokument GPU, št. 215-173/2013/15 (2112-07) z dne 18. februarja 2014.

[8] Žoga je za igro! – Program aktivnosti policije za zmanjševanje nasilja ob športnih prireditvah, št. 215-160/2012/1 (2111-02) z dne 16. novembra 2012.

[9] Program usposabljanja Spoterstvo – delo policije z navijači, št. 6040-2/2014/2 (2112-07) z dne 22. januarja 2015.

Slovenski policisti spoterji tako redno opravljajo naloge v zvezi z navijači in sodelujejo s koordinatorji policistov spoterjev na policijskih upravah, ki v sektorju uniformirane policije znotraj vsake policijske uprave skrbijo za nemoteno in koordinirano delo svojih policistov spoterjev ter sodelujejo s koordinatorji policistov spoterjev na Generalni policijski upravi in tudi z inšpektorji Uprave uniformirane policije na Generalni policijski upravi, ki skrbijo za izvajaje nalog NFIP Slovenija.

Slovenski policisti spoterji poleg nogometa spremljajo tudi druge vrste moštvenega športa

Največ dela z navijači imajo seveda policisti spoterji, ki imajo na območju svojega delovanja nogometne klube, ki igrajo v Prvi ligi Telekom Slovenija, pa tudi klube nižjih lig oziroma sodelujoče v pokalnem tekmovanju. Seveda slovenski organizirani navijači spremljajo tudi druge vrste športa (poudarek je predvsem na moštvenem športu), zato imajo nekatere policijske uprave mnogo dela tudi s hokejskimi, košarkarskimi in rokometnimi navijači.

Policisti spoterji imajo pred športno prireditvijo predvsem nalogo pridobivanja varnostno pomembnih informacij o potovanju športne ekipe in njihovih navijačev. Na športno prireditev jih tudi spremljajo, zato opravijo veliko gostovanj po vsej Sloveniji in so v neprestanem stiku s koordinatorji policistov spoterjev na policijski upravi gostiteljici ter seveda z domačimi policisti spoterji.

Policisti spoterji odslej vidnejši

Slovenski policisti spoterji, ki navijače na gostovanja v tujino spremljajo v civilnih oblačilih, bodo odslej opremljeni z novim identifikacijskim telovnikom, kot je določeno v 20. členu Uredbe o uniformi, položajnih oznakah in simbolih policije (Uradni list RS, št. 64/14 in 25/17). Z zagotovitvijo telovnikov bo izpolnjena zahteva v t. i. nogometnem priročniku EU, ki predvideva uporabo takih telovnikov ob gostovanju v tujini, kadar so izpolnjeni taktični pogoji za njihovo uporabo.

Vodstvo policijskega varovanja športne prireditve od koordinatorja policistov spoterjev na policijskih upravah ali Generalni policijski upravi pridobiva varnostno pomembne podatke v ustreznem času in na podlagi tega sprejema odločitve oziroma ukrepe z namenom zagotovitve varnosti vseh prisotnih na športni prireditvi ter ljudi in njihovega premoženja v bližnji okolici športnega objekta, v katerem poteka prireditev.

Ključna vloga NFIP Slovenija pri mednarodni izmenjavi informacij o tekmah in navijačih

Slovenska policija je tako kot druge države članice EU ustanovila[10] državno informacijsko točko za izmenjavo informacij, povezanih z nogometom in drugimi športnimi prireditvami – NFIP Slovenija (angl. National Football Information Point). Točka deluje v Sektorju splošne policije na Upravi uniformirane policije znotraj Generalne policijske uprave.

Naloga točke je predvsem izmenjava varnostno pomembnih informacij, ki se nanašajo na potovanje športnikov oziroma športnih ekip ter njihovih navijačev na mednarodne športne prireditve v Sloveniji oziroma tujini. Skrbi tudi za napotitve delegacij policistov spoterjev in koordinatorjev policistov spoterjev v tujino, kamor spremljajo slovenske navijače. Namen njihovega potovanja v tujino je policiji države gostiteljice nuditi podporo pri varovanju mednarodne športne prireditve (predvsem s svetovanjem in vzpostavljanjem komunikacije s slovenskimi navijači). V primeru večjih športnih dogodkov, kot so evropska prvenstva, svetovna prvenstva, olimpijske igre ipd., so slovenski policisti spoterji del varovanja prireditve v centrih za mednarodno policijsko sodelovanje – IPCC (angl. International police cooperation centres), kjer z drugimi delegacijami policistov spoterjev nudijo podporo varnostnim organom države gostiteljice športne prireditve.

Takšno mednarodno policijsko sodelovanje zajema vse države članice EU in nekatere druge, pridružene države (spisek teh držav je čedalje daljši). Z namenom zagotovitve minimalnih standardov sodelovanja pri izmenjavi podatkov in delegacij policistov spoterjev prek državnih NFIP se uporablja t. i. nogometni priročnik EU[11]. Policisti pri napotitvah v tujino uporabljajo predvsem civilna oblačila; s seboj imajo svetlo moder identifikacijski telovnik, svoje delo pa lahko opravljajo tudi v uniformah in s prisilnimi sredstvi – to je predmet dogovora obeh državnih NFIP (NFIP, ki policijsko delegacijo napotuje, in NFIP, ki jo sprejema).

NFIP Slovenija ima delovnik od 7. do 15. ure, med trajanjem Evropskega prvenstva v košarki (EuroBasket 2013), ki je potekalo v Sloveniji, pa je delovala neprekinjeno (24 ur na dan vse dni v tednu). Takšna oblika delovanja se je izkazala kot pozitivna, saj je bila pot prenosa podatkov med NFIP Slovenija in uporabnikom (policijsko upravo) krajša (hitrejše odzivanje) in kakovostnejša – v izmenskem delu je sodelovalo šest policijskih inšpektorjev. Med trajanjem prvenstva je Slovenija gostila 15 policistov iz devetih držav.

Slovenski spoterji večkrat napoteni tudi v tujino

Slovenska policija je prvo delegacijo policistov spoterjev uradno napotila na kvalifikacijsko nogometno tekmo za Evropsko ligo, na kateri sta igrala FK Austria Wien in NK Olimpija Ljubljana. Tekma je potekala 4. avgusta 2011 na Dunaju. Pred tem so slovenski policisti sodelovali že pri varovanjih športnih prireditev, vendar ne v takšni obliki kot danes. Od takrat je NFIP Slovenija napotila v tujino že več kot 20 delegacij policistov spoterjev. Večinoma je šlo za gostovanja policistov spoterjev iz tujine v okviru varovanja nogometnih tekem

[10] Sklep Sveta z dne 25. aprila 2002 o varnosti v zvezi z nogometnimi tekmami mednarodnega značaja (2002/348/PNZ), Uradni list EU L 121, 08/05/2002.

[11] Resolucija Sveta o posodobljenem priročniku s priporočili za mednarodno policijsko sodelovanje in ukrepi za preprečevanje in nadziranje nasilja in neredov, povezanih z mednarodnimi nogometnimi tekmami, ki zadevajo vsaj eno državo članico (neuradno poimenovanje: nogometni priročnik EU), Uradni list EU 2016/C 444.

slovenskih klubov in reprezentance pa tudi drugih športnih prireditev, kot je denimo sodelovanje policistov spoterjev na Evropskem prvenstvu v košarki 2017 v Turčiji ali sodelovanje policistov spoterjev in policistov prometnikov na službenih motornih kolesih pri varovanju motociklistične dirke MotoGP v češkem Brnu.

Spoterstvo se je v zadnjih letih že dobro uveljavilo

Spoterstvo se je od svojih začetkov v slovenski policiji do danes že dobro uveljavilo. Tako verjetno med policisti, ki vodijo varovanja športnih prireditev, predvsem prireditev s povečanim tveganjem, ni takšnih, ki bi si želeli voditi varovanje prireditve brez kakovostnih podatkov, ki jih zagotavljajo policisti spoterji in NFIP Slovenija. V tem času so tudi druge operativne službe v policiji, ki ne sodelujejo neposredno pri varovanju športnih prireditev, dobro spoznale delo policistov spoterjev in nemalokrat uporabile njihovo znanje o navijaštvu, simboliki, dinamiki množice in posameznikih, predstavnikih organiziranih navijaških skupin, ki se morda poleg odklonskih ravnanj, povezanih z navijaštvom, ukvarjajo tudi z drugimi kaznivimi ravnanji.

V mednarodnem merilu je NFIP Slovenija prejela uradna in neuradna priznanja ter pohvale, ki dokazujejo, da je delo te točke in spoterstva kakovostno ter dobro zamišljeno in izvajano.

Kako naprej?

S pridobljenimi izkušnjami so se pojavili tudi novi izzivi, saj je praksa pokazala, kaj je na omenjenem delovnem področju policije še treba storiti. Pomanjkljivosti oziroma izzivi so se pokazali predvsem pri dodeljevanju opreme – njenem sistemiziranju in organizacijski ureditvi (organizacijska umestitev policistov spoterjev v organizacijo policije z namenom zagotovitve boljših pogojev in učinkovitosti dela). Te izzive rešuje delovna skupina za ureditev policijskega spoterstva, v kateri sodelujejo predstavniki Ministrstva za notranje zadeve – Sekretariata, Generalne policijske uprave in vseh policijskih uprav. Naloge delovne skupine se nanašajo predvsem na reševanje teh izzivov:

- pregled aktualnih usmeritev in njihovih dopolnitev,
- priprava aktivnosti v okviru javnih zbiranj za policiste spoterje,
- priprava predlogov in dokumentov za ureditev opremljenosti policistov spoterjev,
- priprava predlogov in dokumentov za organizacijsko ureditev policijskega spoterstva in
- priprava računalniške aplikacije za potrebe spoterstva.

Rezultati dela delovne skupine bi tako morali biti konkretni predlogi, ki bodo omogočili še učinkovitejše, bolj nemoteno in kakovostnejše delo policistov spoterjev in posledično celotnega policijskega sistema.

Besedilo: Matjaž Adam, Uprava uniformirane policije GPU

Foto: Matjaž Adam, SSP UUP GPU, in Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Usposabljanje končala druga generacija policistov spoterjev

Slovesen zaključek usposabljanja za policiste spoterje je bil 11. oktobra 2018 na Policijski akademiji v Tacnu. Usposabljanja, ki je potekalo v treh modulih, se je udeležilo 32 policistk in policistov, izvedli pa so ga zaposleni na Upravi uniformirane policije in Upravi kriminalistične policije. Nove policiste spoterje oziroma njihove koordinatorje je ob tej priložnosti nagovoril tudi namestnik generalnega direktorja policije Jože Senica:

»Kolegi, ki to delo že opravljajo, vam bodo lahko povedali, da vas čaka precej velik izziv. Srečevali se ne boste le z varnostnim vprašanjem, ampak tudi s sociološkim. Navijaške skupine imajo, kot vsaka subkultura, svoje zakonitosti delovanja. Imajo svoj sistem vrednot, značilne vedenjske vzorce, simbole, potrebe in namen. V ozadju navijaštva se nekako srečata popularizacija športa in človekova potreba po združevanju. V teh skupinah se identificiramo tudi kot posamezniki. Podobna miselnost se skriva tudi pri navijaških skupinah, ki članom pomenijo več kot le naklonjenost nekemu športnemu klubu oziroma ekipi.

Varnostni pojav je prav zaradi njegove kompleksnosti treba obravnavati večdisciplinarno. Poleg poznavanja policijskega dela in varnostnih ved je nujno poznavanje psiholoških in sociološkiih vidikov športa, koristno pa je tudi znanje drugih disciplin. Vsak policist tako ne more biti spoter. Za takšno obliko policijskega dela je namreč treba imeti široko znanje, biti prilagodljiv in iznajdljiv ter znati komunicirati razmeram in posameznikom primerno. Spoter mora dobro poznati tudi konkretne navijaške skupine, s katerimi dela, in značilnosti njihovih članov.

Delo policistov z navijači je pri nas še precej nova praksa. Seveda si bomo tudi v prihodnje prizadevali za razvoj tega področja, saj bi ga radi strokovno in organizacijsko podprli. Delovna skupina, ki je bila za to ustanovljena, se bo ukvarjala z vprašanjem, kako izboljšati pogoje vašega dela. Torej z vprašanji vaše usposobljenosti, opremljenosti, optimizacije te oblike dela, informacijske podpore spoterjem in drugimi odprtimi vprašanji.

Stroka se na tem področju še vedno razvija. Vi kot šele druga generacija, ki je končala usposabljanje, ste nekakšni pionirji slovenskega spoterstva, zato bodo za oblikovanje nadaljnjih smernic in usposabljanj prihodnjih skupin dragocena tudi vaša opažanja in izkušnje, ki jih boste pridobivali na terenu.«

Usposabljanje kandidatov za policiste v Gotenici

Praktično urjenje policijske taktike – od postroja in čiščenja orožja do orientacije, postopkov v prometu, intervencije pri ropu in poleta s helikopterjem

Vadbeni center Gotenica je v obdobju od 1. do 12. oktobra 2018 za kandidate za policiste, sicer študente tretje generacije Višje policijske šole, organiziral in izvedel praktično usposabljanje o policijski taktiki. Udeležilo se ga je 82 kandidatov.

V tem časovnem obdobju, ki je po našem mnenju in po mnenju kandidatov prekratko za bolj poglobljeno utrjevanje pridobljenega znanja, so se udeleženci urili v teh postopkih:

- ugotavljanje identitete in policijska zaseda,
- postopki v cestnem prometu z vidika varnosti,
- nujni izvedeni postopki in merila varnosti pri obravnavi prometnih nesreč,
- blokada in približevanje objektu, vstop in pregled objekta,
- ravnanje posameznika in skupine pri policijskotaktičnih postopkih,
- pregled zemljišča in osnove orientacije,
- intervencija – rop,
- intervencija – uporaba strelnega orožja kot prisilnega sredstva.

Usposabljanje je bilo s pomočjo izkušenih inštruktorjev izvedeno na visoki strokovni ravni, za kar so zaslužni tudi vodje posameznih notranjeorganizacijskih enot policije, ki inštruktorjem omogočijo udeležbo. Čeprav včasih pride do manjših težav, se je treba zavedati, da delamo za skupno dobro in da brez pomoči vseh tudi v prihodnje ne bo šlo.

Delovni dan se je začel z jutranjo vadbo, nadaljeval s postrojem in dvigom zastave, jutranjim pregledom urejenosti ter poročanjem starešine in bolničarja o morebitnih posebnostih. Sledilo je dopoldansko urjenje. Po kosilu in počitku se je usposabljanje nadaljevalo s popoldanskih urjenjem, končalo pa z večerjo ter čiščenjem orožja in opreme.

Med praktičnim usposabljanjem je bilo izvedeno tudi strokovno usposabljanje z naslovom Izvajanje policijskih nalog z uporabo helikopterjev – osnovno usposabljanje, modul A. To je bilo med kandidati najtežje pričakovano, opravljeno pa je bilo po zaslugi Letalske policijske enote, ki poskrbi za teoretično in praktično izvedbo usposabljanja.

Tovrstno usposabljanje poteka na širšem območju Gotenice. Kandidati se vkrcajo v helikopter, ki jih odpelje na izbrano točko. Tam se izkrcajo, nato pa se z uporabo zemljevida vrnejo na izhodiščno točko in pri tem urijo osnove orientacije. Dolžina pohoda je približno deset kilometrov.

Besedilo in foto: Marko Poje, Vadbeni center Gotenica, PA GPU

Za nami je že osmi posvet o problematiki zlorab otrok na internetu

Na Fakulteti za družbene vede je 27. septembra 2018 potekal osmi posvet na temo zlorab otrok na internetu z naslovom Obravnava e-zlorab otrok: iz teorije v prakso. Organizatorji posveta – prijavna točka Spletno oko, Center za varnejši internet Slovenije, Uprava kriminalistične policije Generalne policijske uprave ter Združenje za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije – so ponovno zaznali veliko zanimanje strokovne javnosti za obravnavo te problematike. Posveta se je namreč udeležilo več kot 220 slušateljev iz vrst policije, tožilstev, sodišč, socialnih služb, nevladnih organizacij, šolstva in industrije.

Prodekanja Fakultete za družbene vede izr. prof. dr. Katja Lozar Manfreda je v uvodnem nagovoru pozdravila udeležence in izpostavila prepoznavnost in pomen prijavne točke Spletno oko. Ta že enajst let omogoča anonimno prijavo posnetkov spolnih zlorab otrok in javnost ozavešča o s tem povezanih problematikah.

Direktor Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi mag. Boštjan Lindav je v nagovoru opozoril, da sodobna tehnologija družbi prinaša tako dobre kot tudi slabe plati življenja. Sam pričakuje vedno nove izzive pri identifikaciji in zaščiti žrtev ter obravnavi storilcev teh dejanj. Poudaril je pomen razvoja novih preventivnih

Vinko Stojnšek, Uprava kriminalistične policije

Elektronske naprave in z njimi povezana programska orodja so dandanes že skoraj povsem običajen del opreme. Družba počasi prihaja iz analognega v digitalni svet. To občutimo starejši, najstnikom (otrokom oziroma mladoletnim osebam), ki so s tem odraščali, pa je to nekaj povsem normalnega in drugega ne poznajo. Postavlja se vprašanje, ali smo jih pripravili na pasti, ki jim jih uporaba elektronskih naprav nastavlja vsak dan. Z razširjanjem uporabe interneta so naši otroci, včasih zaradi nevednosti, včasih zaradi radovednosti, žrtve oseb, ki kot pajki v kotu čakajo, da se približajo otroku in zlorabijo njegovo zaupanje. Vsebine posvetov, ki jih že vrsto let organiziramo skupaj s partnerji, kažejo razsežnost posledic neodgovorne uporabe interneta in prepletanje virtualnega sveta z realnim. Veliko vsebin je že bilo predstavljenih in še več bi jih želeli predstaviti, vendar se vedno vračamo na začetek: otroke je treba naučiti, kako naj varno brskajo po internetu in uporabljajo elektronske naprave.

Trudimo se, da so naši kriminalisti, ki preiskujejo kazniva dejanja spolne zlorabe otrok in tudi druge zlorabe na internetu, v koraku s časom in da znanje, ki ga pridobijo na izobraževanjih v tujini, uporabijo pri svojem delu in prenašajo na sodelavce. S preiskavami, ki so bile odmevne tudi v policijskih krogih v tujini, dokazujemo, da smo enakovreden partner v mednarodnem boju zoper zlorabe otrok na internetu. Trenutno je naš največji izziv vzpostavitev lastne evidence gradiv spolnega izkoriščanja mladoletnih oseb in posledično točke za identifikacijo otrok žrtev spolnih zlorab. S tem bomo dodali še en košček k mozaiku mednarodnega boja proti izkoriščanju otrok na internetu.

Dr. Ethel Quayle, Univerza v Edinburgu

Seksting je neločljivo povezan s prisilo in zajema vse od mladostniških prepričanj, da je to ravnanje normalno, do agresivne dejavnosti vrstnikov ali odraslih. Wolak in Finkelhor (2011) sta razvila tipologijo sekstinga iz primerov organov kazenskega pregona v ZDA, ki razlikujejo med eksperimentalno in romantično dejavnostjo med vrstniki ter hudimi oblikami incidentov z namenom škodovanja, nadlegovanja oziroma spravljanja drugega v neprijeten položaj z ravnanji, ki vključujejo zavajanje, izkoriščanje in zlorabo. Obstaja torej povezava med sekstingom in spolno prisilo, pri kateri je spolna prisila na internetu in zunaj tega znatno povezana s pošiljanjem golih fotografij, prošnjami zanje in tudi prejemanjem takšnih fotografij brez danega dovoljenja.

V stroki je zmeda glede tega, ali je treba fotografije (seksts), ki jih mladostniki ustvarijo sami, obravnavati kot problematične ali celo kaznive, ali pa te le odsevajo izpostavljenost in uporabo medijev s spolno vsebino. Čeprav najverjetneje gre za slednje, je še vedno izziv, kako postaviti mejo med posnetki s spolno vsebino, ki jih posameznik ustvari sam in so lahko izraz spolnega razvoja (ali celo pravic), in potrebo po zaščiti mladostnikov pred zlorabo in njenimi posledicami. Drži tudi, da je nadzor nad ustvarjanjem in razširjanjem posnetkov, ki vključujejo mladostnike, otežen, če so ti objavljeni v spornih medijih, čeprav sama vsebina posnetka ni nezakonita.

Kljub relativno nizkemu številu primerov, ki se preganjajo, Holoyda, Landess, Sorrentino in Friedman (2018) v svojem poročilu o obravnavanih primerih sekstinga v ZDA trdijo, da je pregon mladostniških seksterjev privedel do banalnih, izjemno strogih in slabo premišljenih preiskav, ki lahko negativno vplivajo na življenje in prihodnost mladostnikov. V Združenem kraljestvu obstajajo smernice britanskega sveta za varnost otrok na spletu (UK Council for Child Internet Safety) in poročilo izobraževalnega inštituta za policijske vede Anglije in Walesa (College of Policing in England and Wales), ki ponujajo jasna priporočila glede obravnave primerov, še posebno za zaposlene v vzgoji in izobraževanju ter organe pregona, in opozarjajo na vpliv tovrstnih preiskav na mladostnike.

ukrepov in izobraževanja strokovnjakov za varstvo in zaščito otrok. Ker uporaba sodobnih tehnologij ne pozna meja, je po njegovih besedah pomembno večdisciplinarno sodelovanje na vseh ravneh, tako doma kot na mednarodni ravni. Pojasnil je, da je policija v letu 2017 obravnavala 187 (v letu 2016 pa 110) kaznivih dejanj prikazovanja, izdelave, posesti in posedovanja pornografskega gradiva po 176. členu Kazenskega zakonika.

Po mnenju direktorja Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije Nenada Šutanovca so otroci in mladostniki tudi zaradi radovednosti in naivnosti ranljivi, starši pa se prepogosto ne zavedajo nevarnosti, ki prežijo na internetu. Poudaril je tudi pomen digitalne pismenosti.

V plenarnem predavanju posveta je profesorica forenzične klinične psihologije na Univerzi v Edinburgu dr. Ethel Quayle predstavila raziskave na področju e-zlorab in poudarila pomen, ki ga imajo te za preventivne ukrepe. Raziskave med drugim kažejo, da je bil že vsak peti mladostnik intimno izpostavljen na internetu, vsakega devetega pa so že nagovarjali k spolnim dejanjem. Povedala je, da dejanj, ki jih odrasli prepoznamo kot zlorabe, otroci pogosto ne prepoznavajo za take. Izpostavila je tudi podatke, ki kažejo na to, da mlajši, ko je otrok, hujša je oblika zlorabe.

Sabina Klaneček z Ministrstva za pravosodje je v svojem predavanju predstavila nov projekt Hiša za otroke, v katerem otroke, ki so žrtve kaznivih dejanj spolne zlorabe, nasilja v družini ali surovega ravnanja, namestijo v posebno varno hišo. V njej so nato deležni obravnave pedagoga, psihologa, zdravnika, socialnega delavca in policista. Opravi se forenzični intervju, ki je potreben za morebitne nadaljnje postopke in je obenem v pomoč otroku. Namen hiše je čim bolj ublažiti stresnost kazenskih postopkov, v katerih se v takšni ali drugačni vlogi znajdejo najranljivejši člani naše družbe. Storitev se bo leto in pol izvajala v eni hiši, nato pa jo bodo ovrednotili in nadgradili. Načrtovane so tri hiše za otroke.

Poudarek letošnjega posveta je bil sicer na širokem izboru delavnic, na katerih

Neža Miklič, Policijska akademija

Preiskovalci kaznivih dejanj v škodo otrok se pri pripravi na izvedbo forenzičnega intervjuja zavedajo, da sodobna tehnologija omogoča drugačne načine komuniciranja in vzpostavljanja odnosov. Mladostniki 21. stoletja namreč vse manj komunicirajo osebno, njihovi prijatelji in zaupniki pa niso več nujno osebe, ki jih osebno poznajo. Občutek anonimnosti, varno zavetje njihovih sob, v katerih se zdi, da ni nevarnosti, in dodatno še radovednost in naivnost jih spodbujajo, da vzpostavljajo stike in odnose z različnimi osebami – tudi storilci, ki so se že umaknili z ulic in cest in prav z zlorabo tehnologije z otroki hitreje in lažje vzpostavljajo zlati most komunikacije. Za otroka si storilci vedno vzamejo čas! Nanj se zelo dobro pripravijo, in ko pride do zlorabe, ne gre nujno le za fizično ali kontaktno spolno zlorabo. Otrok je vedno zlorabljen večkrat in večplastno, tj. ob izdelavi in pošiljanju njegovih intimnih posnetkov. Osramočen in prizadet je soočen s samim seboj in ravno takrat vstopijo v njegovo življenje drugi – odrasli in tujci, ki na policijskih, sodnih in terapevtskih obravnavah pričakujejo, da bo spregovoril in nato vedno znova podrobno in natančno govoril o stvareh, ki bi jih pravzaprav rad potisnil daleč stran in pozabil.

Nujni del priprave na izvedbo forenzičnega intervjuja je razumevanje mladostnika, procesa zlorabe in načina delovanja storilcev. Kakovostno izveden forenzični intervju je vedno sistematičen proces. Zahteva specifično strokovno znanje, dosledno upoštevanje postopkov ter ustrezno evidentiranje. Le dosledno in natančno pripravljen ter izveden forenzični intervju ima lahko pomembno dokazno vrednost in le takšen preprečuje dodatno viktimizacijo otroka.

Andrej Motl, točka za prijavo sovražnega govora in posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu Spletno oko

Prijavna točka Spletno oko, prva in edina točka za anonimno prijavo sovražnega govora in posnetkov spolnih zlorab otrok na internetu, v slovenskem prostoru deluje od leta 2007. Njeno delovanje je od samega začetka pozitivno zaznamovano z odličnim sodelovanjem s slovensko policijo. V celotnem obdobju prejemanja prijav smo policiji in prijavnim točkam v tujini poslali več kot 1.500 prijav posnetkov spolnih zlorab otrok in s tem omogočili njihovo hitro odstranjevanje.

S strokovnega vidika smo zelo ponosni tudi na izvedbo že osmega posveta na temo spolnih zlorab otrok na internetu. Posvet, ki je med stroko čedalje bolj prepoznan in cenjen kot eden izmed boljših dogodkov s področja varnosti otrok na internetu, vsako leto organiziramo v sodelovanju z Generalno policijsko upravo ter Združenjem za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Letos smo velik del vsebin delavnic namenili izmenjavi izkušenj in znanja s področja izsiljevanja otrok in mladostnikov na internetu. Udeleženci posvetov iz vrst policije, socialnih služb in šolstva se namreč v zadnjih letih zelo pogosto srečujejo s primeri, ko se učenec znajde v brezizhodnem položaju izsiljevanja z intimno fotografijo ali posnetkom, kar ga postavi v izredno ranljiv položaj. Kljub hitro naraščajočemu številu tovrstnih primerov praksa iz tujine kaže, da se žrtve še vedno redko odločijo za prijavo. Vzrok za to je najverjetneje dejstvo, da se v tem položaju pogosto počutijo osramočene, izredno prestrašene in negotove glede postopka obravnave. Da bi pripomogli k čim rahločutnejši in učinkovitejši pomoči žrtvam v vseh korakih obravnave, smo v sodelovanju s policijo pripravili brezplačen priročnik in videovsebine, ki so na voljo tudi na naši spletni strani. Kljub dosedanjim prizadevanjem je še mnogo priložnosti za delo na tem področju. Priložnosti vidimo predvsem pri izboljšanju samega postopka prijave e-zlorab in oblikovanju enotnih postopkov za učinkovito obravnavo zlorab otrok na internetu.

SPLETNO KO

so udeleženci in udeleženke lahko pridobili konkretno znanje za obravnavo zlorab in spornih internetnih vsebin. Na teh so med drugim obravnavali možne preventivne ukrepe in izzive pri varni uporabi sodobnih tehnologij, nevarnost, povezano s t. i. sekstingom, načine prepoznavanja različnih oblik e-zlorab in smernice za ravnanje v primeru incidentov na šolah.

Projekt Spletno oko in krovni projekt Center za varnejši internet izvajajo Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, Arnes, Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zavod MISSS, financirata pa ju Evropska komisija in Ministrstvo za javno upravo.

Besedilo: SOJ SGDP GPU
Foto: arhiv Policije in Fakulteta za družbene vede

Usposabljanje kriminalističnih tehnikov in kriminalistov za krvne delikte

Zahtevna identifikacija žrtev ob množičnih nesrečah

Aprila, junija in septembra 2018 je v Gotenici potekalo več dvodnevnih usposabljanj s področja identifikacije žrtev množičnih nesreč. Usposabljanja smo izvedli člani DVI, delovne skupine za identifikacijo oseb ob velikih naravnih in drugih nesrečah (angl. Disaster Victim Identification), ter predstavniki UKP in PA GPU.

Udeleženci so bili vsi kriminalistični tehniki policijskih uprav in kriminalisti, ki preiskujejo krvne delikte na ravni policijske uprave in Nacionalnega preiskovalnega urada.

Seznanili smo jih z identifikacijskimi postopki po Interpolovih standardih. Interpol je namreč pripravil obrazce za identifikacijo žrtev množičnih nesreč, ki so razdeljeni v

Po Interpolovih standardih so prstni odtis, DNK in zobni status elementi primarne identifikacije, tetovaža, osebni predmeti, prepoznava idr. pa spadajo med sekundarne metode.

Izvajalci in udeleženci se največ naučimo s praktičnim delom, zato je delo potekalo predvsem v skupinah in s praktičnimi primeri. Za izvedbo tega smo izvajalci pripravili kraj nesreče z večjim številom trupel (lutk) in predmetov.

več sklopov, predsmrtne in posmrtne, ter beležnico za označevanje trupla (Booklet). Obrazce izpolnjujejo različne osebe ob različnem času in na različnih krajih, na koncu pa so zaradi primerjave podatkov zbrani v identifikacijskem centru. Ko se ugotovi dovolj lastnosti, na podlagi katerih se lahko izloči vsak dvom, je potrjena pozitivna identifikacija. Za pravilno identifikacijo je nujna natančna analiza podatkov, ki jo morajo opraviti delavci s strokovnim znanjem, potrdi pa se s končnim oziroma identifikacijskim poročilom za žrtev nesreče.

Udeleženci usposabljanja so morali najprej preiskati kraj nesreče. To pomeni, da so ga po dokumentiranju v strnjeni koloni preiskali in označili vse sledi, predmete in trupla. Sledila je delitev kraja nesreče na odseke in začelo se je ogledno delo s poudarkom na postopkih identifikacije trupel. Na kraju smo kot prvi obrazec uporabili Booklet. To je posebna beležnica za vnos podatkov o najdbi trupla, preiskovalni ekipi in sledljivosti trupla od kraja do mrtvašnice, zelo pomemben pa je sistem označevanja, ki je njegov sestavni del.

Udeleženci so postopek identifikacije nadaljevali s prenosom trupel v prostor za njihovo hrambo in nadalje v mrtvašnico. Pri delu so uporabljali rožnate (PM) obrazce, v katere se vnašajo podatki o truplu oziroma človeških ostankih. Sledilo je zbiranje podatkov o pogrešanih osebah na rumenih (AM) obrazcih. To je bilo opravljeno na podlagi intervjuvanj. Na koncu usposabljanja je bila udeležencem predstavljena še vloga identifikacijske komisije, ki potrdi identifikacijo in truplo ali človeške ostanke preda domačim.

Besedilo: dr. Matej Trapečar, vodja DVI, Nacionalni forenzični laboratorij GPU
Foto: Katja Kos, NFL GPU

Osnovno, selekcijsko usposabljanje novih kandidatov za pripadnike Specialne enote

Orli se ne zbirajo v jatah, poiskati je treba vsakega posebej

Naslovna misel[1] ponazarja bistvo izbirnih postopkov. Zajema namreč vse težave pri iskanju tako posebnih ljudi, kot so pripadniki Specialne enote znotraj Uprave za policijske specialnosti (v nadaljnjem besedilu: SE UPS), glavni namen izbirnih postopkov pa je ravno najti prave ljudi za opravljanje tako zahtevnih in nevarnih nalog, kot so naloge specialnih enot.

Psihološko testiranje po večdnevnih naporih

Na začetku novembra se je v SE UPS začelo osnovno usposabljanje policistov, ki so uspešno opravili predhodne faze selekcije. V proces usposabljanja se je tako vključilo 12 policistov z različnih policijskih uprav, največ (kar 6) z največje, tj. PU Ljubljana.

Cilj policistov je postati pripadniki specialne enote in podobno kot oni ima tudi enota svoje cilje. Najpomembnejše in obenem tisto, kar krasi vsakega pripadnika enote, je zavedanje svojega poslanstva. Tudi če je zelo težko ali neprijetno, se vedno spomnimo razloga, zakaj smo tu – naš namen je zagotavljati varnost državljanom!

Naše aktivnosti so jasne: smo specialna enota za protiteroristično delovanje in razreševanje najzahtevnejših varnostnih nalog. Pričakuje se, da bo naloga opravljena učinkovito in uspešno, saj je ne bo opravil nihče drug. SE UPS stalno stremi k visoki strokovni usposobljenosti in želi biti med najboljšimi enotami v srednjeevropskem prostoru. Dosedanja večletna sodelovanja in skupna usposabljanja s pripadniki specialnih enot, vključenih v združenje ATLAS, dokazujejo, da smo kljub izjemno neenakopravnim oziroma neenakim možnostim v vseh pogledih kompatibilen, strokoven, enakopraven, visoko strokoven, izurjen in zaupanja vreden partner.

Priti do tako visoke stopnje usposobljenosti in ostati na tej ravni pa ni lahko niti nam niti enotam v sosednjih državah, čeprav imajo slednje več prebivalcev in so bistveno bogatejše. Živimo v svetu dveh paradoksov. Tako dobrega materialnega in ekonomskega stanja kljub različnim občutkom dojemanja v zgodovini še ni bilo, zavedati pa se je treba, da se to stanje vsak hip lahko poruši zaradi različnih vzrokov, kot so teroristični napad, zajetja talcev ali kakršne koli druge pojavne oblike najbrutalnejših kaznivih dejanj.

Mogoče je tudi to eden od razlogov, zakaj se srečujemo s kadrovsko problematiko pri zaposlovanju v policiji in posledično tudi v SE UPS. Vse teže je namreč najti ljudi, ki so se pripravljeni izpostaviti in nositi odgovornost.

Toda ostanimo optimisti. SE UPS je vse od ustanovitve leta 1990 (pravzaprav to velja tudi za njeno predhodnico iz leta 1973, Vod za posebne naloge v okviru sestava ZEM) stalno in skrbno z največjo odgovornostjo skrbela za enega izmed ključnih elementov – človeške vire. Človeški dejavnik bo še zelo dolgo – kljub razvoju vseh vrst tehnologij, opreme in orožja – najpomembnejši element, ker mora vse upravljati človek. Tako doma kot v tujini pa se pri naboru novih pripadnikov pojavljajo težave zaradi majhnega števila primernih kandidatov za nove pripadnike.

[1] Avtor v svetu pogosto citirane naslovne misli naj bi bil Ross Perot.

Z razvojem enote, družbe in okolja sta se spreminjala, dopolnjevala in izpopolnjevala tudi izbirni postopek za sprejem v SE in proces usposabljanja. V tem obdobju smo rahlo spremenili in posodobili vsebine programa usposabljanja, večji poudarek pa je bil namenjen že tako visoki ravni učenja in usposabljanja.

Na podlagi dolgoletnega spremljanja in analiziranja izbirnih postopkov in programov usposabljanja lahko zatrdimo, da pripadnik SE lahko postane (skoraj) samo policist, za katerega je pred oddajo prošnje za vključitev v izbirni postopek veljalo:

- da je zdrav in nima nobenih zdravstvenih omejitev,
- da je od otroštva dalje vključen v načrtno in sistematično vadbo na vsaj enem športnem področju (individualno, timsko ali ekipno),
- da je dosegel raven tekmovalnosti vsaj na državni ravni in to ohranjal nekaj let,
- da je po osnovni izobrazbi nadaljeval izobraževanje,
- da je aktivno vključen v društveno ali drugo družbeno delovanje,
- da je visoko motiviran in ciljno usmerjen.

Pri posameznikih, ki jih želimo sprejeti v Specialno enoto, torej ugotavljamo njihove psihične sposobnosti (intelektualne sposobnosti, zmožnost presoje v kritičnih situacijah, sposobnost hitrega prilagajanja, kreativno razmišljanje, sposobnost odločanja ter občutek za pripadnost in sodelovanje) in preverjamo njihovo motivacijo, vztrajnost, lojalnost, čustveno odzivanje, frustracijsko toleranco, iniciativnost, odnos do avtoritete idr. Preverjamo tudi, ali so ustrezno telesno (splošno in specialno) pripravljeni, torej vzdržljivi, močni, imajo lastnosti koordinacije, motorike in ravnotežja ter nimajo strahu pred višino oziroma globino in vodo. Kandidati vse te lastnosti med selekcijskim usposabljanjem še dodatno krepijo. Poleg tega se usposobijo za varno in pravilno uporabo delovne opreme (orodja) ter izurijo v varni in pravilni uporabi osebne varovalne opreme, ob vsem tem pa opravijo tudi proces medsebojnega spoznavanja in zbliževanja, oblikovanja kolektiva in vzpostavitve medsebojnega zaupanja.

Od tistih, ki začnejo selekcijski postopek, na koncu navadno ostane le še tretjina. Marsikdo namreč ne zdrži vseh preizkušenj, ki vodijo do skrajnih meja fizičnih in psihičnih zmogljivosti, ali pa predčasno odstopi zaradi velikih obremenitev in pomanjkanja spanja, pogosto tudi zaradi predhodno slabo pozdravljenih starih poškodb.

V prispevku je naštetih le nekaj osnovnih dejavnikov, ki pa so temeljnega pomena. Mnogim je težko razumeti, zakaj so potrebne naštete zahteve in zakaj je potrebno tako zahtevno usposabljanje. Odgovor je, da potrebe po tem potrjuje mehanizem spremljanja in ocenjevanja vseh aktivnosti, ki jih posamezen policist izvaja. Slednji izvaja tudi aktivnosti, ki so zanj nesmiselne, a o človeku mnogo povedo. Le policist, ki je uspešno opravil celotno osemmesečno osnovno usposabljanje, lahko pove, kaj vse je doživel, preživel in se naučil.

Policisti letošnje generacije so po treh tednih usposabljanja pokazali zelo pozitiven odnos ter pripravljenost do dela in učenja na visoki ravni. Želimo si, da bi se potrudili in vztrajali ter uspešno opravili tudi 14-dnevno usposabljanje v posebnih razmerah, ki pomeni selekcijo znotraj selekcije. To je namreč čas, ko največ policistov obupa, po drugi strani pa ocenjevalci na podlagi prikazanega in kakovosti opravljenega dela ugotovijo, kateri policisti so primerni za to delo in kateri ne.

Za konec bi radi vse policiste, ki jih mika delo v SE, spodbudili, da si poiščejo ustrezne informacije o poslanstvu in delu SE ter začnejo sistematično in načrtno vadbo, da bodo lahko uspešni na izbirnem postopku in bodo s tem pridobili možnost za vključitev v osnovno usposabljanje
Bodimo pripravljeni – izurjeni za moč, udarnost in ostrino.

Misli policistov po osmih dneh usposabljanja

Tilen: »Že od prvega dne v policiji si želim delati v SE, ker menim, da s svojim znanjem lahko pripomorem k delovanju

Med usposabljanjem je veliko poudarka namenjenega krepitvi psihofizičnih zmogljivosti in treningu borilnih veščin, zahtevnim vajam praktičnega postopka in vajam v streljanju z različnimi vrstami orožja, preigravanju taktičnih postopkov, protistresnim delavnicam in timbildingom. Po osnovnem sledijo še 14-dnevna usposabljanja s posameznih področij (alpinizem, jamarstvo, protibombna zaščita in potapljanje) in enotedensko usposabljanje za vertikalne manevre pri uporabi helikoperja. Udeleženci ves čas pridobivajo različne veščine za delovanje v izrednih razmerah (na primer veščine preživetja v naravi), se usposobijo za nasilne vstope v različne zgradbe, vadijo vožnjo na različnih terenih in se naučijo osnov prve pomoči v bojnih razmerah.

te enote. Usposabljanja potekajo po mojih pričakovanjih in vsak dan se naučim kaj novega.«

Žiga: »Za policista SE sem se odločil zaradi specifičnosti tega dela. Tukaj so namreč pomembni disciplina, taktika in timsko delo. To delo je tudi zelo dinamično in pomembna je dobra psihofizična pripravljenost. V učni enoti sem pričakoval veliko fizičnega napora za izboljšanje telesne pripravljenosti ter pridobivanje novega praktičnega in teoretičnega znanja na različnih področjih, ki ga policist SE mora imeti za uspešno izvedbo delovnih nalog.«

Matej: »Za pripadnika SE v slovenski policiji sem se odločil, ker si želim postati del elitne enote. S tem želim nadgraditi svoje znanje, usposobljenost ter fizično in psihično pripravljenost za opravljanje najzahtevnejših nalog. Trenutna usposabljanja izpolnjujejo moja pričakovanja glede zahtevnosti. V veliko čast mi je, da imam priložnost delati s temi policisti in nekoč postati del njih. Hkrati se v meni vzbujata velik ponos in neizmerno spoštovanje do njih.«

Izidor: »K SE sta me vodili želja po vrhunskem usposabljanju in nadgrajevanju znanja ter pripravljenost za postopke s storilci najhujših kaznivih dejanj. Pričakoval sem, da bo naporno, in res je tako!«

Nejc: »Za delo v SE sem se odločil, ker me že od nekdaj navdušujejo način in značilnosti dela specialcev. Usposabljanje se mi zdi zanimivo in naporno. Zavedam se, da se bo za delo v SE treba izjemno potruditi in vložiti kar največ truda in moči.«

Andrej: »Pripadnik SE bi rad postal zato, da bi lahko opravljal delo ostrostrelca in vse, kar je povezano s tem. Usposabljanje poteka tako, kot sem pričakoval.«

Miha: »Pripadnik SE si želim postati že od mladih nog, ko sem ob treniranju juda opazoval nekatere judoiste, za katere sem takrat vedel, da so pripadniki te enote. Ta želja se je povečala, ko sem začel delati v policiji. Želim si tudi dela na višji ravni in z motiviranimi sodelavci. Usposabljanje poteka po mojih pričakovanjih in vsak dan se naučim kaj novega.«

Tilen K.: »Za selekcijski postopek SE sem se odločil, ker si želim delati na višji ravni, v povezanem in motiviranem kolektivu z jasnimi cilji. Veliko mi pomeni tudi občutek pripadnosti. Znanje, veščine in delo policistov SE me že od nekdaj zanimajo in mislim, da bi na delovnem mestu policista SE lahko izpolnil svoj potencial. Za zdaj se zdi, da vse poteka tako, kot sem pričakoval.«

Denis: »Postati pripadnik SE je moja dolgoletna želja, ki najverjetneje izhaja iz vzgoje in vrednot, ki sem jih pridobil med osebnostnim razvojem. V izjemno čast mi bo delati v tako elitni enoti, ob sodelavcih, ki so vrhunsko izurjeni in predani svojemu delu. Upam, da bom doživel tovariški duh, ki krasi tako enoto, poseben privilegij pa bi bil, če bi lahko z dosedanjimi izkušnjami in znanjem prispeval k delu v SE (borilne veščine, prvi posredovalec, vodnik službenega psa ipd.). Vsebine in intenzivnost usposabljanja so bile v okviru pričakovanj. Želim si, da bi bil pri usposabljanju uspešen in da bi pridobil čim več znanja za nadaljnje delo.«

Ernad: »Za SE sem se odločil, ker mi bo v ponos stati z ramo ob rami z najboljšimi.«

Davor: »Za sodelovanje v SE sem se odločil predvsem zaradi timskega dela, ki se opravlja v najelitnejši enoti policije. V dosedanjem usposabljanju bi kot pozitivno stvar izpostavil red in disciplino, ki sta poleg drugih dejavnikov pomembna za uspešno opravljanje dela.«

Besedilo in foto: Peter Sušnik, Specialna enota UPS GPU

Atlas Common Challenge 2.0

Slovenski specialci na skupni protiteroristični vaji pod okriljem Europola

Specialne policijske enote iz 30 evropskih držav, tudi iz Slovenije, smo se od 9. do 11. oktobra urile na skupni protiteroristični vaji Atlas, ki jo je pod okriljem Europola organizirala avstrijska policija. Vaja je istočasno potekala na sedmih prizoriščih v več državah EU. Na vajah smo policisti specialnih enot razreševali različne situacije, npr. zajetje talcev na vlakih, avtobusih, ladjah in letalih. Vseh specialcev iz EU, ki so sodelovali pri reševanju kriznih dogodkov, je bilo več kot 1.400, še enkrat toliko pa je bilo logističnega osebja.

Kakšen je bil scenarij vaje na Slovaškem?

Tokratna vaja, pri kateri je sodelovala Slovenija, je obravnavala primer, ko teroristi izvedejo napad na 5.000-glavo množico na koncertu, zajamejo več talcev in se zabarikadirajo v bližnjo utrdbo. Scenarij je bil takšen: policijske in varnostnoobveščevalne službe so od zanesljivega vira pridobile informacije, da se v mestu Komárno na Slovaškem neznana teroristična skupina, sestavljena iz tujih borcev, ki so se vrnili z vojnih območij v Siriji in Iraku, pripravlja za napad na športni ali kulturni dogodek. Ker se mestne oblasti prihajajočim športno-kulturnim dogodkom niso pripravljene odpovedati, je slovaški minister za notranje zadeve na predlog slovaške specialne enote Lynk v skladu s Sklepom Sveta Evrope 2008/617/PNZ zaprosil za pomoč specialne enote držav, ki delujejo v delovni skupini Zgradbe znotraj združenja ATLAS.

Spomnimo, da je v združenje ATLAS vključenih 38 protiterorističnih oziroma specialnih enot držav EU ter pridruženih članic. V njem delujejo različne delovne skupine in forumi, ki zajemajo celotno infrastrukturo in pripadajoče objekte, ki jih ljudje potrebujemo za vsakodnevno življenje in izpolnjevanje svojih potreb.

Zahtevne organizacijske in logistične priprave

Vaja, ki je obravnavala domnevno masovno zajetje talcev in njihovo zadrževanje v kulturno-zgodovinskem objektu Trdnjava (stavba je dobila takšno ime zaradi visokega obzidja, ki obdaja celotno območje, na katerem stoji), je zahtevala odlično organizacijsko znanje, logistično podporo in voljo posameznikov. Za to vajo je bilo treba postaviti celoten koncertni prostor skupaj s prireditvenim odrom za najmanj 1.000 obiskovalcev, poskrbeti za oglaševanje, pripraviti snemalni del in drugo. Poleg prebivalcev in obiskovalcev mesta Komárna in okolice so bili nanjo povabljeni najvišji predstavniki domače in tuje oblasti.

> Slovenska specialna enota UPS, ki je v okviru združenja ATLAS vodena pod imenom Red Panthers, je skupaj s hrvaško enoto ATJ Lučko, madžarsko enoto TEK, avstrijsko enoto Cobra in češko enoto URNO sodelovala na vaji, ki jo je pripravila specialna enota Lynk. Na vaji na Slovaškem je tako sodelovalo skupno 130 specialcev gostujočih držav in 70 specialcev države gostiteljice.

V bliskoviti akciji onemogočili teroriste

Zgodba se je začela z napadom teroristov na občinstvo, ki je sedelo na prireditvenem odru, in zajetjem nedoločenega števila ljudi. Teroriste so ob odhodu z območja prireditve že čakale sile specialnih enot, zato so se bili prisiljeni umakniti v prostore Trdnjave. Izhod je bil tako onemogočen.

V nadaljevanju vaje so bile prikazane posamezne aktivnosti, ki jih izvajajo specialne enote. Tako je bila izvedena oskrba poškodovane oziroma ranjene osebe na nevarnem območju (angl. care under fire), potekala pa so tudi neposredna pogajanja, pri katerih specialci pogajalcu nudijo zaščito, prijetje teroristov s pomočjo policijskega službenega psa, pomoč specialcev na motorjih in drugo.

Ker nobena demokratična vlada ne ugodi zahtevam teroristov, so se specialci med pogajanjem pripravljali za napad oziroma vstop v objekt in razrešitev krizne situacije. Najprej so se objektu s helikopterjem MI-8 približali ostrostrelci, nato so bili na vrsti specialci – padalci, ki so se zaradi zagotovitve varnosti prihajajočih specialcev tiho približali objektu, sledil je prihod ameriških helikopterjev Black-Hawk s prvo vpadno skupino in prikaz desanta z uporabo debelih vrvi. Vse skupaj je, poleg ostrostrelcev na obzidju Trdnjave, varoval ostrostrelec na helikopterju Agusta Bell 429.

Vse je potekalo po načrtu in takoj za vsem navedenim je sledil prihod okrepitve, ki jo je sestavljala kolona šestih vozil, med katerimi so bila vozila s platformo, ki omogočajo vstop na višini, in specialna blindirana vozila, ki omogočajo prevoz večjega števila policistov in varen dostop do objekta. Zaradi velikosti objekta in obsežnosti operacije je bilo za hitro in učinkovito izvedbo določenih 12 vstopnih točk na različnih višinah. Poleg kolone šestih vozil se je vpadu v objekt predhodno pridružila skupina specialcev, ki so izurjeni za izvajanje tihega vstopa (t. i. silent team).

Poleg vaje na Slovaškem v Evropi sočasno potekalo še šest vaj

Poleg vaje, ki jo je pripravila nosilka delovne skupine Zgradbe, tj. slovaška specialna enota Lynk, se je na območju Evrope sočasno reševalo še šest kriznih dogodkov. Ti dogodki so bili:

- pomorska operacija (masovno zajetje talcev na ladji) – nosilec dela je bila nemška zvezna specialna enota GSG9,
- operacija na morju in kopnem (ugrabitev in zadrževanje večjega števila ljudi) – nosilec dela je bila švedska specialna enota Viking,
- krizna situacija na vlaku in grožnja s kemičnim, biološkim, radiološkim in nuklearnim orožjem – nosilec dela je bila specialna enota nemške zvezne dežele SEK BW,
- krizna situacija na metroju – nosilec dela je bila poljska specialna enota BOA,
- krizna situacija na avtobusu s prehajanjem državnih mej – nosilec dela je bila grška specialna enota EKAM,

Napad na koncertu s 5.000 obiskovalci. Teroristi so zajeli več talcev in se zabarikadirali v bližnjo utrdbo.

- krizna situacija na letalu – nosilec dela je bila španska specialna enota UEI.

Aktivnosti na vseh sedmih prizoriščih usklajevali na sedežu Europola

Vse protiteroristične vaje, ki so potekale na območju Evrope, so se sočasno prenašale na sedež Europola v Haagu, kjer je bil za ta namen prvič ustanovljen skupni kanal in oblikovano skupno vodenje, s čimer se je ugotavljala zmožnost delovanja in obvladovanja obsežnih in zapletenih kriznih dogodkov.

Sočasno se je izvajala analiza dosedanjega dela specialcev, ki so se pripravljali in urili v posameznih delovnih skupinah in forumih znotraj združenja ATLAS, namen pa je bil tudi ugotoviti, ali so postopki za pridobitev kadrovske in materialne pomoči od gostujočih držav ustrezno urejeni in implementirani v procese dela in usposabljanja.

Razsežnost takšnega kriznega dogodka so sposobne obvladovati in se z njo spopasti države, ki imajo v svojih varnostnih organih sistemiziranih in zapolnjenih dovolj delovnih mest, za katera se zahtevajo specifično znanje, oprema in psihofizična sposobnost zaposlenega. S tem namenom ima Specialna enota UPS oziroma slovenska policija za takšne izredne dogodke s sosednjimi državami sklenjene dvostranske sporazume, da bi nam lahko priskočile na pomoč z opremo, tehničnimi sredstvi in kadrom.

Razlogom, zakaj sta pomembna delovanje v združenju ATLAS in udeležba na takšnih vajah, je treba dodati še, da se s tem specialna enota (in posledično policija) razvija in izpopolnjuje v opremljenosti, usposobljenosti in izkušenosti.

Na Slovaškem so bile aktivirane specialne enote iz Avstrije, Hrvaške, Češke, Madžarske, Slovaške in Slovenije.

Nemški, nizozemski, norveški, švedski, finski in danski pripadniki posebnih enot so medtem na Baltskem morju reševali zajetje talcev na ladji, v Španiji pa so se španski, portugalski, francoski, belgijski in italijanski specialci borili z ugrabitelji velikega potniškega letala.

V Varšavi je potekala vaja, v kateri so teroristi ugrabili okoli 500 potnikov na vlaku podzemne železnice. Poljskim policistom so pomagali kolegi iz Litve, Latvije in Estonije. Specialne enote Islandije, Irske, Severne Irske in Anglije so se urile v kopensko-pomorski akciji, ki se je začela na Islandiji in končala v Severni Irski.

Specialna enota nemške dežele Baden-Württemberg ter specialne enote iz Luksemburga, Švice in Italije so se v tej nemški deželi borile z ugrabitelji potniškega vlaka, ki so grozili z razpršitvijo jedrskega materiala po naseljenem območju. V vajo se je zato vključila tudi francoska posebna enota za boj proti kemičnemu, biološkemu, radiološkemu ali jedrskemu napadu.

V sedmem scenariju so enote iz Grčije, Bolgarije, Romunije in s Cipra reševale ugrabljeni avtobus, ki je potoval s severa Grčije čez Bolgarijo v Bukarešto, in mu poskušale preprečiti vstop v Ukrajino.

Besedilo: Specialna enota UPS GPU
Foto: SE UPS GPU in Europol

Mednarodne civilne misije

Za delo na mednarodnih civilnih misijah pripravljenih 13 policistk in policistov

Osnovno usposabljanje policistov za delo na mednarodnih civilnih misijah (v nadaljnjem besedilu: MCM) se je 23. novembra 2018 v Vadbenem centru Gotenica slavnostno končalo s podelitvijo potrdil udeležencem. Dvotedensko intenzivno usposabljanje so uspešno končali ena policistka in devet policistov iz slovenske policije ter po en policist iz češke, finske in slovaške policije. Usposabljali so jih strokovnjaki iz različnih enot slovenske policije ter strokovnjaki in predstavniki tujih policij (avstrijske, češke, nemške, švedske in slovaške).

Usposabljanje, na katero so se vsi sodelujoči predhodno intenzivno pripravljali na daljavo, prek e-učilnice, je organiziral in vodil Sektor za mednarodne policijske operacije znotraj Službe generalnega direktorja policije.

Potrdila o uspešno opravljenem usposabljanju so policistkam in policistom podelili vodja usposabljanja Aleš Grudnik iz Sektorja za mednarodne policijske operacije znotraj Službe generalnega direktorja policije, Vladimir Pocek, vodja Sektorja za mednarodne policijske operacije, in namestnik generalnega direktorja policije Jože Senica.

Jože Senica je v svojem nagovoru bodočim mirovnikom med drugim dejal: »Zavedati se morate, da so mednarodne civilne misije in operacije mnogo zahtevnejše kot nekoč, zato je nujna tudi visoka stopnja strokovne usposobljenosti vseh njenih pripadnic in pripadnikov. To je za vas velika obveza, ki jo morate izpolniti zaradi vseh tistih, ki potrebujejo vašo pomoč in se nanjo upravičeno zanašajo. Tudi v slovenski policiji čutimo strokovno in moralno obvezo, da prispevamo k uspehu mednarodnih misij in da s svojim znanjem pomagamo ljudem po vsem svetu, ki so se znašli na kriznih območjih. Tudi sam sem pred 15 leti postal mirovnik in opravljal svoje delo in naloge na MCM Proxima v Makedoniji.«

Aleš Grudnik se jim je zahvalil za delo in trud v preteklih napornih dneh in dodal: »Zavedajte se, da delo v mednarodnih civilnih misijah poleg visoke stopnje strokovne

Udeleženci so usposabljanje končali s celodnevno vajo (ADIMA). Ta je bila sestavljena iz petih situacij, ki jih policisti kandidati za delo v MCM niso poznali vnaprej. Podrobnejša navodila so dobili sproti. Naloge so bile zavarovanje kraja prometne nesreče na minskem polju in pomoč ponesrečencem, zaplet na mejnem prehodu, zavrnitev nadaljevanja poti pripadnikom MCM zaradi postavitve nezakonitega mejnega prehoda, obisk policijske postaje, na kateri so kršene človekove pravice in svoboščine (v skladu z mandatom misije), ter ugrabitev pripadnikov MCM in njihovo reševanje.

usposobljenosti zahteva še popolno predanost in veliko iznajdljivosti.« Oba sta jim zaželela jim veliko uspeha in srečno vrnitev, predstavnik slovenske policije Gregor Novak pa se je v imenu udeležencev usposabljanja zahvalil za odlično organizacijo in prenos znanja.

Sklepne slovesnosti so se udeležili tudi avstrijska veleposlanica Sigrid Berka, avstrijski policijski ataše Peter Eglauer iz Zagreba, češka veleposlanica Vera Zemanova, nemški veleposlanik Klus Peter Riedel in slovaška veleposlanica Eva Ponomarenkova.

Namen usposabljanja je bil, da udeleženci pridobijo teoretično in praktično znanje ter veščine za strokovnejše, varnejše in učinkovitejše delo v MCM. Med drugim so se seznanili z načini in standardi dela MCM, načeli mirovnega posredovanja in značilnostmi kriminalitete na kriznih območjih. Spoznali so ukrepe s področja varnosti in zaščite in morali usvojiti tudi znanje o zdravstveni zaščiti in prvi pomoči. Poleg pridobivanja teoretičnega znanja so se urili na terenu. Namen sklepne vaje usposabljanja je bil prenos pridobljenega teoretičnega znanja v prakso. Opravljeno usposabljaje je eden od osnovnih pogojev za udeležbo v mednarodnih civilnih misijah.

Slovenska policija je od Organizacije združenih narodov leta 2010 pridobila certifikat za to usposabljanje in to je bil takrat zanjo prvi mednarodno verificiran program usposabljanja. Na podlagi pridobljenega certifikata lahko izvajamo usposabljanje tudi za članice OZN, ki same še ne vodijo takšnega programa. Certifikat je bilo v letošnjem letu treba obnoviti. Letošnja verifikacija usposabljanja je prav tako kot leta 2014 potekala korespondenčno. Upamo, da bomo s tem usposabljanjem ohranili certifikat in mednarodno konkurenčnost. To bi nam namreč omogočilo, da bi po enotnih standardih tudi v prihodnje usposabljali predstavnike drugih držav, ki te možnosti še nimajo.

Besedilo in foto: Aleš Grudnik, Sektor za mednarodne policijske operacije SGDP GPU

EMMA, mednarodna akcija preprečevanja pranja denarja

Ne postanite denarna mula!

Od 1. septembra do 30. novembra je po vsej Evropi potekala akcija EMMA (angl. The European Money Mule Action), operacija poostrenega boja proti t. i. denarnim mulam in nezakonitemu ustvarjanju dobičkov v povezavi s pranjem denarja. V operaciji, ki sta jo usklajevala Europol in Eurojust, je sodelovalo do zdaj največje število držav, kar 22: poleg držav članic EU še ZDA, Avstralija in Švica. Slovenijo sta zastopala slovenska policija in slovensko državno tožilstvo. Cilj te mednarodne akcije, že četrte po vrsti, je bil boj proti izkoriščanju posameznikov, ki kriminalnim združbam pomagajo oprati milijone evrov umazanega denarja.

V letošnji izvedbi akcije EMMA, ki je trajala tri mesece, so organi odkrivanja in kazenskega pregona v Evropi in zunaj nje odkrili 1.504 denarne mule, kar je vodilo do prijetja 168 denarnih mul in 140 organizatorjev. Uvedenih je bilo 837 kriminalističnih preiskav in številne izmed njih še potekajo. S prijavami 26.376 transakcij, ki so jih izvedle denarne mule, je pomagalo več kot 300 bank ter 20 bančnih združenj in drugih finančnih ustanov, s čimer so preprečili škodo v višini 36,1 milijona evrov.

Denarne mule so posamezniki, ki jih kriminalne združbe uporabijo za pranje denarja, da bi prikrile njegov nezakoniti izvor.

Ti posamezniki nasedejo obljubam o lahkem zaslužku in tako v imenu drugih prenakazujejo ukradena sredstva med različnimi računi, pogosto v različnih državah, v zameno pa se jim običajno ponudi del sredstev, ki jih nakazujejo prek svojih računov.

Denarne mule so bile v okviru tokratne operacije EMMA najdene tudi v Sloveniji. Slovenska policija je obravnavala 33 zadev (zaradi utemeljitve elementov kaznivih dejanj goljufije, poslovne goljufije, ponarejanja listin in pranja denarja). Preiskovala je 32 denarnih mul, ki so na svoje račune neupravičeno prejele denarna sredstva, ki izvirajo iz kaznivih dejanj. Skupna višina teh sredstev je znašala 2,8 milijona evrov. Prijeta sta bila dva storilca.

Čeprav vse skupaj zveni kot hiter zaslužek – za prenos denarja z enega računa na drugega je potreben le en klik –, lahko ima dovoljenje kriminalni združbi za dostop do bančnega računa resne pravne posledice.

Mulo lahko doleti dolga zaporna kazen, poleg tega pa je zabeležena v kazenski evidenci, kar lahko neprijetno vpliva na njeno nadaljnje življenje (ne more denimo dobiti hipoteke ali odpreti bančnega računa).

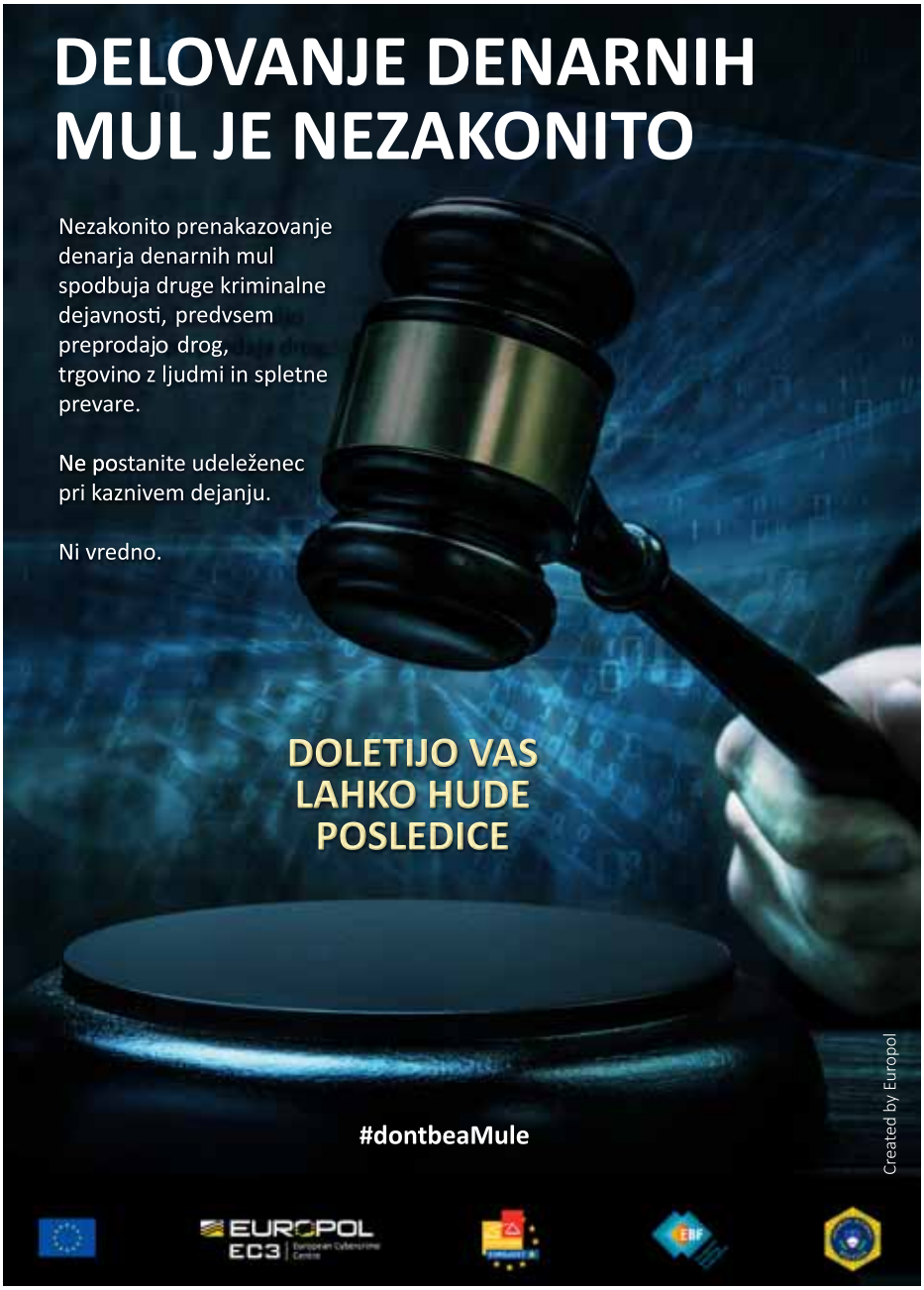

Vzporedno s kriminalistično operacijo je Europol začel tudi široko preventivno kampanjo, ki ozavešča o nevarnostih in pasteh, povezanih z goljufivim prenakazovanjem in drugimi oblikami pranja denarja. Če občani niso pozorni, lahko namreč hitro postanejo denarne mule in s tem sostorilci kaznivih dejanj.

Besedilo: Uprava kriminalistične policije GPU

Pozimi se misli rade vračajo na morje …

Slovenski policisti tudi v jadranju najboljši na svetu!

Ekipa slovenske policije je zmagala na letošnjem policijskem svetovnem prvenstvu v jadranju (angl. World Police Sailing Championship – WPSC 2018), ki je konec septembra potekalo na Murterju na Hrvaškem. Ekipo so sestavljali Tomislav Habulin in Zoran Kosi s Policijske uprave Murska Sobota, Domen Medved s Policijske uprave Celje, upokojeni policist Štefan Skalar, Mitja Vehovec in Jože Mihalič, oba nekdanja policista, zdaj zaposlena v zasebnem sektorju, in Bojan Volčič kot zunanji sodelavec. Glavni organizator regate sem bil avtor tega prispevka, Franjo Stančin s Policijske uprave Murska Sobota.

Predaja prehodnega pokala. Na fotografiji Mitja Vehovec, skiper ekipe Slovenija PST, glavni organizator Franjo Stančin in Roger Schumacher, skiper ekipe Lucerne PST

Konkurenca je bila huda, a se naša ekipa ni dala. V napetem dvoboju je v zadnjem plovu (od desetih) strla odpor lanskoletnega prvaka, tj. ekipe Lucerne Police Sailing Team (PST) iz Švice. V neposrednem dvoboju smo tako slovenski policisti suvereno zmagali in s prednostjo treh točk osvojili prvenstvo.

Kako se je vse skupaj začelo

Ko smo se z Mitkom, Zoranom, Tomijem in Simonom nekega dne daljnega leta 2009 srečali v gostilni na obrobju Ljubljane, sploh nismo razmišljali o zmagah. Želeli smo le na Nizozemsko – udeležiti se Interpolove policijske regate (angl. Interpol Coppers' Cup – ICC) ter preizkusiti njihovo morje in svoje znanje. Znanja razen pri dveh ni bilo prav veliko, bila pa je volja. Pravzaprav sploh nismo vedeli, kaj nas čaka. Mislili smo, da gremo na lep izlet v Amsterdam in potem na IJsselmeer, tam pa bomo malo jadrali sem in tja in to bo vse. Seveda ni bilo tako, ravno nasprotno. Zahteven načrt tekmovanja, nepopustljivi sodniki in najmanj trije naporni plovi čez dan. Večkrat so nas zunaj pričakali precej visoki valovi in dež – včasih je deževalo ves teden.

Vse to nas je v naslednjih letih učvrstilo in pripravilo na to, kar je ekipa dosegla letos. Res je, da se je posadka menjavala, toda jedro je ostajalo isto in to je pomembno. Tako je ekipa iz leta v leto rasla in priplula do leta 2013.

Pred petimi leti organizacijo Interpolove regate z Nizozemske preselili na domače Jadransko morje

Leta 2013 je organizator oznanil, da jim je po 26 letih dovolj in da ne bodo več organizirali regate. Na hitro smo se prešteli in razdelili na organizacijski in tekmovalni del, da bi regato preselili na Jadransko morje. Zavedali smo se, da v Sloveniji to ne bo mogoče zaradi nezadostne flote monotipnih jadrnic, zato je bila edini mogoči izbor Hrvaška kot ena najrazvitejših navtičnih držav na svetu.

Regata se je iz Interpol Coppers' Cup (v nadaljnjem besedilu: ICC) preimenovala v International Coppers' Cup Adria (v nadaljnjem besedilu: ICCA). Prvič je bila organizirana na Murterju v marini Hramina leta 2015. Vseh 25 ekip je bilo izredno zadovoljnih, zato so me kot glavnega organizatorja vprašali, ali bi organizirali še svetovno prvenstvo naslednje leto. Zakaj pa ne? SPS Team se je tako dokončno razdelil na organizacijski (Franjo Stančin) in tekmovalni del (Zoran Kosi).

Nazadnje smo prevzeli še organizacijo svetovnega prvenstva

Leta 2016 je sledila prva regata World Police Sailing Championship (v nadaljnjem besedilu: WPSC), na kateri je ekipa slovenske policije zasedla osmo mesto med 17 posadkami. Tako se je začelo izmenjevanje med regatama ICCA in WPSC. Leta 2017 je bil za gostitelja regate ICCA izbran Biograd na morju in slovenska ekipa je zasedla visoko tretje mesto. Njeni člani so takrat dejali, da bodo naslednje leto svetovni prvaki, a najbrž niti sami niso popolnoma verjeli, da bo res tako. Pa so nas vse prijetno presenetili in

Na štartu

Zmagoslavni predstavniki slovenske ekipe

zmagali v zelo izenačeni bitki s švicarsko ekipo Lucerne PST in severnoirsko ekipo PSNI II. Fantje, ki jim je uspel ta podvig, so: Mitja Vehovec, Zoran Kosi, Tomislav Habulin, Domen Medved, Jože Mihalič, Štefan Skalar in trener Bojan Volčič. Seveda pa gre zasluga tudi drugim, ki so sodelovali v ekipi: Simonu Savskemu, Aleksandru Mravljaku, Zvonetu Esu, Gorazdu Krenkerju …

Če drži pregovor, da je vrh lažje osvojiti kot obdržati, zdaj fante čaka še težje delo. Verjamem, da jim bo to uspelo. Seveda bodo za to potrebovali veliko pomoči ter še več treningov in medsebojnih srečanj. Kot organizator jim bom po svojih najboljših močeh vedno stal ob strani.

Besedilo: Franjo Stančin, organizator tekmovanja, PU Murska Sobota
Foto: Franjo Stančin in Zoran Kosi, PU Murska Sobota

Pogled na policijsko svetovno prvenstvo v jadranju z očmi tekmovalca

Letos smo v ekipi začutili, da smo pripravljeni na boj za najvišja mesta. In ne, nismo si zadali cilja biti med prvimi tremi – želeli smo zmagati, postati svetovni prvaki.

Iz zgodovine naših uvrstitev je razvidno, da z vsakim letom, z vsako regato rastemo, postajamo vse boljši, izkušenejši in se približujemo najboljšim: leta 2009 (ICC Nizozemska) smo dosegli dvanajsto mesto, leta 2011 (ICC Nizozemska) deseto mesto, leta 2013 (ICC Nizozemska) deveto mesto, leta 2015 (ICCA Hrvaška) četrto mesto, leta 2016 (WPSC – Hrvaška) osmo mesto in leta 2017 (ICCA Hrvaška) tretje mesto.

Pot do naslova ni bila lahka. Poznamo švicarsko ekipo Lucerne PST; gre za izkušene, uigrane jadralce, ki veliko časa preživijo skupaj na jadrnici. Tudi ekipo PSNI 2 (Severna Irska) sestavljajo zelo izkušeni jadralci, ne smemo pa pozabiti na Avstralce, Nemce in še kakšno ekipo v družbi najboljših.

V ponedeljek in torek tekmo odpihnila močna burja

Napeti kot še nikoli smo čakali ponedeljkov štart, vendar že v nedeljo vremenska napoved ni bila najboljša – napovedana je bila močna burja. In res, v ponedeljek okrog 11. ure je iznenada prihrumela in z res močnimi sunki (več kot 50 vozlov v marini) odpihnila prvi tekmovalni dan.

Burja ni ponehala niti v torek, ko smo po sodnikovih navodilih čakali, da se stanje umiri, in vsako uro nestrpno pričakovali ukaz za začetek tekmovanja. Vendar nam tudi ta dan Pozejdonov sin Eol, bog vetrov, ni prizanesel in smo ostali v marini.

Sreda, končno začetek tekmovanja

V sredo se je vreme končno toliko umirilo, da smo lahko izpluli in začeli težko pričakovano tekmovanje. Po malce nervoznem štartu prvega plova smo si izborili kar ugoden položaj in s solidnimi, ne pa še tehnično popolnimi manevri nadzirali stanje ter v cilj pripluli drugi, takoj za nemško posadko in pred švicarsko ekipo.

Tudi štart drugega plova ni bil najboljši, saj nismo imeli prave hitrosti in smo jo morali pridobivati na regatnem polju. Veliko ekip je imelo v precej močnem vetru kar nekaj preglavic pri manevrih. Tudi nam se je dogajalo, da smo zamujali ali naredili kakšno napako več, a kljub temu smo v cilj ponovno pripluli drugi. Tokrat so zmagali Avstralci, največji konkurenti, Švicarji, pa so bili šele četrti. Odlično za nas.

Pri tretjem plovu je usodo jadrnic ponovno krojil močan veter, ki je pogosto spreminjal smer. Tokrat so se najbolje znašli Severni Irci, drugi so bili Nemci, na tretjem mestu naša ekipa, Švicarji pa so bili šele deseti. Glavni sodnik je po tem plovu naznanil konec tekmovanja za ta dan. Hitro smo izračunali, da po prvem dnevu tekmovanja vodimo. Zvečer smo prejeli pokal za zmagovalca dneva, kar nam je dalo nove moči za naslednji tekmovalni dan.

Po četrtkovem brezvetrju spremenili taktiko

V četrtek zjutraj nas je pričakalo brezvetrje. V takem smo tudi izpluli in na morju čakali, da zapiha. Končno je prišel veter in boj se je začel. Po dobrem štartu prvega plova smo na regatnem polju napravili nekaj manjših tehničnih napak, a smo kljub temu do prvega obrata prišli četrti. Po obratu smo razvili genaker, ki od posadke zahteva še več dela in seveda večjo možnost napak. Odlično nam je šlo, toda Švicarjem je šlo še bolje, zato so osvojili prvo mesto, mi pa smo bili spet drugi.

Med drugim plovom je veter še bolj spreminjal smer. Odločilen je bil tudi tok v zalivu, kar so najbolje izkoristili Severni Irci. Drugi so bili Avstralci, tretji Švicarji in četrti mi.

Tretji plov smo odlično začeli in sledili angleški ekipi, s katero smo se pri tretjem obratu malce zapletli. Do trčenja sicer ni prišlo, vendar smo se dotaknili boje – pred njo smo morali obrniti za 360°. Okoli boje smo zapeljali kot četrti in zaradi dotika smo morali še enkrat narediti obrat za 360°, tako da smo z drugega mesta padli na osmo.

Staknili smo glave, saj smo morali najti izhod iz nastalega položaja. Odločili smo se za povsem drugačno smer, kot so jo ubrali naši konkurenti, in to se je izkazalo za odlično taktiko. Na tej stranici smo ugnali vse tekmece in pri četrtem obratu obrnili prvi. Z mirno plovbo z vetrom v polkrmi ter genakerjem nam je uspelo zadržati položaj in v cilj smo zajadrali prvi. Najbrž ni treba razlagati, kako smo se razveselili tega dosežka. Nismo povsem razumeli, kako nam je to uspelo, vendar smo po tem še bolj verjeli vase.

Četrti plov tega dne je bil navigacijski. Lani smo na njem prepričljivo zmagali, tokrat pa nam ni šlo vse po načrtih, saj smo zaradi taktičnih napak izgubljali mesto za mestom. Proti cilju smo sicer nekaj mest pridobili, vendar smo si želeli boljše uvrstitve, kot je peto mesto. Dan smo končali na tretjem mestu; v skupni razvrstitvi so nas prehiteli Severni Irci, s katerimi smo imeli enako število točk, za eno točko pa so zaostajali Švicarji. To je bil odličen obet za napeto tekmo zadnji tekmovalni dan.

Petek, dan za zmago!

Naposled je prišel dan D. Sodnik je na jutranjem posvetu oznanil, da bodo pri zadnjem plovu tekmovanja točke štele dvojno. Za koliko plovov se bo odločil, ni bilo znano. Za enega, dva ali tri? To je bilo vprašanje, ki nas je mučilo.

V petek se je že videlo, da smo čedalje bolj uigrani, saj smo pri prvem plovu odlično štartali, držali položaj in odbijali napade neposrednih nasprotnikov. Po taktično in tehnično odlično izpeljanem plovu smo se veselili nove zmage, in to pred neposrednimi konkurenti Švicarji ter Severnimi Irci. Želeli smo, da bi bilo tekmovanja konec, vendar se je sodnik odločil drugače.

Tudi pri drugem plovu smo odlično štartali; manevri so bili odlično izpeljani in nadzirali smo svoje neposredne tekmece. Res je, da so Avstralci peljali svojo regato in so bili daleč pred nami, vendar smo nekako zadrževali Švicarje. Zadnjih 100 metrov pred ciljem smo naredili dve manjši napaki pri smeri, kar so odlični Švicarji izkoristili in v cilj zapeljali tik pred nami. Želeli smo si še en plov.

In res, sodnik je naznanil, da se tekmovanje nadaljuje. Odlično smo startali, manevri so nam šli po načrtih in vedeli smo, da ne smemo delati napak. Tudi taktično gledano smo plov izpeljali po šolsko, kar se nam je obrestovalo, saj smo bili tokrat v neposrednem dvoboju s Švicarji uspešnejši in smo v cilj pripluli prvi s ponosno razvito slovensko zastavo. Veselje je bilo nepopisno, saj smo osvojili težko pričakovano prvo mesto in naslov svetovnih prvakov v jadranju med policisti.

Zvečer smo ponosno dvignili pokal za prvo mesto in prehodni pokal, ki bo dve leti krasil naše vitrine, nato pa se bomo ponovno borili, da še nekaj časa ostane v naših rokah.

Besedilo: Zoran Kosi, vodja slovenske policijske jadralske ekipe, PU Murska Sobota

Pogovor z Mariem Sajkom, policistom na PP Črnomelj

Mario Sajko, tretji najhitrejši policist na kolesu v Evropi

Od 6. do 10. septembra je v mestu Herentals v Belgiji potekalo policijsko evropsko kolesarsko prvenstvo, na katerem je nastopilo 192 tekmovalcev v posamični vožnji na čas (kronometru) in cestni dirki. Slovensko odpravo so sestavljali Tina Brelih s PP Kamnik, Trajče Velički s PP Šentilj, Janez Zupanič iz Specialne enote policije, Mario Sajko s PP Črnomelj, Tomas Globočnik s Policijske akademije kot vodja ekipe in Boštjan Koletnik s PP Ptuj kot strokovni delavec, mehanik.

Mario, najprej čestitke za izjemen tekmovalni uspeh – si tretji najhitrejši policist na kolesu v Evropi. Razloži nam, prosim, kako ste tekmovali in kako dolge so bile proge?

V petek, 7. septembra 2018, je bila v športnem kompleksu Herentals otvoritvena slovesnost, v soboto dopoldne pa je že potekala posamična vožnja na čas za ženske, na kateri je naše barve zastopala Tina Brelih. Ob enih popoldne tega dne se je začela posamična vožnja na čas za moške; jaz sem štartal ob 13.22 (dosegel sem 47. mesto), Trajče ob 14.04 (dosegel je 20. mesto) in Janez ob 14.44 (dosegel je 12. mesto). V nedeljo ob devetih zjutraj se je začela cestna dirka za ženske – Tina je dosegla 17. mesto. Ob enih popoldne se je začela cestna dirka za moške in na tej dirki sem osvojil bronasto medaljo.

Proga za posamično vožnjo na čas je bila dolga 21 kilometrov, proga za cestne dirke pa 86 kilometrov (za ženske) oziroma 103 kilometre (za moške). Vozili smo v krogu, dolgem 17 kilometrov. Proge so bile zahtevne, zato padci in okvare niso bili presenečenje.

Tekmovalcu se med pripravo in tekmovanjem verjetno v glavi podi milijon misli. Kako je bilo pri tebi? Zanimajo me zlasti občutki pred posamično vožnjo na čas, ki je ne maraš preveč.

V soboto se pred to tekmo nisem najbolje počutil, saj sem vedel, da to ni moja paradna disciplina. Trasa posamične vožnje na čas je bila dolga 21 kilometrov in tehnično precej zahtevna (veliko ovinkov in pospeševanj), poleg tega pa je hitrost vožnje omejeval močan veter, ki je pihal iz smeri Atlantskega oceana. Kljub temu sem dal vse od sebe in vožnjo opravil v 29 minutah in 15 sekundah, kar je bilo dovolj za 47. mesto. Nisem bil zadovoljen, pretirano razočaran pa tudi ne, saj sem se zavedal, da najboljše šele prihaja.

Ali se ti je uspelo naspati do naslednje tekme, tj. cestne dirke, od katere si pričakoval največ?

V nedeljo zjutraj sem se zbudil ob pol devetih in si rekel, da gre zares. S Trajčem sva se mirno odpravila na zajtrk in se tam sestala še z Janezom, ki je bil kapetan naše ekipe. Skupaj

smo določili taktiko dirkanja in preučili nekaj odsekov trase. Zelo pomembno je bilo, da se držimo čim bolj spredaj, okoli 20. mesta, ker je zadaj prenevarno (večja možnost padca) in ker v primeru bega skupine kolesarjev ne bomo mogli biti zraven. Po zajtrku smo se odpravili v svoje sobe in se poskusili še malo sprostiti pred začetkom dirke.

Ob pol dvanajstih smo se sestali pred hotelom in naredili ogrevalni krog po trasi dirke. Krog je bil dolg 17 kilometrov in na začetku je potekal po isti trasi kot posamična vožnja na čas. Približno petina trase je potekala po betonskih kockah, ki so nevarna podlaga. Veliko je bilo ovinkov za 90 stopinj in polovica trase je bila ozka cesta (do dveh metrov in pol širine). Dirka je bila dolga 103 kilometre, tako da je bilo treba narediti šest krogov.

Sprejem celotne ekipe pri vodstvu Policije po vrnitvi s prvenstva 1. oktobra

Dobro smo se ogreli in počasi odpravili na štartno črto. S Trajčem sva prišla malce pozno, zato sva krenila s približno 40. mesta, Janez pa je stal v drugi vrsti.

To je bil še dodaten stres pred začetkom, kajne? Kako si ga premagal in kako je šlo naprej?

Zbral sem se in poskušal ohraniti mirno kri. Upal sem, da me štartni položaj ne bo vznemiril; načrti so bili namreč drugačni. Toda k sreči ni bilo več časa za razmišljanje – ob enih je počila štartna pištola in dirka se je začela. Tekmovalci so takoj pospešili na hitrost 55 kilometrov na uro, a se mi je kljub temu po nekaj sto metrih uspelo prebiti do Janeza. Kmalu zatem je bil na poti rahel ovinek; Madžari so padli in podrli polovico glavnine. Tudi sam sem bil v tej skupini, a sem se nekako izognil padcu, tako da sem se lahko ponovno priključil vodilnim tekmovalcem. Hitrosti so bile velike, a so se kljub temu dogajali pobegi, saj so Nemci in Francozi na vsak način hoteli pobegniti iz glavnine. Vsakih 30 sekund je nekdo pobegnil iz skupine in že tako hiter tempo še dodatno pospešil.

Večina pobegov se je dogajala na ožjem delu trase, kjer se je pokazal pomen sodelovanja ekipe – ko so denimo trije Nemci zapeljali naprej, so preostali trije Nemci zaprli cesto po širini, tako da je čim manj kolesarjev ujelo pobeglega. Z Janezom sva se večino časa vozila v ospredju in lovila tempo. Po štirih krogih se nam je končno uspelo odcepiti od glavnine in si pridobiti približno 25 sekund prednosti. V begu sem bil v skupini z dvema Francozoma, dvema Švicarjema, Nizozemcem in Nemcem.

V zadnjem krogu sem ciljno črto prečkal kot prvi kolesar in si dejal, da zdržim samo še enega in potem sledi šprint za stopničke. V zadnjem krogu je bilo veliko taktiziranja, tako da se nam je glavnina kolesarjev začela nevarno približevati. Zadnjih 500 metrov so se nam zelo približali, a nam je uspelo iztisniti iz sebe še nekaj atomov moči in se zagrizeno boriti za končne uvrstitve.

300 metrov do cilja je eden izmed Nemcev začel pospeševati v šprint. Pobegnil je naprej, preostali pa smo pohiteli za njim. Sam sem bil na šestem mestu. Na ciljni črti sem ujel Francoza in ga prehitel v slogu svojega vzornika Petra Sagana. Kmalu zatem sem v ozadju zaslišal Janeza, ki me je vprašal: »Mario, ali si tretji?« Odgovoril sem, da ne vem in da sem morda res za centimeter premagal tretjeuvrščenega.

Z Janezom sva se še malo peljala in odšla nazaj do Tomasa, ki je pri sodnikih gledal fotofiniš. Spogledala sva se in s solzami v očeh mi je zakričal: »Mario! Tretje mesto!«

Krasno. Stopil sem do njega, on pa mi je čestital in dejal: »Saj sem vedel, koga moram izbrati!« Zamislil sem se in rekel sam pri sebi: »Sanje so se mi uresničile!« Moja povprečna hitrost na dirki je bila kar 45 kilometrov na uro!

Po podelitvi medalj so nam gostitelji pripravili sproščeno in prijetno druženje, na katerem smo Slovenci praznovali zgodovinski dosežek naših policistov na evropskem prvenstvu.

Mario, še enkrat iskrene čestitke. Želimo ti še veliko uspešnih in varnih kolesarskih kilometrov!

Besedilo: Robert Perc, PU Novo mesto
Foto: Mario Sajko in Tomas Globočnik, PA GPU, Brigita Petric, SOJ SGDP GPU

WWW.POLICIJA.SI
ILKA ŠTUHEC:
„NAJ SE RAJE ISKRI OD VESELJA!“
B★DI ZVEZDA!
NE MEČI PETARD.
Projekt Bodi zvezda, ne meči petard! podpirajo tudi vrhunski športniki, zaposleni v Policiji.

Petarde? Naj se raje iskri od veselja!

Letošnjo preventivno akcijo Bodi zvezda, ne meči petard! je podprla naša trenutno najboljša smučarka Ilka Štuhec. Z njo smo se družili v Ljubljani.

Vsako leto se v predpraznični čas na policijskih postajah in v osnovnih šolah pojavijo policijski plakati, ki opozarjajo na nevarnosti nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov.

Že nekaj let nas s plakatov nagovarjajo tudi vrhunski športniki, zaposleni v policiji. Začeli smo s Tino Maze, nadaljevali s Timom Gajserjem in Petrom Prevcem, letos pa se nam s plakata nasmiha naša trenutno najboljša smučarka Ilka Štuhec.

Z Ilko smo se srečali v Ljubljani. Ko smo jo oblekli v uniformo in ji pod policijsko kapo naposled le ukrotili živahne kodraste lase, smo jo skupaj z njenim največjim športnim dosežkom doslej – dvema kristalnima globusoma – postavili pred fotoaparat. Pošteno smo jo namučili, obračali v vse strani in slikali stoje, sede in celo čepe. Malo je manjkalo, da bi zaradi prisilne drže v počepu ogrozili njeno letošnjo smučarsko sezono!

Če si boste praznike popestrili z nakupom in uporabo ognjemetnih izdelkov, vas policisti pozivamo, da jih kupujete v pooblaščenih trgovinah, pri nakupu pa bodite pozorni na oznako CE, ki zagotavlja, da izdelki izpolnjujejo ključne zahteve za varnost, zdravje in varovanje okolja, ki jih določajo evropski predpisi.

Pred uporabo se dobro seznanite z navodili proizvajalca, pirotehnične izdelke pa uporabljajte le na mestih, kjer ne more priti do požara.

Pazite tudi na predpisane varnostne razdalje do hiš, stanovanjskih in gospodarskih objektov ipd.

Ognjemetne izdelke naj uporabljajo le tisti, ki niso pod vplivom alkohola ali mamil.

In kot pravi slogan letošnje preventivne akcije Bodi zvezda, ne meči petard!, ki ga je s policisti podprla naša vrhunska smučarka Ilka Štuhec: »Naj se raje iskri od veselja!« Ne od petard.

Slovenske policistke in policisti vam želimo vesele in varne praznike!

Kljub temu je ves čas ostala dobre volje, ki je tako značilna zanjo, vmes pa nas je zabavala s šalami o Štajercih. Njena iskrivost se je prenesla na fotografije, plakat in celotno letošnjo akcijo. Upamo, da bomo s slednjo mlade in tudi odrasle odvrnili od uporabe pirotehničnih izdelkov ali pa jih vsaj spodbudili, da te uporabljajo pravilno, varno in uvidevno do drugih. Še vedno se namreč uporabljajo že nekaj let prepovedne petarde, vsako leto pa zaradi nepravilne uporabe prihaja tudi do poškodb. Med lanskimi prazniki so hude poškodbe štirim osebam za vedno spremenile življenje.

Zdi se, kot bi Ilka Štuhec z lastnim sloganom, s katerim nas letos nagovarja s plakatov, napovedala svojo zmagoslavno vrnitev! Le dan po predstavitvi letošnje akcije Bodi zvezda, ne meči petard! je najprej 18., nato pa še 19. decembra z zmago v smuku in superveleslalomu v Val Gardeni znova navdušila in dokazala, da je tudi po resni poškodbi v športu mogoč zmagovit povratek!

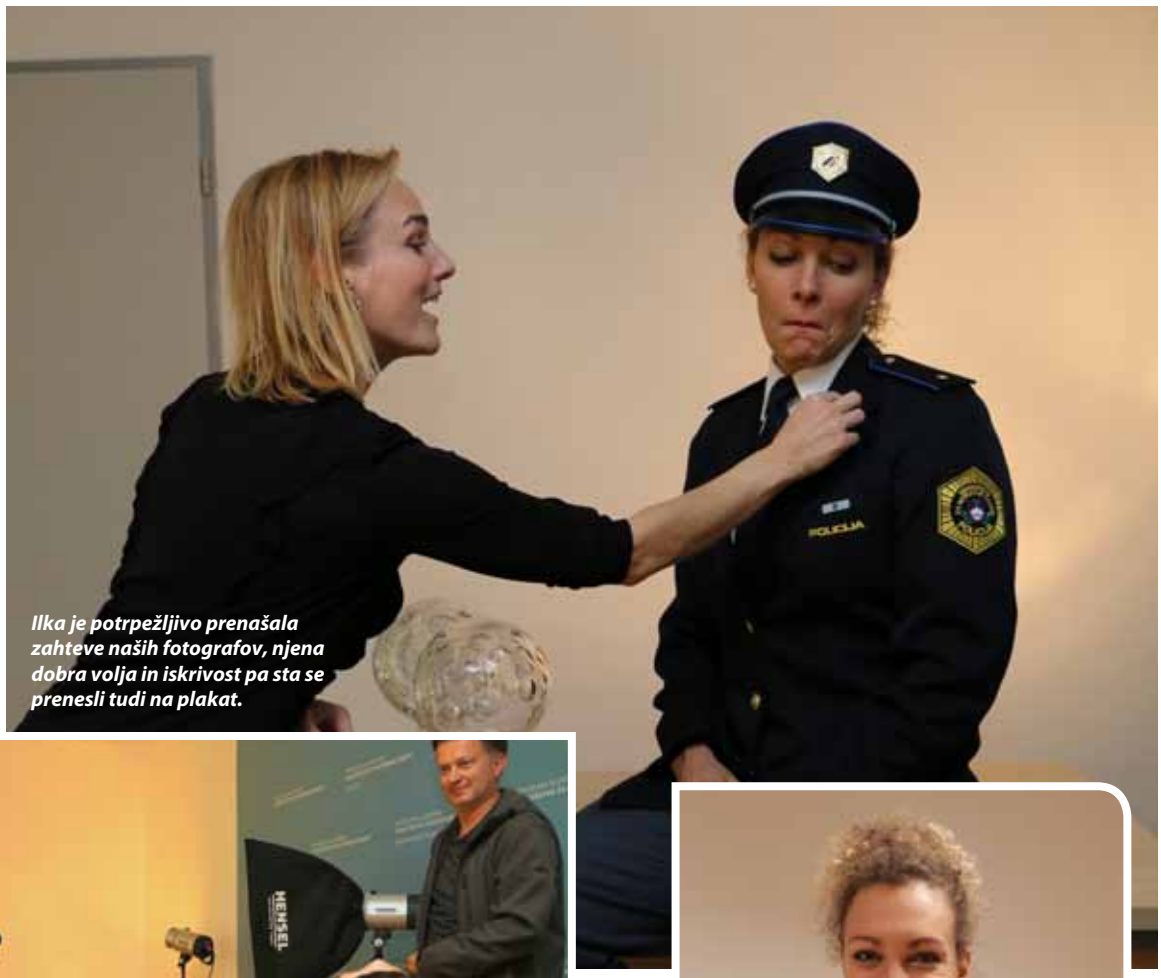

Ilka je potrpežljivo prenašala zahteve naših fotografov, njena dobra volja in iskrivost pa sta se prenesli tudi na plakat.

Ob obisku na sedežu Policije je Ilko sprejela tudi mag. Tatjana Bobnar, takrat še v. d. generalnega direktorja policije. Ker je znana športnica prav takrat praznovala rojstni dan, ji je Bobnarjeva izročila tudi simbolično darilo.

Besedilo: mag. Nina Djordjević, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Foto: mag. Nina Djordjević in Brigita Petric, SOJ SGDP GPU, Aleš Završek, NFL GPU

Da bi vaše želje letele visoko, a varno in pravočasno prispele na cilj.

Da bi presegali meje in raziskovali onkraj njih.

Da bi bila prihodnost razgibana, a bi za seboj pustila le pozitivno sled.

Da bi imeli veliko pristnih prijateljev,

ki vas bodo spodbujali k dobrim dejanjem.

In kar se da malo neprijetnih presenečenj – takrat bomo tu za vas.

Varne in lepe božično-novoletne praznike

ter vse dobro v letu 2019 vam želimo
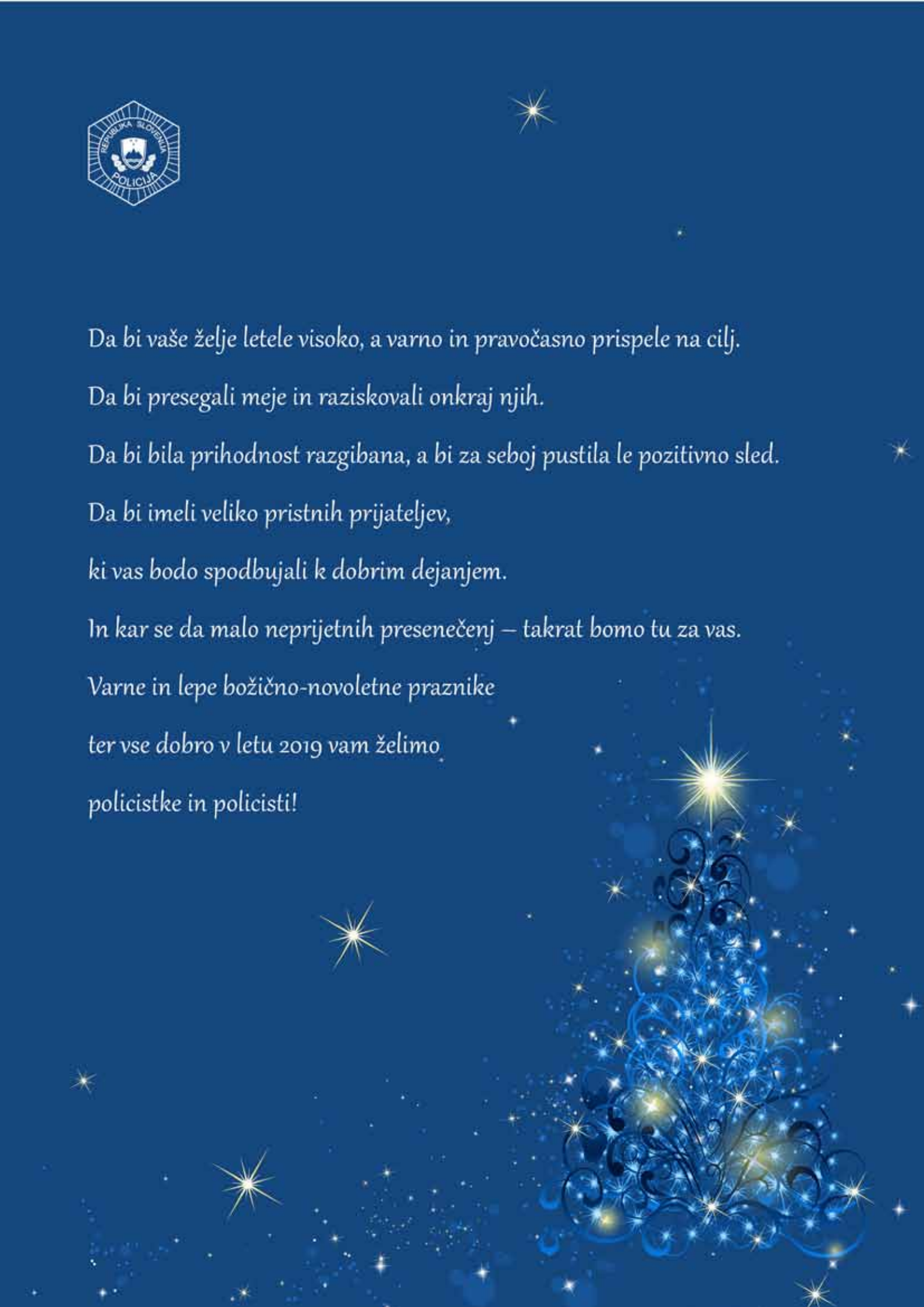
policistke in policisti!